

Forsvarskommandoen

Årsrapport 2011

INDHOLDSFORTEGNELSE

1 BERETNING	4
1.1 Forsvarets formål	4
1.2 Årets økonomiske resultat.....	5
1.3 Årets faglige resultat	8
1.4 Forsvarets forventninger til det kommende år	13
2 MÅLRAPPORTERING.....	15
2.1 Målrapporing - styringsmål.....	15
2.2 Målrapporing - mål der ikke er opfyldt.....	19
2.3 Udvalgte indsatsområder i 2011	20
2.3.1 Forsvarets indsats i Libyen 2011	20
2.3.2 Analyse af forsvarets økonomiske mindreforbrug	26
3 REGNSKAB.....	32
3.1 Regnskabspraksis	32
3.2 Resultatopgørelse	34
3.3 Balance	36
3.4 Omregningstabel	38
3.5 Pengestrømsopgørelse	39
3.6 Bevillingsregnskab	40
3.7 Bevillingsafregning.....	41
3.8 Akkumuleret resultat 2011	42
3.9 Administrerede udgifter og indtægter.....	43
LEDELSESPÅTEGNING.....	44
NOTER TIL RESULTATOPGØRELSEN.....	45
NOTER TIL BALANCEN.....	47
4 BILAG TIL REGNSKAB OG BEVILLING	51
4.1 Leverede interne ydelser til hjemmeværnet.....	51
4.2 Opgørelse af skibe over 24 meter	53
4.3 Indtægtsdækket virksomhed.....	54
4.4 Øvrige aktiviteter	55
4.5 Bygge- og anlægsregnskab.....	55
4.6 Nationalt finansierede bygge- og anlægsarbejder	58
4.7 Materielanskaffelser	63
4.8 Omkostningsbaseret resultat fordelt pr. hovedformål	64

5 BILAG TIL MÅLRAPPORTERING.....	65
5.1 Internationale operationer.....	65
5.1.1 Strategisk effekt ved indsats i de internationale operationer	65
5.1.2 Afghanistan	67
5.1.3 Maritime internationale operationer ved Afrikas Horn	69
5.1.4 Libanon.....	70
5.1.5 Kosovo.....	72
5.2 Nationale operationer.....	73
5.2.1 Suverænitetshævdelse.....	73
5.2.2 Eftersøgnings- og redningstjeneste	75
5.3 Operativ kapacitet	77
5.3.1 Enheder til internationale organisationer til udsendelse i 2011	77
5.3.2 Enheder til internationale operationer til udsendelse i 2012	77
5.4 Forsvarsforlig	80
5.4.1 Veteranpolitik	80
5.4.2 Uddannelsesmateriel	82
5.4.3 Materielanskaffelser	85
5.4.4 Lagerbeholdning.....	87
5.4.5 Rationaliseringer.....	89
5.4.6 Økonomistyring	90
5.5 Personalepolitiske kvalitetsmål, korttidssygefravær	92
FORSVARETS ORGANISATION	94
VIRKSOMHEDSOPLYSNINGER.....	95

1 BERETNING

1.1 Forsvarets formål

Forsvarskommandoen er en styrelse under Forsvarsministeriet. Forsvarskommandoens myndighedsområde kaldes i daglig tale forsvaret. Forsvarets opgaver er fastlagt i Lov om forsvarets formål, opgaver og organisation mv., også kaldet Forsvarsloven.

Formålet med forsvaret er at:

- Bidrage til at fremme fred og sikkerhed
- Forebygge konflikter og krig
- Hævde Danmarks suverænitet og sikre landets fortsatte eksistens og integritet
- Fremme en fredelig udvikling i verden med respekt for menneskerettighederne

Forsvarets mission er:

”Ved at kunne *kæmpe og vinde* fremmer forsvarets soldater en fredelig og demokratisk udvikling i verden og et sikkert samfund i Danmark.”

Missionen beskriver forsvarets grundlæggende opgave, som alle i forsvaret bidrager til. At *kæmpe og vinde* dækker over en lang række opgaver fra at deltage i militære operationer overalt i verden til at sikre dansk territorium og bidrage til løsning af en lang række civile samfundsopgaver.

Lov om forsvaret

Forsvarets opgaver er fastlagt i Forsvarslovene, der beskriver forsvarets opgaver og organisation. Loven er senest justeret i 2006 som følge af faren for terrorvirksomhed.

Forsvarets vision er forsvarets mål for fremtiden. Det er sådan forsvaret gerne vil være og opfattes af andre. Forsvarets vision er delt op i tre områder, som handler om forsvarets operative virke, forsvaret som virksomhed og forsvarets medarbejdere. Opdelingen af visionens budskaber er ikke udtryk for en indbyrdes prioritering. De tre områder skal ses som ét hele, der tilsammen vil give det bedste danske forsvar nu og i fremtiden. Visionen er udtryk for et værdigrundlag, som alle forsvarets myndigheder skal læne sig op ad i deres daglige arbejde og tanker for fremtiden.

Visionen for det operative virke er, at forsvaret skal være et relevant og fleksibelt militært redskab for Danmark, at forsvaret skal være en efterspurgt samarbejdspartner for prioriterede alliance- og koalitions partnere såvel som

forsvaret skal være en synlig og integreret del af Danmarks samlede beredskab. I forhold til forsvarrets virksomhed er visionen blandt andet, at forsvaret skal anvende ressourcerne ansvarligt og i helhedsperspektiv, idet forsvarrets operative opgave stedse skal holdes i fokus. Visionen på medarbejderområdet er blandt andet ønsket om, at forsvaret skal være en udfordrende og attraktiv arbejdsplads, der tiltrækker, inspirerer og udvikler dygtige medarbejdere, såvel som forsvaret skal være en socialt ansvarlig arbejdsplads, der tager hånd om sine medarbejdere.

Forsvarets vision og strategiske målsætninger, som forsvaret skal håndtere for at realisere visionen, skal sammenholdes med Forsvarsloven, de politiske intentioner for forsvaret, der er fastlagt i forsvarsforliget for perioden 2010-2014 samt gældende resultatkontrakt mellem Forsvarsministeriets departement og Forsvarskommandoen.

1.2 Årets økonomiske resultat

Forsvaret kom ud af 2011 med et overskud – mindreforbrug - for året på 1.195 mio. kr. Årets økonomiske resultat er tilfredsstillende. Efter fradrag af udskudte projekter mv. på 638 mio. kr. er der herefter et reelt mindreforbrug på 557 mio. kr.

Årets overskud er blandt andet opnået ved at fastholde og videreudvikle den stramme økonomiske styring, der blev iværksat i 2009. Det positive økonomiske resultat er opnået samtidig med, at forsvaret har opretholdt og styrket det operative aktivitetsniveau igennem hele 2011.

Det positive økonomiske resultat for forsvaret i 2011 ligger i forlængelse af de gode økonomiske resultater i 2009 og 2010. Tillagt tidligere års overførte overskud er forsvaret kommet ud af 2011 med et akkumuleret overskud til videreførelse på i alt 1.529 mio. kr.

Forsvaret forventer at anvende det opsparede overskud til finansiering af udskudte bygge-, it- og materielprojekter samt til at forberede forsvarrets økonomi til kommende besparelseskrav, blandt andet ved fremrykning af materielinvesteringer.

Det udgiftsbaserede regnskab

Forsvarets bevilling er baseret på udgiftsprincippet. Den udgiftsmæssige opgørelse for 2011 fremgår af tabel 1.2.1 'Årets overskud', der viser et overskud på 1.195 mio. kr.

Det er ikke alle forsvarrets konti på finansloven, der indgår i beregningen af årets overskud. En samlet oversigt over forsvarrets konti på finansloven kan ses i årsrapportens ledelsespåtegning. Årets overskud omfatter kun de konti, der er rettet mod Forsvarskommandoens forsvarsformål, dvs. uden bidrag til NATO, hjemmeværnet, isafgifter og administrative bøder. I beregningen indgår endvidere ikke de indtægter på kontoen for nationalt finansierede bygge- og anlægsarbejder samt provenu ved afhændelse af ejendomme i indeværende forlig, der har egen hovedkonto 12.21.14, idet disse indtægter ikke påvirker årets resultat mv.

Årets udgiftsbaserede overskud jf. bevillingsafregningen kan henføres til følgende hovedkonti på finansloven:

- § 12.21.01 Forsvarskommandoen
- § 12.21.02 Materielinvesteringer
- § 12.21.13 Nationalt finansierede bygge- og anlægsarbejder (udgifter)
- § 12.22.13 Internationalt finansieret NATO-investeringsprogram
- § 12.22.15 Nationalt finansieret NATO-investeringsprogram

Af tabel 1.2.1 fremgår årets overskud samt det akkumulerede overskud fra 2010. Tilsammen udgør disse det akkumulerede overskud til videreførelse ved udgangen af 2011.

tabel 1.2.1 Årets overskud ¹

(mio. kr.)	2011
Bevilling til forsvarsformål	20.942,5
Anvendt til forsvarsformål	19.747,3
Årets overskud	1.195,2
Tidligere års overførte overskud	333,8
Reguleringer	0,3
Overskud til videreførelse ²	1.529,3

Tabel 1.2.2 viser beregningen af forswarets økonomiske hovedtal i det udgiftsbaserede regnskab opdelt på hovedposter samt beregningen af årets overskud opdelt på henholdsvis driftsbevilling og anlægsbevilling, der tilsammen udviser årets samlede overskud.

tabel 1.2.2 Forsvarets økonomiske hovedtal

(mio. kr.)	Udgiftsbaseret regnskab 2011
Ordinære driftsindtægter (ekskl. bevilling)	-617,4
Ordinære driftsomkostninger	19.403,0
<i>Heraf personaleomkostninger</i>	9.857,9
Andre driftsposter netto	920,6
Finansielle poster, netto	27,9
Ekstraordinære poster, netto	0,0
Årets resultat (ekskl. bevillinger)	19.734,1

	Driftsbevilling		Anlægsbevilling ³
Indtægter	-686,7	Indtægter	-31,5
Udgifter	19.478,2	Udgifter	987,3
Årets nettoudgifter (ekskl. bevillinger)	18.791,5	Netto	955,8
Bevilling (nettotal) inkl. tillægsbevilling	20.034,6	Bevilling, indtægter inkl. tillægsbevilling	-130,6
		Bevilling, udgifter inkl. tillægsbevilling	1.038,5
Årets overskud	1.243,1		-47,9
Til videreførelse	1.195,2		

1 Opgørelsen er ekskl. indtægterne på anlægskontiene 12.21.13 og 12.21.14, idet forskelle i bevilligede og realiserede indtægter på disse hovedkonti ikke påvirker bevillingsafregningen.

2 Opgørelsen er ekskl. indtægterne på anlægskontiene 12.21.13 og 12.21.14, idet forskelle i bevilligede og realiserede indtægter på disse hovedkonti ikke påvirker bevillingsafregningen. Overskud til videreførelse er reguleret med i alt 0,3 mio. kr., hvoraf 0,2 mio. kr. vedrører Militærnægteradministrationens nedlæggelse samt en afrundingsdifference på 0,1 mio. kr.

3 Anlægsbevillingen er opgjort ekskl. indtægterne på kontiene 12.21.13 og 12.21.14, idet forskelle i bevilligede og realiserede indtægter på disse hovedkonti ikke påvirker bevillingsafregningen.

Tabel 1.2.3 viser forsvarets aktiver og passiver. Aktiverne består af færdiggjorte udviklingsprojekter, grunde, bygninger, forsvarsmateriel, it-udstyr, varelager og kontante beholdninger. Passiverne viser egenkapital, skyldige feriepenge og leverandørgæld. Som følge af ny indarbejdet regnskabspraksis med virkning fra 2011 er balancens kolonne for 2010 blevet ændret. En mere detaljeret oversigt findes i afsnittet om regnskab og regnskabspraksis.

tabel 1.2.3 Status pr. 31. december 2011

(mio. kr.) Balance	31. december 2011	31. december 2010
Anlægsaktiver i alt	29.517,5	29.699,9
<i>Heraf immaterielle anlægsaktiver</i>	145,2	211,8
<i>Heraf materielle anlægsaktiver</i>	29.372,3	29.488,1
Omsætningsaktiver i alt	17.430,2	16.180,7
Aktiver i alt	46.947,7	45.880,6
Egenkapital	42.007,1	41.596,5
Hensatte forpligtelser	838,9	439,0
Øvrige forpligtelser	4.101,7	3.845,1
Passiver i alt	46.947,7	45.880,6

Årets samlede resultat ses i tabel 1.2.4. Tabellen viser forsvarets samlede økonomi. Til forskel fra opgørelse af overskud til videreførelse i tabel 1.2.1, indgår alle konti på finansloven, herunder hjemmeværnets bevilling og forbrug i både det omkostningsbaserede og den udgiftsbaserede tabel.

Resultatopgørelsen i tabel 1.2.4 viser i sin udgiftsbaserede opstilling årets samlede forbrug i forhold til den samlede bevilling. I 2011 har der været et likviditetsmæssigt mindreforbrug på 1.248,4 mio. kr. Det likviditetsmæssige mindreforbrug, med tillæg af renter, overføres til Moderniseringsstyrelsen i forbindelse med indsendelse af årsrapporten. Til sammenligning er der opført en omkostningsbaseret resultatopgørelse, der viser det faktiske forbrug, idet der heri indgår afskrivninger og periodiseringer.

tabel 1.2.4 Resultatopgørelse 2011

(mio. kr.)	Omkostningsbaseret	Udgiftsbaseret
Ordinære driftsindtægter	-618,2	-618,2
Ordinære driftsomkostninger	21.310,9	20.091,0
<i>Heraf personaleomkostninger</i>	10.189,8	10.228,3
Andre driftsposter, netto	92,8	924,4
Finansielle poster, netto	27,9	27,9
Årets resultat, ekskl. bevilling	20.813,4	20.425,1
Årets samlede nettobevilling		21.673,5
Årets likvide mindreforbrug		1.248,4

1.3 Årets faglige resultat

Internationale operationer

Forsvaret vurderer, at indsatsen i henholdsvis Libyen, Afghanistan, Libanon, Kosovo, ved Afrikas Horn og Irak samt i de mindre FN-missioner er gennemført med et tilfredsstillende resultat.

Forsvarets kerneopgaver er at kunne levere internationalt deployerbare militære kapaciteter, løse pålagte nationale opgaver samt bidrage til samfundets samlede beredskab. Forsvaret skal kunne bidrage med indsatsklare, veludrustede og effektive styrker til internationale operationer, idet styrkerne samtidig skal kunne styrke samordning mellem militær og civil indsats i operationsområdet.

I 2011 var alle tre værn indsat i internationale operationer samtidigt med at de nationale opgaver og forpligtelser blev løst. Forsvaret vurderer, at resultatet af den operative virksomhed i 2011 generelt har været tilfredsstillende. Ud af 60 definerede operative resultatkrav er 55 opfyldt tilfredsstillende, to er delvist opfyldte, mens tre ikke er opfyldt.

Libyen

Forsvarets bidrag til luftoperationerne over Libyen var intensiv. Danmark bidrog med fire kampfly plus to i reserve og op til 120 mand inklusiv piloter, teknikere, missionsplanlæggere, efterretningspersonel, administration, ledelse og støttepersonel. De danske F-16 kampfly fløj i alt 600 missioner. Fra den 19. til 31. marts 2011 som del af Operation Odyssey Dawn, som var en amerikansk ledet operation, og dernæst i direkte forlængelse til 31. oktober 2011 i Operation Unified Protector, som var en NATO ledet operation.

Beslutningen om at bidrage havde baggrund i FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1973 af 17. marts 2011, som åbnede for en international intervention i Libyen. På den baggrund vedtog et enigt Folketing natten mellem 18. og 19. marts 2011 et beslutningsforslag om et dansk militært bidrag med kampfly til den internationale indsats over Libyen med henblik på at beskytte den libyske civilbefolkning mod overgreb. Fra det internationale samfund og til det danske folketing havde taget beslutningen om at iværksætte operationen gik der kun 36 timer til de danske kampfly var i operationsområdet på den italienske Sigonella base i Italien.

En udvidet gennemgang om forsvarets indsats i Libyen følger i afsnit 2.3.1.

Afghanistan

Forsvarets bidrag – støttet af hjemmeværnet – til NATO-missionen i Afghanistan var en bataljonskampgruppe, et nationalt støtteelement, en række kapaciteter til militær kapacitetsopbygning af afghanske sikkerhedsstyrker og støtte til andre nationer samt et større antal stabsmedarbejdere til flere hovedkvarterer. I 2011 har forsvaret i højere grad prioriteret opbygningen af de afghanske sikkerhedsstyrkers kapacitet, så afghanerne på sigt selv kan overtage ansvaret for sikkerheden i landet. Udviklingen af de afghanske sikkerhedsstyrker er generelt positiv, og overdragelse af installationer og opgaver forløber tilfredsstillende om end ikke i den takt, det oprindeligt var målsætningen, hvilket kan tilskrives interne afghanske forhold.

Forsvaret lagde i 2011 vægt på at sammensætte styrkebidrag med udgangspunkt i de nye træner- og mentorroller. Dette var blandt andet reflekteret som et effektmål i Resultatkontrakt 2011; med fokus på opbygningen af den afghanske bataljon, 3. Kandak, således at bataljonen kunne gennemføre normalt forekommende operationer med enheder af delingsstørrelse. Dette effektmål er opfyldt. Indsatsen som trænere og mentorer udbygges yderligere i 2012, og andre typer enheder vil som følge heraf blive udsendt til Afghanistan i 2012.

Libanon

Forsvarets bidrag – støttet af Beredskabsstyrelsen – til FN-missionen i Libanon var frem til hjemtagelsen i november 2011 et logistikkompani samt et mindre antal stabspersonel. Logistikkompaniets opgaver var bl.a. transportopgaver samt brand- og redningsopgaver. Danmark overdrog i 2011 indsatsen i UNIFIL i Libanon til Østrig.

Kosovo

Forsvarets bidrag – støttet af hjemmeværnet – til NATO-missionen i Kosovo var frem til februar 2011 af kompagnistørrelse, og fra februar reduceredes dette til en bevogtningsdeling samt et mindre antal stabsmedarbejdere. Bevogtningsdelingen fra hjemmeværnet har ansvaret for bevogtningen af den fransk-tyske lejr ved Novo Selo.

Afrikas Horn

Den danske antipirateriindsats ved Afrikas Horn har i 2011 været intensiv. Forsvarets maritime bidrag blev i to omgange forlænget som følge af en politisk beslutning. Den danske indsats har i 2011 medført, at 36 gidsler er blevet frigivet. I alt 72 formodede pirater er blevet tilbageholdt. Heraf er 24 blevet overdraget til retsforfølgelse i Kenya. For de resterende har man fra dansk side ikke fundet det muligt at retsforfølge de tilbageholdte, hvorfor de er blevet sat i land på den somaliske kyst.

I farvandet ud for Somalia har forsvaret også i 2011 ydet en betydelig indsats i den internationale indsats mod pirateri. Først blev Esbern Snares indsats forlænget i seks måneder ind i 2011, og i november kom søsterskibet Absalon til området for at genoptage operationerne indtil midten af 2012. I 2011 var et af forsvarets Challenger fly indsat for en kort periode, ligesom forsvaret i 2012 også vil anvende Challenger fly til deltagelse i indsatsen mod pirateri. Forsvaret vurderer, at det vedholdende militære pres samt handelsskibenes øgede sikkerhedsforanstaltninger har haft afgørende betydning for piraternes faldende succesrate.

Slut med forsvarets indsats i Kosovo

Den 17. januar blev der afholdt parade i Camp Novo Selo for at markere, at det danske hærbidrag til KFOR-missionen blev indstillet. I forbindelse med missionens opnåelse og implementering af GATE 2, blev det danske infanterikompani, MP elementet, det nationale støtteelement og de to Liaison Monitoring Teams hjemtaget fra Mitrovica området i januar 2011.

Irak

Et mindre dansk stabsbidrag til NATO Training-Mission Irak har indtil november 2011 været udsendt til støtte for opbygningen af de irakiske sikkerhedsstyrker. Således blev 2011 året, hvor forsvaret trak de sidste tropper hjem fra Irak

Årets faglige resultater i tabel 1.3.1 viser de 60 operative og 21 øvrige resultatkrav. Opfyldelsesgraden er for de operative resultatkrav tilfredsstillende. Opfyldelsesgraden af de øvrige resultatkrav er kun delvist tilfredsstillende. Blandt de øvrige resultatkrav er det den manglende resultatopfyldelse vedrørende sygefravær, der trækker ned. Forsvarskommandoen vurderer imidlertid, at den fulde effekt af den systematiske opfølgning på sygefravær endnu ikke er slået igennem.

De anvendte økonomiske ressourcer er beregnet på faktiske udgifter inklusive løn. Udgifterne til udsendelse til internationale operationer i 2012 er hentet fra forsvarets budget for 2012.

Danmark deltog i indsatsen mod pirateri

Danmark deltog i 2011 i den internationale indsats mod pirateri i NATO Operation Ocean Shield, hvor støtteskibene Esbern Snare og Absalon, inklusive helikopter og speciel maritim indsatsenhed, et nationalt dansk logistikelement og midlertidig tilgang af et antal specialister – i alt op til ca. 190 personer – på skift har deltaget siden august 2010.

tabel 1.3.1 Årets faglige resultater

Årets faglige resultater, opgjort på hovedformål	Resultatkrav	Opfyldte resultatkrav	Delvist opfyldte resultatkrav	Ikke opfyldte resultatkrav	Anvendte økonomiske ressourcer ⁴
Styringsmål	Antal	Antal	Antal	Antal	mio. kr.
1. Strategisk effekt ved indsats i de internationale operationer ⁵	5	5	0	0	1.327,7
2. Styrkebidragenes opgave i Helmand provinsen	6	6	0	0	833,2
3. Maritime internationale operationer ved Afrikas Horn	3	3	0	0	122,5
4. Forsvarets indsats i Libanon	5	5	0	0	107,0
5. Forsvarets indsats i Kosovo	5	5	0	0	48,9
6. Suverænitetshævdelse omkring Danmark, Grønland og Færøerne	12	8	1	3	462,1
7. Eftersøgnings- og redningstjeneste	8	7	1	0	93,2
8. Enheder til internationale organisationer til udsendelse i 2011	3	3	0	0	1.221,8
9. Enheder til internationale operationer til udsendelse i 2012	8	8	0	0	1.147,8
Internationale og nationale opgaver	60	55	2	3	5.364,2
10. Veteranpolitik	5	5	0	0	9,6
11. Uddannelsesmateriel	1	1	0	0	30,0
12. Materielanskaffelser	2	2	0	0	–
13. Lagerbeholdninger	1	1	0	0	86,0
14. Rationaliseringer	5	5	0	0	–
15. Økonomistyring	3	2	0	1	–
16. Sygefravær ⁶	4	0	0	4	230,3
I alt ⁷	81	71	2	8	5.720,1

⁴ Målene 1-9 er opgjort som netto omkostninger.

⁵ Inkl. afholdte udgifter i Libyen.

⁶ Udgifter til sygefravær er beregnet ud fra en gennemsnitlig løn i forsvaret.

⁷ En oversigt over forsvarets samlede omkostningsbaserede resultat, fordelt på hovedformål, findes i tabel 4.8.1. Tabellen viser fordelingen mellem egentlige hovedformål og øvrige formål.

Nationale opgaver

Forsvaret vurderer, at de nationale opgaver i 2011 generelt blev løst tilfredsstillende. I de hjemlige operationer har forsvarrets enheder været indsat 24 timer i døgnet i årets samtlige 365 dage. Uanset om det har været i Nordatlanten, ved Færøerne, i Grønland, eller i Danmark og drejet sig om suverænitetshævdelse, overvågning, bevogtning eller redningsoperationer, så er opgaverne med at yde støtte til det danske samfund blevet løst professionelt og i god koordination med de øvrige statslige, regionale eller kommunale myndigheder. Denne indsats fortsætter i 2012.

I forbindelse med regeringsdannelsen blev det besluttet at nedlægge Farvandsvæsenet og fordele dets opgaver. Omkring 250 personer i Farvandsvæsenet fik således i efteråret en ny arbejdsgiver i forsvaret – svarende til cirka 150 årsværk.

Suverænitetshævdelse og myndighedsopgaver

I dansk område har der, bortset fra januar, været tre skibe indsat til løsning af suverænitets- og myndighedsopgaver til søs i dansk nærområde. I januar måned 2011 blev der gennemført 70 sejldøgn mod planlagte 93 grundet isfyldte farvande. Derudover har der været to F-16 kampfly på afvisningsberedskab. Afvisningsberedskabet blev i 2011 aktiveret 22 gange, hvilket er et fald i forhold til 2010, hvor antallet af afvisninger var 27. Herudover er et antal enheder på beredskab, herunder til styrkeproduktion. I Nordatlanten havde forsvaret indsat to til tre orlogsskibe, hvoraf et var helikopterbærende, samt periodevist et inspektionsfly til løsning af suverænitets- og myndighedsopgaver i Grønland. Herudover gennemførte forsvaret ved hjælp af hundeslædepatruljen Sirius patruljering i Nordøstgrønland. På Færøerne har der været indsat et orlogsskib, der i perioder har været helikopterbærende, til løsning af suverænitets- og myndighedsopgaver.

Eftersøgnings- og redningstjeneste

Forsvaret har i 2011 iværksat 409 eftersøgnings- og redningsoperationer i Danmark, Grønland og ved Færøerne, hvilket er en stigning i forhold til 2010, hvor antallet var 357. Patienttransporter indgår i eftersøgnings- og redningsoperationer.

Veterancentret

Som en del af den officielle veteranpolitik oprettede forsvaret den 1. oktober 2011 Veterancentret på Ringsted Kaserne. Veterancentret skal sikre en korrekt, hurtig og effektiv indsats overfor forsvarrets veteraner og deres pårørende. Oprettelsen af Veterancentret medførte, at dele af Rehabiliteringsafdelingen samt elementer af socialrådgivningen og Militærpsykologisk Afdeling fra Forsvarets Sundhedstjeneste i efteråret blev overført til Veterancentret.

Nyt veterancenter – ny indsats overfor veteraner

Med oprettelsen af Veterancentret i 2011 fik forsvaret ikke alene etableret en samlet indgang for veteraner, pårørende og samarbejdspartnere, men lagde samtidig også kimen til en mere dialogbaseret og åben veteranindsats fremover med det formål at give forsvarrets soldater en langt bedre støtte i fremtiden.

1.4 Forsvarets forventninger til det kommende år

Forsvaret har gennem de seneste år gennemgået en betydelig omstillingsproces, fra at være et mobiliseringsforsvar til at være et moderne deployérbart forsvar, som understøttes af en fælles støttestruktur. Af regeringsgrundlaget fremgår det, at *”regeringen fastholder beslutningen om at reducere forsvarsudgifterne”*. Med henblik på at udarbejde en samlet plan for at indfri besparelseskrauet, er der nedsat styre- og projektgrupper som led i en fortsat tilpasning og effektivisering af forsvaret.

De seneste to års stramme styring af forsvarets økonomi og opgaveløsning har dog medvirket til, at forsvaret står godt rustet til fremtidens ændringer og krav, som i 2012 blandt andet vil medføre en ny strategi for hele forsvarets medarbejderområde og påbegyndelse af implementering af de budgetanalyser, der blev iværksat i 2011.

En væsentlig del af regeringens besparelseskrauet til forsvaret bør tilvejebringes inden for personel- og uddannelsesområdet, der samlet udgør mere end 50 % af forsvarsbudgettet. Det er forventningen, at der i givet fald vil kunne ske besparelser på lønsum, ved konkrete ændringer af de nuværende opgaver og i den aktuelle struktur og organisering. For at kunne levere disse besparelser og ikke mindst samtidigt sikre, at HR-området understøtter forsvarets opgaveløsning og udvikling, samt at det nødvendige personale er til rådighed for forsvaret, er en HR-strategi, der tænkes at bestå af ti delstrategier, under etablering. Det er målsætningen, at HR i forsvaret ikke alene skal gøres billigere, men tillige mere målrettet og fleksibelt og dermed mere effektivt. Endvidere er det ønsket, at forsvarets HR-indsats i højere grad kan reguleres i forhold til konjunkturerne på arbejdsmarkedet.

For at understøtte den økonomiske tilpasning og effektivisering har Forsvarskommandoen udarbejdet en strategi for udvikling af forsvarets økonomistyring. Strategien omfatter ti udviklingstiltag, hvoraf flere er iværksat i 2011 og de resterende i 2012. Midt på året udsendte Rigsrevisionen en rapport om forsvarets økonomistyring. Rapporten kritiserede blandt andet forsvaret på en række områder for mangler i økonomistyringen. Forsvaret havde forud for Rigsrevisionens rapport med økonomistyringsstrategien identificeret og iværksat løsningstiltag for en række af de kritikpunkter, som Rigsrevisionen fremførte. De kritikpunkter fra Rigsrevisionen, som endnu ikke var adresseret i økonomistyringsstrategien er efterfølgende blevet medtaget. Således har Rigsrevisionens rapport medvirket til at fokusere den allerede iværksatte økonomistyringsstrategi yderligere.

Et af tiltagene i forsvarets strategi for økonomistyring er at skabe gennemsigtighed i sammenhængen mellem forsvarets opgaver, aktiviteter og ressourceforbrug. Som en konsekvens heraf har forsvaret i samarbejde med et konsulentfirma udarbejdet en analyse af sammenhængen mellem forsvarets opgaver, aktiviteter og ressourceforbrug for en række af hærens, søværnets og flyvevåbnets operative kapaciteter. Analysen skal give et forbedret grundlag for at foretage ressourcemæssige prioriteringer af forsvarets opgaver og aktiviteter, såvel i den politiske prioritering som i forsvarets interne styring. Analysen skal endvidere medvirke til at etablere en klar kobling mellem de operative opgaver og de økonomiske rammer.

De seneste års stramme styring af forsvarets økonomi og opgaveløsning vil således være med til at sikre, at forsvaret er godt rustet til fremtidens ændringer og krav til løsningen af forsvarets kerneopgaver, struktur og økonomistyring.

Forsvaret skal i 2012 fortsætte implementeringen af forsvarsforliget for perioden 2010 – 2014, herunder indhentning af de betydelige rationaliseringer og effektiviseringer, som er fastlagt i forliget. Endvidere skal de endnu udestående forligsanalyser gennemføres.

Forsvarets forventede internationale indsats er generelt reflekteret i resultatkontrakten for 2012 mellem Forsvarsministeriets departement og Forsvarskommandoen. Fortsat implementering af Helmand-planen er en integreret del af forsvarrets internationale indsats i 2012. Hertil kommer forsvarrets løsning af nationale opgaver. Der vil således også i 2012 være fokus på forsvarrets operative opgaveløsning, både internationalt og i Rigsfællesskabet; ikke mindst i Arktis, som er et strategisk vigtigt nærområde for Danmark. Forsvaret skal også i 2012 indgå som en integreret del af Danmarks samlede beredskab.

Flere trænere og færre kampsoldater

I 2012 vil der ske en markant ændring i den danske styrkes størrelse og sammensætning. Den danske styrke i Helmand reduceres fra knap 700 soldater på hold 12 til knap 600 soldater på hold 13. Samtidig vil opgaverne i væsentligt højere grad bestå i at uddanne og vejlede de afghanske regeringsstyrker i hæren og politiet.

2 MÅLRAPPORTERING

2.1 Målrapportering - styringsmål

I dette kapitel afrapporterer Forsvarskommandoen på de resultatkrav, der fremgår af de styringsmål, der indgik i Resultatkontrakt 2011 mellem Forsvarsministeriets departement og Forsvarskommandoen.

tabel 2.1.1 Styringsmål, forsvarets primære opgaveløsning

Mål	Baggrund og krav til resultater ⁸	Mål- fyldelse	Ind- tægter (mio. kr.) ¹⁰	Omkost- ninger (mio. kr.)
Mål 1: Strategisk effekt ved indsats i de interna- tionale operationer. Se mere under afsnit 5.1.1	Indsættelse af forsvarets kapaciteter er et væsentligt aspekt af dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik, som skaber strategisk effekt ved FN, NATO og samarbejdspartnere som USA, Storbritannien og Frankrig, hvor de danske militære kapaciteter er eftertragtede ved de relevante myndigheder.	Opfyldt	0	1.327,7
Mål 2: Styrkebidragenes opgave er at med- virke til den samlede opgaveløsning i Helmand provinsen. Se mere under afsnit 5.1.2	Den overordnede ønskede effekt af den danske sikkerhedsindsats i Helmand, er at bidrage til at sætte den afghanske regering i stand til selv at håndhæve sin autoritet samt at opretholde sikkerheden i Helmand provinsen. Danmark vil bidrage til at støtte den afghanske regering med beskyttelse af den afghanske befolkning og på den måde konsolidere sikkerheden i nuværende befolkningstætte områder samt gradvist begynde at overdrage sikkerhedsansvaret for befolkningscentre til afghanske sikkerhedsstyrker, så ISAF styrker bliver mindre synlige.	Opfyldt	0	833,2
Mål 3: Maritime interna- tionale operationer ved Afrikas Horn. Se mere under afsnit 5.1.3	Det overordnede formål med søværnets deltagelse i internationale maritime operationer er at bidrage til fred og stabilitet i verden. Søværnet er i 2011 planlagt indsat i NATO operation Ocean Shield i rammen af Task Force 508 i januar og februar samt i 2 måneder i andet halvår. Endvidere er enheden i perioder tilknyttet Operation Active Endeavour i forbindelse med transit til og fra operationsområdet.	Opfyldt	0	122,5

tabel 2.1.1 Styringsmål, forsvarets primære opgaveløsning

Mål	Baggrund og krav til resultater ⁸	Målopfyldelse	Indtægter (mio. kr.) ¹⁰	Omkostninger (mio. kr.)
Mål 4: Forsvarets indsats i Libanon. Se mere under afsnit 5.1.4	Det overordnede formål med den danske indsats i Libanon er at støtte FN's bestræbelser på at opnå en sikker og fredelig udvikling i området samt at sætte Libanons regering i stand til selvstændigt at håndhæve sin autoritet og opretholde et sikkert samfund.	Opfyldt	0	107,0
Mål 5: Forsvarets indsats i Kosovo. Se mere under afsnit 5.1.5	Det overordnede formål med den danske indsats i Kosovo er at støtte NATO bestræbelser på at opnå en sikker og fredelig udvikling i området.	Opfyldt	0	48,9
Mål 6: Suverænitetshævdelse omkring Danmark, Grønland og Færøerne. Der måles på indsatte sejldøgn og flyvetimer. Se mere under afsnit 5.2.1	De operative kommandoer medvirker til sikring af rigets fortsatte eksistens og integritet og udfører suverænitetshævdelse, herunder overvågningen af farvandene og luftrummet omkring Danmark, Grønland og Færøerne. Dette sker gennem deltagelse i efterretningsmæssige aktiviteter, overvågning af det nordatlantisk sø- og luftteritorium og fiskerizoner samt deltagelse i løsningen af opgaver med relation til lufttrafikkontrol.	Opfyldt	0	462,1
Mål 7: Eftersøgnings- og redningstjeneste. Der måles på reaktionstid for nødopkald og antal realiserede beredskabsdøgn. Se mere under afsnit 5.2.2	Søværnets Operative Kommando deltager, leder og koordinerer redningsopgaver med relation til sø- og flyredningstjenesten i Danmark. I Grønland forestår Grønlands Kommando sø- og redningstjenesten, mens Statens Luftfartsvæsen forestår flyredningstjenesten. Ved Færøerne assisterer Færøernes Kommando den færøske redningstjeneste når enheder er forlagt til området. Flyvertaktisk Kommando deltager i løsningen af opgaver med relation til sø- og flyredningstjenesten i Danmark, herunder også i farvandene omkring Grønland og Færøerne.	Opfyldt	0	93,2
Mål 8: Enheder til internationale organisationer til udsendelse i 2011. Se mere under afsnit 5.3.1	Forsvaret skal udsende de af Folketinget besluttede enheder og enkeltpersoner i internationale operationer og bidrage til løsning af konfliktforebyggende, fredsbevarende, fredsskabende, humanitære og andre lignende opgaver, herunder international katastrofehjælp i forskellige multilaterale sammenhænge som FN, OSCE og NATO.	Opfyldt	0	1.221,8

tabel 2.1.1 Styringsmål, forsvarets primære opgaveløsning

Mål	Baggrund og krav til resultater ⁸	Målopfyldelse	Indtægter (mio. kr.) ¹⁰	Omkostninger (mio. kr.)
Mål 9: Enheder til internationale operationer til udsendelse i 2012. Se mere under afsnit 5.3.2	Forsvaret skal opretholde indsættelsesevne ved enheder, således disse inden for det fastlagte beredskab kan indsættes i løsningen af de øvrige overordnede opgaver. Opretholdelse af indsættelsesevne omfatter opstilling og opretholdelse af relevante operative enheder i overensstemmelse med de politisk fastsatte rammer, herunder indgår styrkeproduktion og uddannelses- og øvelsesvirksomhed.	Opfyldt	0	1.147,8
Mål 10: Veteranpolitik. Se mere under afsnit 5.4.1	Danmarks veteraner anerkendes for deres indsats og støttes, når der er behov. Der måles på oprettelse af et veterancenter, et videntcenter og tilbud om behandling og støtte.	Opfyldt	0	9,6
Mål 11: Uddannelsesmateriel. Der måles på anvendelse af årets bevilling til uddannelsesmateriel. Se mere under afsnit 5.4.2	Af forsvarsforliget fremgår det at "Indkøb af nødvendigt og relevant uddannelsesmateriel, der bevirker, at der kan uddannes og trænes på materiel, der svarer til det, der anvendes i operationsområder, herunder af hensyn til soldaternes sikkerhed." Det skal sikres, at der indkøbes det nødvendige uddannelsesmateriel.	Opfyldt	0	30,0
Mål 12: Materielanskaffelser. Der skal udarbejdes indstilling vedrørende de planlagte materiel-anskaffelsesprojekter. Se mere under afsnit 5.4.3	Materielanskaffelsesplanen opstilles med udgangspunkt i forsvarets materielplanlægningsproces. Planen indeholder materielanskaffelser, der forventes knyttet til aktstykke og materielanskaffelser, der vurderes at have en særlig interesse henset til anskaffelsens karakter.	Opfyldt	0	-
Mål 13: Lagerbeholdninger. Forsvaret skal følge op på anskaffelse af de nødvendige lagervarer. Se mere under afsnit 5.4.4	Af forsvarsforliget fremgår det at "Ekstraordinær opfyldning af forsvarets lagre af ammunition og reservedele med henblik på blandt andet at sikre den bedst mulige understøttelse af de indsatte enheders operationer, herunder af hensyn til soldaternes sikkerhed."	Opfyldt	0	86,0

tabel 2.1.1 Styringsmål, forsvarets primære opgaveløsning

Mål	Baggrund og krav til resultater ⁸	Målopfyldelse	Indtægter (mio. kr.) ¹⁰	Omkostninger (mio. kr.)
<p>Mål 14: Rationaliseringer. Forsvaret skal effektivisere personaleforbruget, øvrig drift og variable ydelser og udsende udbudsmateriale for konkurrenceudsættelse af fase 1 af projektet (Sjælland og Bornholm)</p> <p>Se mere under afsnit 5.4.5</p>	<p>Forsvaret skal reducere antallet af årsværk i 2011 med 537 årsværk fra 23.374 til 22.837 og at udgifterne til øvrig drift skal reduceres med 250 mio. kr. i 2011 og at forsvaret er blevet pålagt at gennemføre rationalisering på udbetalingen af arbejdstidsbestemte ydelser svarende til 80 mio. kr.</p> <p>Forsvaret skal udsende udbudsmateriale for fase 1 af projektet (Sjælland og Bornholm).</p>	Opfyldt	0	-
<p>Mål 15: Økonomistyring. Forsvaret skal udarbejde produktionsmål for alle niveau II myndigheder og forsvaret skal aflægge en korrekt årsrapport for 2010 (bedømmes i 2011) og at der skabes større overensstemmelse mellem finanslovsbevillingen og Forsvarskommandoens interne årsprogram.</p> <p>Se mere under afsnit 5.4.6</p>	<p>Der skal i 2011 udarbejdes produktionsmål for alle niveau II myndigheder med henblik på at skabe en sammenhæng mellem aktiviteter og ressourcer.</p> <p>Som led i anden fase af den nye budgetmodel arbejdes der på at sikre en entydig sammenhæng mellem de aktiviteter, som myndighederne skal gennemføre, og de ressourcer der anvendes hertil samt at tilvejebringe grundlag for en opgørelse af, hvorledes opgavevaretagelsens enhedspriser har udviklet sig.</p> <p>Der skal udarbejdes en plan for, hvorledes der sikres større overensstemmelse mellem finanslovsbevilling og Forsvarskommandoens interne årsprogram.</p>	Opfyldt	0	-
<p>Mål 16: Sygefravær. For personalegrupperne C100, C200 og M112 vurderes der at være basis for at nedbringe det kortvarige sygefravær med minimum 15 % i 2011.</p> <p>Se mere under afsnit 5.5</p>	<p>Med baggrund i det igangværende arbejde med sygefravær, forventes det at nedbringe forsvarets samlede korttidssygefravær med 10 %.</p> <p>Der er iværksat en indsats som opfølgning på sygefravær med det formål, at nedbringe det samlede sygefravær med 25 % i løbet af en treårs periode.</p>	Ikke opfyldt	0	230,3

⁸ Økonomistyrelsen har dispenseret for oplysninger vedr. årsværk i tabellen

⁹ Da forsvaret ikke indtægtsfører sin bevilling, er værdierne i kolonnen "indtægter" sat til 'nul'. De indtægter der har været i årets løb er modregnet i udgifterne, da det i højere grad vedrører viderefakturerede udlæg og interne afregninger.

2.2 Målrapportering – mål der ikke er opfyldt

For 2012 har der ikke været væsentlige mål, der ikke er opfyldt. Af 81 afsatte resultatkrav til mål i resultatkontrakten er 71 mål blevet opfyldt. De mål der ikke er opfyldt vurderes ikke at have en sådan værdi, at det samlede mål ikke er opfyldt. For 2011 skønnes det, at de ikke opfyldte mål ikke har haft operative konsekvenser.

Suverænitetshændelse, mål nr. 6

Et inspektionsskib af Thetis-klassen forlagde 3. marts 2011 fra Færøerne til Danmark på grund af et beskadiget gear til akselgeneratoren. Inspektionsskibet blev i perioden 3. marts til 30. marts afløst af et inspektionsfartøj af Knud Rasmussen-klassen fra Danmark, hvorefter der igen kom et inspektionsskib til Færøerne. Med den besluttede omdisponeringer af enheder, herunder deployeringen af inspektionsfartøjet fra Danmark til Færøerne, har der ikke været resultatmæssige konsekvenser for den operative opgaveløsning ved Færøerne.

Økonomistyring, mål nr. 15

Der er udarbejdet produktionsmål for fem funktionelle tjenester i 2011. Således er resultatkravet om udarbejdelse af produktionsmål for alle relevante niveau II myndigheder ikke opfyldt. Der er udarbejdet produktionsmål for alle funktionelle tjenester i 2012. For de operative kommandoer er forventningen, at der kan udarbejdes produktionsmål i 2013.

Sygefravær, mål nr. 16

Forsvaret har samlet set forbedret kortidsfraværet med 10 %, fra 6,9 dage til 6,2 dage. Dermed er det resultatmål der blev sat i forbindelse med iværksættelsen af indsatsen overfor opfølgning på sygefravær nået, idet der dog mangler 0,1 dag i at opnå det i resultatkontrakten opsatte mål.

Forsvarskommandoen vurderer, at forsvaret stadig mangler at se den fulde effekt af den systematiske opfølgning på sygefravær. Samtidig vurderes at der vil være et langsigtet forbedringspotentiale ved at udvide opmærksomheden til også at omfatte den mere forebyggende indsats, om end resultatet af denne indsats formodentlig ikke vil kunne måles umiddelbart.

2.3 Udvalgte indsatsområder i 2011

2.3.1 Forsvarets indsats i Libyen 2011

Det internationale samfund var i vinteren og foråret 2011 vidne til, at fredelige protestbevægelser i Libyen i stigende grad udløste omfattende og meget alvorlige overgreb mod landets civilbefolkning. Overgrebene nåede i marts 2011 et omfang, hvor der var tale om grove og systematiske menneskerettighedskrænkelser. Samtidig fremsatte de libyske myndigheder trusler om at fortsætte den voldsomme fremfærd, særligt rettet mod civilbefolkningen.

FN resolutioner

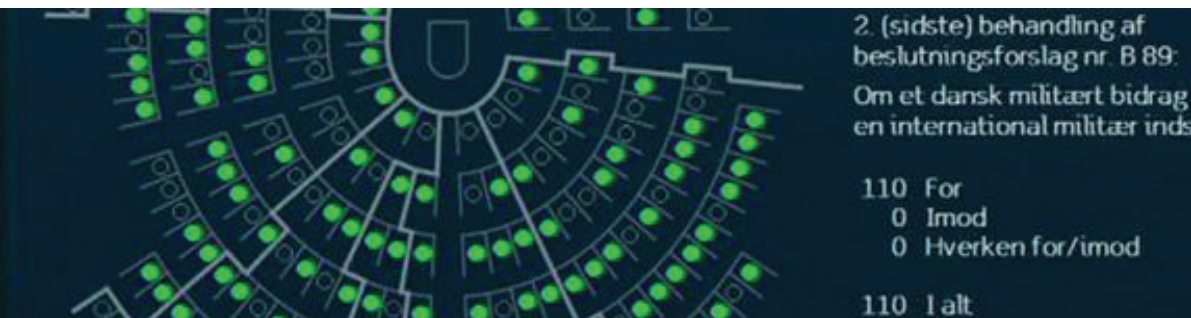
Den kritiske situation i Libyen blev løbende drøftet i en række internationale og regionale fora. FN's Sikkerhedsråd vedtog således 26. februar 2011 enstemmigt resolution nr. 1970, der med henvisning til de omfattende og systematiske krænkelser af civilbefolkningen i Libyen, fastlagde målrettede sanktioner mod Libyen i form af våbenembargo, rejseforbud og indefrysning af midler.

Da det stod klart, at resolution nr. 1970 ikke førte til en standsning af de libyske myndigheders brutale fremfærd, herunder luftangreb mod tætbefolkede områder, vedtog FN's sikkerhedsråd derfor 17. marts 2011 resolution nr. 1973, der bemyndigede anvendelsen af militær magt for at beskytte den libyske befolkning mod yderligere overgreb.

Resolutionens formål var, at:

- Beskytte civilbefolkningen med alle tænkelige midler
- Etablere en "No Fly Zone" over libysk luftterritorium
- Opretholde våbenembargoen som vedtaget i resolution nr. 1970

FN's Sikkerhedsråd vedtager resolution 1970		Et enigt Folketing stemmer for beslutningsforslaget B89		Der oprettes en kontaktgruppe i London bestående af 20 lande, som skal koordinere Libyen-aktionen. Danmark er med i gruppen		Interpol udsteder en arrestordre på Muammar Gaddafi, som ved Den Internationale Straffedomstol (ICC) i Haag er anklaget for forbrydelser mod menneskeheden
26. februar	7. marts	18.-19. marts	19. marts	29. marts	15. juli	9. september
	FN's Sikkerhedsråd vedtager resolution 1973		Forsvaret sender seks F-16 til Sigonella-basen i Italien, hvor de indgår i Operation Odyssey Dawn og fra 31. marts i Operation Unified Protector		Oprørernes nationale overgangsråd, TNC, anerkendes af USA, Danmark og andre lande i kontaktgruppen som Libyens legitime regering	

Et enigt Folketing stemte for dansk indsats i Libyen

Natten mellem 18. og 19. marts 2011 stemte samtlige partier i Folketinget for den daværende regerings forslag om at sende danske F-16-kampfly til Libyen.

Folketingsbeslutning og udsendelse af de danske kampfly

På baggrund heraf vedtog et enigt Folketing natten mellem den 18. og 19. marts 2011 beslutningsforslag B 89 om et dansk militært bidrag med kampfly til den internationale indsats i Libyen med henblik på at beskytte den libyske civilbefolkning mod overgreb. Folketingsbeslutningen angav ingen slutdato for den danske deltagelse. Bidraget bestod af fire kampfly (plus to kampfly i reserve) og op til 120 personer, inklusive piloter, teknikere, missionsplanlæggere, efterretningspersonel, administration, ledelse og støttepersonel.

Umiddelbart efter vedtagelsen af FN resolution nr. 1973 tilkendegav en snæver kreds af lande, herunder Danmark, på et topmøde i Paris villighed til militære bidrag til gennemførelse af det militære mandat i FN resolution nr. 1973; under forudsætning af en folketingsbeslutning. Det var en lille "fortrops-koalition" bestående af Frankrig, Storbritannien, USA og Danmark, der i praksis muliggjorde hurtig igangsætning af "Operation Odyssey Dawn" - den militære operation under amerikansk kommando, der indledningsvis standsede Gaddafi-styrkernes fremrykning i udkanten af Benghazi. Flere andre lande havde i Paris tilkendegivet villighed til at bidrage militært, men var længere om at formalisere beslutningen og fysisk fremføre militære ressourcer.

Operationen koncentrerede sig i begyndelsen omkring beskyttelse af befolkningen i den østlige del af Libyen, hvor der var konstateret alvorlige overgreb mod civilbefolkningen. Gadaffi-styrets enheder anvendte raketkastere og kampvogne til at beskyde større byer

og områder, og NATO måtte anvende sine styrker fleksibelt i forhold til situationen på landjorden. Kampagnen bredte sig hurtigt til resten af Libyen – både til de større byer langs kysten, herunder Misratah, Tripoli og Sirte, og til byer og områder længere inde i landet, herunder Bani Walid, Sebha og Al Jufra området. NATO's operative fokus blev lagt på at forhindre overgrebene ved dels at gribe ind og forsvare befolkningen i situationer, hvor overgreb fandt direkte sted, dels ved at forhindre Gadaffi-regimet i at kunne kontrollere sine styrker. Der blev således gennemført angreb både mod faste installationer og mobile enheder. Typerne af mål spændte fra kommando- og kontrolfaciliteter, luftforsvarsinstallationer og våbenlagre til raketkastere, kampvogne og improviserede kampkøretøjer samt installationer, der blev anvendt af pro-Gadaffi enheder som udgangspunkt for deres operationer og hermed deres overgreb på befolkningen.

Med Sirtes fald medio oktober var truslen om overgreb mod befolkningen aftagende.

Den 22. oktober 2011 erklærede det libyske Nationale Midlertidige Råd Libyen for frit, og 27. oktober 2011 vedtog FN's sikkerhedsråd endeligt at ophæve resolution nr. 1973 pr. 31. oktober 2011. Hermed bortfaldt det mandat, der havde åbnet for den luftmilitære indsats i Libyen, og 28. oktober bekræftede Det Nordatlantiske Råd, at NATO's Operation Unified Protector skulle afsluttes med ophøret af FN's mandat 31. oktober 2011.

Opsummering og fakta

Det danske kampflybidrag begyndte hjemtagning 2. november 2011. De seks F-16 kampfly udgjorde sammen med et C-130J Hercules transportfly første hjemtagning af materiel og personel, og det resterende personel samt materiel blev fragtet hjem i løbet af de efterfølgende uger.

Operation Odyssey Dawn

Operationen startede 18. marts 2011 med franske, engelske og amerikanske styrker under ledelse af USA's Afrikakommando. Luftoperationerne blev planlagt i luftoperationscenteret i Ramstein i Tyskland. Det danske kampflybidrag deltog aktivt i operationen fra 20. marts 2011, hvor kampflyene med god støtte fra både amerikanerne og italienerne var blevet etableret på Sigonella basen i Italien. Den danske Mission and Target Approval Authority blev samtidigt etableret i luftoperationscenteret på Ramsteinbasen.

Det danske bidrag havde første operative engagement med våbenaflevering 21. marts 2011, og i løbet af de 12 dage, hvor bidraget deltog i Operation Odyssey Dawn, gennemførte de danske kampfly i alt 41 missioner og afleverede 102 bomber.

Operation Odyssey Dawn varede således fra 18. marts til 31. marts 2011.

Operation Unified Protector

NATO overtog ledelsen af operationerne over Libyen 31. marts 2011. Missionen fik navnet "Operation Unified Protector". Operationen var under kommando af NATO's Joint Force Command i Napoli i Italien med det tilhørende luftoperationscenter i Poggio Renatico, Italien. Den danske Mission and Target Approval Authority flyttede fra Ramsteinbasen i Tyskland og fortsatte sit virke i Napoli. Det danske bidrag deltog i hele operationen, der strakte sig fra 1. april til 31. oktober 2011, i alt 214 dage.

I takt med udviklingen på landjorden tilpassede NATO løbende operationerne i både omfang og karakter, og det danske kampflybidrag justerede tilsvarende det daglige aktivitetsniveau. Fra begyndelsen var bidraget tilmeldt med et planlægningsgrundlag på op til otte sorties (enkeltflyvninger) i gennemsnit pr. dag. Bortset fra en kortere periode i juli, blev dette fastholdt indtil 5. september, hvor aktivitetsniveauet blev reduceret til fire sorties i gennemsnit pr. dag, hvilket svarede til de øvrige deltagende nationers gennem-

snitlige aktivitetsniveau. Størrelsen af det danske bidrag blev samtidig reduceret fra ca. 110 til ca. 85 personer.

Det danske bidrag gennemførte under Operation Unified Protector 559 missioner og afleverede 821 bomber. Sidste danske våbenaflevering foregik 10. oktober 2011, og de danske kampfly fløj den sidste mission om aftenen 31. oktober 2011.

Erfaringer og resultater

Erfaringerne fra missionen i Libyen viser, at den danske kampfly kapacitet er af høj kvalitet. Et højt trænings- og uddannelsesniveau blandt personellet og et F-16 kampfly udstyret med præcisionsvåben og sensorer og opdateret til en standard, hvor krypteret kommunikation og netværksbaserede operationer kunne gennemføres uhindret betød, at de danske kampfly blev indsat i ledende roller og mod en lang række mål samtidig med, at kapaciteten kunne overholde operationens Rules of Engagement.

Den tidsmæssigt meget hurtige indsættelse af det danske kampflybidrag er værd at bemærke. Fra det internationale samfund og til det danske folketing havde taget beslutningen om at iværksætte operationen, gik der kun 36 timer til de danske kampfly var etableret i operationsområdet på Sigonella-basen i Italien.

Flyene var bevæbnet under deres deployering til Italien, og det var derfor muligt at ind sætte dem umiddelbart efter deres ankomst til Italien.

Den løbende opdatering af F-16 kampflyet under "Mid Life Update" programmet har været en afgørende faktor for at forsvaret havde en kapacitet, som kunne samarbejde og var på højde med resten af koalitionen. Tilsvarende løbende opdatering af sensor- og våbenpakken til at kunne håndtere moderne GPS- og laservåben gjorde det således muligt at løse alle former for offensive operationer i Libyen.

Flyevåbnets træningsmønster har siden 2006 været fokuseret på at løfte kvaliteten af danske kampflybidrag inden for en neutral udgiftsramme. Denne træning udspringer i erfaringerne fra NATO's certificeringsprogram i 2007 samt øvelser i USA frem til 2010. Her er der fokuseret på offensive operationer til støtte for enheder på jorden, men også i komplekse luftoperationer. Flyevåbnets trænings- og uddannelseskoncept inkluderer både piloter, efterretningsfolk og missionsplanlæggere. De fleste danske kamppiloter samt en række af missionsplanlæggerne og efterretningsfolkene har blandt andet gennemgået en særlig træning i Spanien, hvor personellet uddannes i planlægning og gennemførelse af komplekse sammensatte luftoperationer. I tillæg til dette er enkelte piloter uddannet som våbeninstruktører i Nederlandene, og er eksperter i at uddanne i brugen af F-16 våben-

Operationen koncentrerede sig i begyndelsen omkring beskyttelse af befolkningen i den østlige del af Libyen, hvor der var konstateret alvorlige overgreb mod civilbefolkningen. Kampagnen bredte sig dog hurtigt til resten af Libyen – både til de større byer langs kysten, herunder Misratah, Tripoli og Sirte, og til byer og områder længere inde i landet, herunder Bani Walid, Sebha og Al Jufra området.

I 2011 deltog forsvaret i den FN sanktionerede internationale indsats i Libyen med henblik på at beskytte den libyske civilbefolkning mod overgreb.

systemet. Det samlede uddannelses- og træningskoncept, inklusiv deltagelse i nationale og internationale øvelser, har medført, at de danske styrker effektivt kunne løse deres opgaver i Libyen.

Det vurderes, at levetiden for forsvarets kampfly ikke er blevet påvirket i negativ grad som følge af operationerne i Libyen. Dette skyldes blandt andet, at missionslængderne var længere i Libyen end under den daglige træning i Danmark. De mange og relativt korte træningsmissioner i Danmark medfører, at flyet udsættes for højere slidage af stellet under start og landing, mens der i forbindelse med flyvningerne over Libyen var tale om relativt lange flyvninger til og fra missionsområder og med færre starter og landinger. Det vurderes, at der samlet set ikke har været nævneværdigt større slidtage på flyene som følge af operationerne i Libyen, end der ville have været ved afvikling af sædvanligt flyvemønstre.

Forsvaret har ved deltagelsen i henholdsvis Operation Odyssey Dawn og Operation Unified Protector vist, at forsvaret på kort tid kan indsætte kapaciteter, der bidrager væsentligt til dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik, herunder Folketingets politiske mål for indsatsen i Libyen, hvor der i alt var fastlagt fire hovedspor bestående af:

- 1) det politiske spor
- 2) det militære bidrag til FN's resolution nr. 1970 og resolution nr. 1973
- 3) humanitær bistand
- 4) bidrag til langsigtet stabilisering

Operationerne i Libyen indgik ikke i forsvarets resultatkontrakt for 2011. Operationen var ikke forudset ved indgangen til 2011, og således heller ikke specifikt forberedt eller planlagt i Forsvarskommandoens operative eller økonomiske årsprogram. Forsvaret løste alligevel opgaven gennem en effektiv omprioritering af økonomi, materiel og personel, hvilket gjorde det muligt at gennemføre opgaveløsningen uden at påvirke det samlede budget i negativ retning. Det er forsvarets mål til stadighed at være et relevant og pålideligt redskab for dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik, og som sådan skal forsvaret også kunne løse hastigt opståede opgaver i ind- og udland. En sådan opgaveløsning kræver, at

forsvarets medarbejdere til stadighed besidder det nødvendige uddannelses- og kompetenceniveau samt at forsvarets materiel er af en sådan standard, at det kan indgå i opgaveløsning i samarbejde med Danmarks allierede og strategiske samarbejdspartnere.

I forsvarets resultatkontrakt for 2011 var det en målsætning, at forsvaret skulle være i stand til at levere strategisk effekt i internationale operationer, idet indsættelsen af forsvarets kapaciteter skulle kunne være et væsentligt aspekt i dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Den strategiske effekt skulle i henhold til resultatkontrakten især opnås sammen med FN, NATO og strategiske samarbejdspartnere, herunder Frankrig, Storbritannien og USA. Effektkravet i resultatkontrakten for 2011 var konkret, at danske militære kapaciteter skulle være eftertragtede ved relevante FN og NATO institutioner samt ved relevante amerikanske, britiske og franske myndigheder.

At Danmark indgik i den lille "fortrops-koalition" sammen med Frankrig, Storbritannien og USA vidner om, at den strategiske målsætning og effekt i forhold til de primære strategiske samarbejdspartnere er opnået i 2011. Endvidere ses den strategiske effekt via FN og NATO at være opfyldt, da det danske bidrag blev besluttet og iværksat på baggrund af et FN mandat, og udført under NATO kommando.

Meromkostninger

Forsvarets meromkostninger til operationerne i Libyen er opgjort til 352,2 mio. kr. efter udgifter og aktivitetsbestemte omkostninger til operationen og fratrukket de omkostnin-

Fra at det internationale samfund og til at det danske folketing havde taget beslutningen om at iværksætte operationen i Libyen, gik der kun 36 timer til at de danske kampfly var på plads i Italien.

ger, som forsvaret ellers ville have haft, i den hjemlige struktur. Heri indgår blandt andet aflyste øvelsesaktiviteter og træningsflyvninger.

De samlede omkostninger til operationerne udgør 656,0 mio. kr., der fratrækkes 303,8 mio. kr. til omkostninger, som ville være afholdt i den hjemlige struktur, hvilket giver meromkostninger til operationerne i Libyen på 352,2 mio. kr.

Den samlede opgørelse fremgår af nedenstående tabel

tabel 2.3.1.1 Meromkostninger til operationerne i Libyen

	(mio. kr.)
Løn og andre udgifter:	
Løn og tillæg mv.	50,8
Øvrige driftsomkostninger	33,4
Løn og andre udgifter i alt	84,2
Aktivitetsbestemte omkostninger:	
Flyvetimer til F-16	290,7
Ammunition	218,7
Ekstraordinære brændstofudgifter	46,0
Øvrige omkostninger	16,4
Aktivitetsbestemte omkostninger	571,8
Samlede omkostninger ¹⁰	656,0
Fradrag af omkostninger som ville være afholdt i den hjemlige struktur, såfremt operationerne ikke blev igangsat	-303,8
Operationernes reelle meromkostninger	352,2

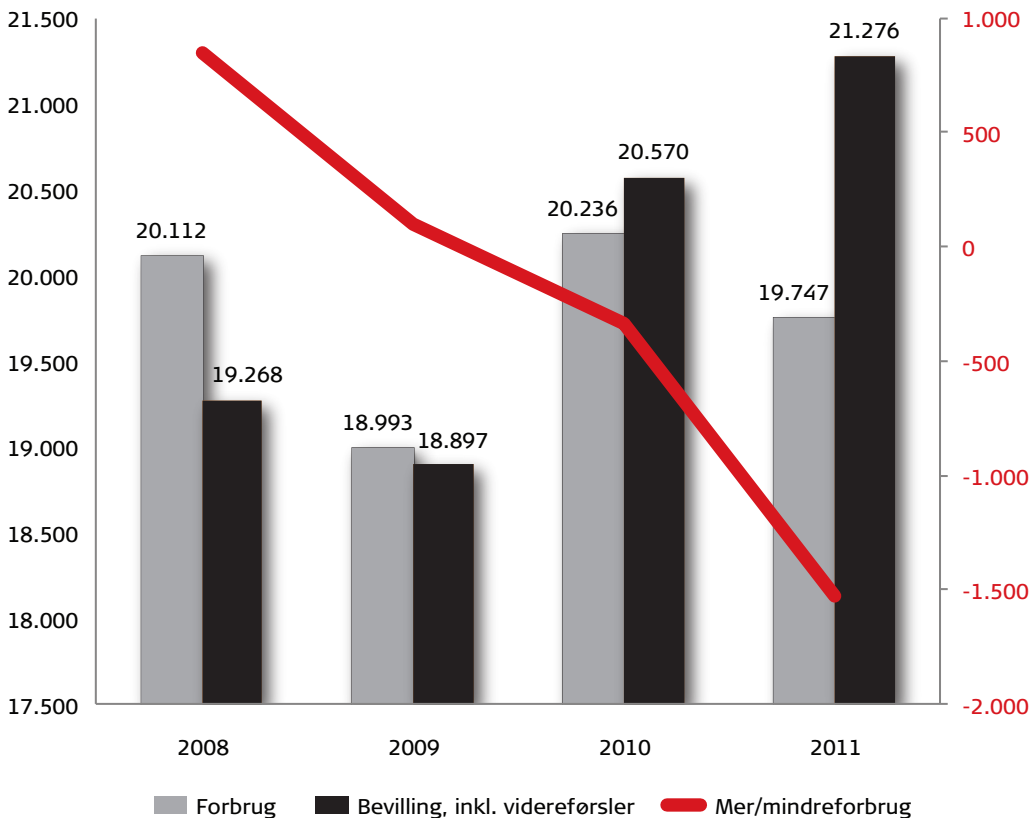
2.3.2 Analyse af forsvarets økonomiske mindreforbrug

Forsvaret kom ud af 2011 med et overskud – mindreforbrug - for året på 1.195 mio. kr. Årets økonomiske resultat er tilfredsstillende. Efter fradrag af udskudte projekter mv. på 638 mio. kr. er der herefter et reelt mindreforbrug på 557 mio. kr.

Tillagt tidligere års mindreforbrug på i alt 334 mio. kr. går forsvaret således ud af 2011 med et akkumuleret mindreforbrug på 1.529 mio. kr. som vist i tabel 2.3.2.1.

¹⁰ I februar 2012 blev en foreløbig opgørelse sendt til Udenrigspolitisk Nævn. Opgørelsen var foreløbig og der er således afvigelser i talmaterialet i forhold til ovenstående, særlig på udgifter til brændstof og ammunition.

tabel 2.3.2.1 Akkumuleret mindreforbrug i 2008-2011 (mio. kr., løbende priser)

Det positive resultat dækker over udskydelser på bl.a. etablisements- og materielområdet, svarende til 638 mio. kr. i 2011. Resultatet er imidlertid opnået ved at fastholde den stramme økonomiske styring, der blev iværksat i 2009 og videreført i 2010. Den økonomiske styring har – på trods af et øget operativt aktivitetsniveau i 2011, jf. nedenfor – medført besparelser på bl.a. øvrig drift og løn, herunder som konsekvens af effektiviseringskravene i indeværende forsvarsforlig 2010-2014.

Det positive resultat medvirker til, at der er balance i forsvarlets økonomi i forligsperioden 2010-2014. Det betyder, at forsvarlet skønnede merforbrug i juni 2010 på ca. 1,6 mia. kr. i forligsperioden er blevet nedbragt, og at forsvarlet nu er i stand til at implementere forsvarsforliget inden for de forudsatte økonomiske rammer.

Det tilfredsstillende resultat i 2011 er opnået på trods af et øget internationalt engagement. Mindreforbruget har været forventet gennem året, og på den baggrund har forsvarlet løbende kunne omprioritere ressourcer til nye prioriterede områder, herunder særligt det internationale engagement i Libyen i marts til november 2011 og den øgede indsats for forsvarlets veteraner.

Den fortsatte stramme økonomiske styring og det akkumulerede mindreforbrug ved udgangen af 2011 giver et godt udgangspunkt for gennemførelsen af de besparelser, der skal ske i forbindelse med tilpasningen af forsvarlet i de kommende år.

Analyse af mindreforbruget

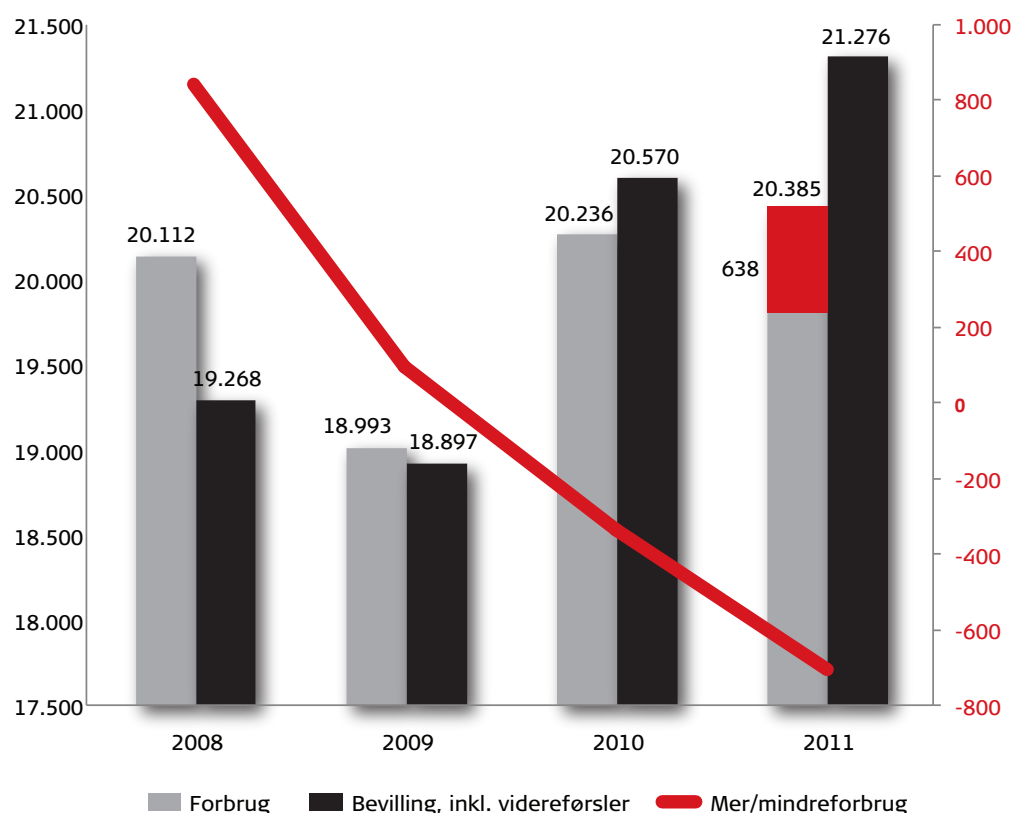
Årets resultat, med et mindreforbrug på 1.195 mio. kr., kan henføres til flere områder af forsvarlets økonomi. Mindreforbruget kan overordnet inddeles i tre kategorier:

- Udskydelse af projekter mv., 638 mio. kr.
- Mindreforbrug, der alene vedrører 2011, 523 mio. kr.
- Mindreforbrug, der også fører til udgiftsreduktioner i følgende år, 34 mio. kr.

Tabel 2.3.2.2 illustrerer udviklingen i forsvarrets mindreforbrug i perioden 2008-2011, idet udskudte projekter ikke indgår. Det fremgår, at det akkumulerede mindreforbrug, eksklusive udskudte projekter, ved udgangen af 2011 beløber sig til 701 mio. kr., idet der i videreførselsbeløbet fra 2010 på 334 mio. kr., antages at indgå udskydelser på ca. 190 mio. kr.¹¹

tabel 2.3.2.2 Akkumuleret mindreforbrug i 2008-2011, ekskl. udskudte projekter

(mio. kr., løbende priser)

Det mindreforbrug, der alene vedrører 2011, beløber sig til i alt 523 mio. kr. Mindreforbruget kan bl.a. henføres til et midlertidigt mindre forbrug på forsvarrets lønsumsbevilling.

Mindreforbruget på forsvarrets lønsumsbevilling kan tilskrives ubesatte stillinger mv., herunder tilbageholdenhed i forhold til nyansættelser i forsvarrets støttefunktioner. Hæren havde endvidere i 2011 ubesatte stillinger svarende til ca. 500 årsværk. De ubesatte stillinger var bl.a. en konsekvens af manglende erstatninger for afgået personel samt udfordringer med rekruttering til hærens reaktionsstyrkeuddannelser.

Mindreforbruget på lønsum i 2011 dækker ligeledes over uforbrugte lønsumsreserver samt effektiviseringskrav i forsvarsforlig 2010-2014.

¹¹ Det akkumulerede mindreforbrug på 1.529 mio. kr., fratrukket udskudte projekter med 638 mio. kr., med yderligere fradrag af udskydelser fra 2010 på 190 mio. kr.

tabel 2.3.2.3 Lønsumsforbrug i 2008-2011

Mio. kr. (løbende priser)	2008	2009	2010	2011
Lønsumsforbrug ¹²	9.596	10.146	10.105	9.873

De varige mindreforbrug, dvs. mindreforbrug der ligeledes fører til udgiftsreduktioner i følgende år beløber sig til 34 mio. kr. Disse mindreforbrug kan blandt andet tilskrives reorganiseringer som følge af det gældende forlig, implementering af nyt uddannelseskoncept ved Hærens Operative Kommando samt øget fokus på styring af administration og afvikling af arbejdstid og/eller afspadsring.

Endelig dækker årets resultat over udskydelse af projekter mv. til senere år, svarende til udskydelser for 638 mio. kr. De væsentligste udskydelser er sket inden for områderne vedr. materiel samt bygge- og anlægsområdet. Der kan imidlertid ligeledes konstateres betydelige udskydelser i projekter under den såkaldte globale ramme.

På materielområdet er der udskydelser svarende til ca. 472 mio. kr. Udskydelserne skyldes generelt forsinkelser i forsvarrets interne projektførelser, leverandørforsinkelser, ændringer i aftalte betalingsplaner og manglende aktstykkegodkendelser mv. Et eksempel på et udskudt projekt er opbygning af EH101 helikopterkapaciteten.

Der er også foretaget udskydelse af bygge- og anlægsprojekter, svarende til 54 mio. kr. Blandt de udskudte projekter kan nævnes Air Command and Control System 'ACCS-projektet' samt arbejdsikkerheds- og miljørelaterede projekter.

Tilsvarende er der foretaget udskydelse af projekter under global ramme, hvor der er udskudt projekter for 48 mio. kr. Mindreforbruget kan bl.a. tilskrives, at projekter i Yemen er stillet i bero på grund af den sikkerhedsmæssige situation i området. Ligeledes er projekter i Afghanistan, Pakistan, Djibouti og Seychellerne forsinkede.

Hverken mindreforbrug eller de nævnte udskydelser er kommet som en overraskelse sidst på året. Forsvarets månedlige økonomiopfølgning har løbende prognosticeret et betydeligt mindreforbrug, blandt andet som følge af forsinkede projekter siden maj 2011. Forsvaret har som følge af de konstaterede udskydelser af projekter vedrørende materiel og bygge- og anlæg løbende besluttet at fremrykke projekter. Når det ikke har været muligt at fremrykke projekter for hele mindreforbruget, skyldes det, at mange investeringer og anskaffelser kan tage lang tid at gennemføre.

Årets resultat med et mindreforbrug på 1.195 mio. kr. kan overordnet henføres til følgende poster, jf. ovenstående gennemgang.

- Løn, 602 mio. kr.
- Materiel, 472 mio. kr.
- Bygge- og anlæg, 54 mio. kr.
- Global ramme, 48 mio. kr.
- Øvrigt, 19 mio. kr.

Det akkumulerede resultat med et mindreforbrug på 1.529 mio. kr. udgør godt 7 procent af forsvarrets samlede bevilling på 21.276 mio. kr. i 2011, inklusive videreførelsesbeløb fra tidligere år. Mindreforbruget overstiger således den fastsatte udsvingsgrænse på 3 procent, jf. tekstanmærkning nr. 2 til § 12 i Finansloven. Mindreforbruget har imidlertid været

¹² Korrigeret for løn til indtægtsdækket virksomhed.

forventet, jf. ovenstående, hvorfor Forsvarsministeriet den 15. december 2011 har fået tilslutning til en udvidelse af videreførselsadgangen i Finansudvalget. Erfaringerne fra 2011 vurderes at ville have en positiv effekt på forsvarets drift og styring i 2012.

Fortsat stram økonomisk styring

Den stramme økonomiske styring, der blev iværksat i 2009, herunder med etablering af en selvstændig Økonomistab, vil blive opretholdt med henblik på en fortsat tilpasning og effektivisering af forsvaret, herunder gennemførelse af væsentlige besparelser i årene der kommer.

Med henblik på at understøtte denne tilpasning og effektivisering samt udvikling af en generelt mere effektiv ressourcestyring har Forsvarskommandoen udarbejdet en strategi for udvikling af forsvarets økonomistyring. Strategien skal skabe en styret og sammenhængende udvikling i de kommende års arbejde og skal medvirke til at skabe en praktisk og effektiv økonomistyring i forsvaret.

Strategien omfatter ti udviklingstiltag, hvoraf flere er påbegyndt implementeret i 2011. Et af disse tiltag er at skabe øget gennemsigtighed i sammenhængen mellem forsvarets opgaver, aktiviteter og ressourceforbrug. Forsvaret har på den baggrund udarbejdet en analyse af sammenhængen mellem forsvarets opgaver, aktiviteter og ressourceforbrug for en række af hærens, søværnets og flyvevåbnets operative kapaciteter og enheder. Analysen skal give et forbedret grundlag for at foretage ressourcemæssige prioriteringer af forsvarets opgaver og aktiviteter, såvel i den politiske prioritering som i forsvarets interne styring. Konkret indebærer dette bedre mulighed for:

- Både løbende og i forbindelse med konkret beslutning at opgøre de samlede omkostninger forbundet med en given opgaveløsning, herunder ændringerne i omkostninger som følge af en beslutning om justering af denne opgaveløsning.
- Fremadrettet at prioritere forsvarets ressourcer ved tilpasning af opgaver og aktiviteter, da der skabes klarhed om, hvad forsvarets forskellige opgaver og aktiviteter (f.eks. øvelser, styrkeproduktion mv.) koster. Prioriteringen kan både ske internt i forsvaret og som politisk prioritering.

Analysen skal endvidere medvirke til at etablere en klar kobling mellem de operative opgaver, hertil hørende key performance indicators (KPI) og økonomiske rammer, blandt andet med henblik på at bidrage til den løbende effektivisering og rationalisering af forsvaret. Der skabes et styrket overblik over den faktiske kapacitetsudnyttelse ved forsvarets myndigheder, idet der blandt andet giver klarhed om operative opgavers (f.eks. øvelser) betydning for støttefunktioner (f.eks. træk på og administration af materiel).

Den øgede gennemsigtighed i sammenhængen mellem forsvarets opgaver, aktiviteter og ressourceforbrug for de operative kapaciteter anvendes i et nyt budget- og planlægningsværktøj, herunder en ny budgetmodel, som Forsvarskommandoen har udarbejdet et koncept for i efteråret 2011. Budget- og planlægningsværktøjet skal medvirke til at sikre en bedre styringsmæssig sammenhæng mellem operative mål og økonomiske nøgletal, idet dette vil lette prioritering og opfølgning på udførelse af opgaver og tilsvarende ressourceforbrug. Den nye budgetmodel vil konkret adressere følgende udfordringer:

- Styring på opgaver, idet udmelding af en væsentlig del af budgetrammerne fremadrettet vil være knyttet til opgaveanvisninger med tilhørende aktivitetsniveauer samt kvantitative og kvalitative key performance indicators, herunder som grundlag for en tværgående prioritering af forsvarets ressourcer i Forsvarskommandoen.

- Fokus på tilvejebringelse, opretholdelse og udvikling af kapaciteter, idet det flerårige budget- og planlægningsværktøj omfatter langsigtet planlægning af investeringer, herunder med det formål at skabe råderum til nye investeringer og reinvesterings.
- Prioritering af økonomisk styring, idet budget- og planlægningsværktøjet prioriterer den økonomiske styring af underliggende myndigheder, herunder effektiv opgaveløsning og effektiv budgetoverholdelse, og derudover omfatter økonomiske incitamentter til effektiv opgaveløsning i både den operative struktur og i støttestrukturen.
- Tæt sammenhæng mellem kort- og langsigtet styring og planlægning, idet budget- og planlægningsværktøjet skal sikre sammenhæng mellem planlægning og økonomisk styring. De hidtidige separate værktøjer; årsprogram og periodeplan, er herefter integrerede.

Den nye budgetmodel skal anvendes i forbindelse med udarbejdelse af de økonomiske rammer for 2013, hvorfor tiltaget implementeres i foråret 2012.

3 REGNSKAB

Forsvarskommandoen modtager udgiftsbaserede bevillinger, der i 2011 udgjorde 21,7 mia. kr. for samtlige hovedkonti angivet i ledelsespåtegningen.

Årets resultat i resultatopgørelsen og balancen er opstillet efter omkostningsbaserede principper.

3.1 Regnskabspraksis

Forsvarskommandoen har med virkning for regnskabsåret 2011, efter godkendelse fra Moderniseringsstyrelsen, ændret regnskabspraksis for det omkostningsbaserede regnskab, således at Forsvarskommandoen følger retningslinjerne i Finansministeriets Økonomiske Administrative Vejledning, på nær et område, idet Forsvarskommandoen fortsat anvender 100.000 kr. som bagatelgrænse for aktivering af produktionsanlæg og maskiner, transportmateriel, inventar og it-udstyr, hvor Finansministeriets Økonomiske Administrative Vejledning anvender 50.000 kr. Den valgte bagatelgrænse er begrundet dels i Forsvarskommandoens store mængder af aktiver under 100.000 kr., hvor registrering som anlæg vil være ressourcekrævende og dels som følge af, at værdien af disse aktiver ikke er væsentlig i forhold til Forsvarskommandoens samlede værdi af anlægsaktiver

Forsvarskommandoens balance 1. januar 2011 er tilrettet i overensstemmelse med den nye regnskabspraksis.

Ændringer i anvendt regnskabspraksis og konsekvenser for balancen 1. januar 2011. For at følge Finansministeriets Økonomiske Administrative Vejledning har Forsvarskommandoen ændret regnskabspraksis på følgende områder:

- Bagatelgrænsen for aktivering af udviklingsprojekter under udførelse og færdiggjorte udviklingsprojekter er ændret fra 1 mio. kr. til 50.000 kr. Dette har ikke medført væsentlige konsekvenser for balancen 1. januar 2011, hvorfor der ikke er foretaget korrektion af denne.
- Levetider er generelt forkortet for visse anlægsaktiver, hvilket medfører at der er foretaget en reduktion i den bogførte værdi af produktionsanlæg og maskiner med 202,7 mio. kr. og en reduktion i den bogførte værdi af transportmateriel med 929,1 mio. kr.
- Småaktiver med en anskaffelsessum på under 100.000 kr. føres som omkostninger i resultatopgørelsen ved anskaffelsen, hvor disse aktiver tidligere blev placeret som anlægsaktiver eller varebeholdninger.
- Omkostningsføring af småaktiver, der har været placeret som anlægsaktiver, har medført en reduktion i den bogførte værdi af produktionsanlæg og maskiner med 10,1 mio. kr. og en reduktion i den bogførte værdi af transportmateriel med 26,1 mio. kr.
- Omkostningsføring af småaktiver, der har været placeret som varebeholdninger, har medført en reduktion af varebeholdninger med 836,6 mio. kr.

- Værdiansættelsen af varelager ændres fra standardpriser til FIFO priser, hvilket har medført en reduktion i den bogførte værdi af varebeholdninger med 278,5 mio. kr.

Samlet set er Forsvarskommandoens balancesum 1. januar 2011 reduceret med 2.283,1 mio. kr. Der er sket en tilsvarende reduktion i Forsvarskommandoens samlede egenkapital 1. januar 2011.

Ændring i anvendt regnskabspraksis har ikke væsentlig betydning for resultatopgørelsens poster for 2011. Reduktion i bogført værdi af anlægsaktiver og varebeholdninger medfører dog og vil i en årrække fremadrettet, medføre formindskede omkostninger til afskrivninger og vareforbrug.

Sixtus Batteri med Rigets flag blev renoveret.
Hans Kongelige Højhed Prins Henrik genåbnede Sixtus i september 2011. Sixtus Bastion er renoveret for 20,7 mio. kr., hvor af 13,2 mio. kr. er bevilget af A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal.

3.2 Resultatopgørelse

(mio. kr.)	Note	2011	2010	¹³ Budget 2012
Ordinære driftsindtægter, ekskl. bevilling:				
Salg af vare- og tjenesteydelser		-618,2	-616,7	
Tilskud til egen drift		0,0	0,0	
Øvrige driftsindtægter		0,0	0,0	
Gebyrer		0,0	0,0	
Ordinære driftsindtægter i alt		-618,2	-616,7	-686,1
Ordinære driftsomkostninger:				
Ændring i lagre		2.043,8	2.676,8	
Forbrugsomkostninger:				
Husleje		68,2	66,1	
Andre forbrugsomkostninger		51,8	60,2	
Forbrugsomkostninger i alt		120,0	126,3	133,0
Personaleomkostninger:				
Lønninger		9.291,5	9.505,9	
Pension		1.148,5	1.168,6	
Lønrefusion		-310,5	-306,8	
Andre personaleomkostninger		60,3	21,5	
Personaleomkostninger i alt	1	10.189,8	10.389,2	10.142,0
Andre ordinære driftsomkostninger		6.954,6	5.535,1	11.035,6
Af- og nedskrivninger	2	2.002,7	3.331,9	
Ordinære driftsomkostninger i alt		21.310,9	22.059,3	20.624,5
Resultat af ordinær drift		20.692,7	21.442,6	20.624,5
Andre driftsposter:				
Andre driftsindtægter		-89,8	-544,7	-13,6
Andre driftsomkostninger		182,6	264,4	59,9
Resultat før finansielle poster		20.785,5	21.162,3	20.670,8
Finansielle poster:				
Finansielle indtægter		-14,8	-27,3	-10,1
Finansielle udgifter		42,7	17,4	34,1
Resultat før ekstraordinære poster		20.813,4	21.152,4	20.694,8
Ekstraordinære poster:				
Ekstraordinære indtægter		0,0	0,0	0,0
Ekstraordinære udgifter		0,0	0,0	0,5
Omkostningsbaseret resultat i alt ¹⁴		20.813,4	21.152,4	20.695,3

¹³ Budgetkolonnen er i modsætning den øvrige resultatopgørelse opstillet efter det udgiftsbaserede princip.

¹⁴ Hjemmeværnets forbrug og omkostninger er indeholdt i resultatopgørelsen.

Resultatopgørelsen for det omkostningsbaserede regnskab udviser et resultat på 20,8 mia. kr. i 2011 mod et resultat på 21,2 mia. kr. i 2010.

Resultat af ordinær drift udgør 20,7 mia. kr. i 2011 imod 21,4 mia. kr. i 2010, hvilket skyldes et fald i af- og nedskrivninger på 1,3 mia. kr. som følge af større afskrivninger på udfasede anlæg i 2010 vedrørende bl.a. skibe og F-16 fly, ændring i lagre med 0,6 mia. kr., et fald i de samlede personaleomkostninger på 0,2 mia. kr. samt en stigning i andre ordinære driftsomkostninger på 1,4 mia. kr. bl.a. som følge af forøgede hensættelser til uddannelsesforpligtelser til medarbejdere og miljøforpligtelser, vedligeholdelsesomkostninger og køb af tjenesteydelser i øvrigt.

Andre driftsposter omfatter indtægter og omkostninger, der ligger ud over ordinær drift, herunder bl.a. tab og gevinst ved afhændelse af anlægsaktiver.

3.3 Balance

Aktiver (mio. kr.)	Note	Ultimo 2011	Ultimo 2010
Anlægsaktiver			
Immaterielle anlægsaktiver			
Færdiggjorte udviklingsprojekter		124,3	188,5
Erhvervede koncessioner, patenter m.v.		12,0	19,8
Udviklingsprojekter under opførelse		8,9	3,5
Immaterielle anlægsaktiver i alt	3	145,2	211,8
Materielle anlægsaktiver			
Grunde, areal og bygninger		7.611,9	7.709,4
Infrastruktur		0,0	0,0
Produktionsanlæg og maskiner		3.942,0	3.994,7
Transportmateriel		12.382,3	13.020,1
Inventar og it-udstyr		55,1	83,6
Igangværende arbejde for egen regning		5.381,0	4.680,3
Materielle anlægsaktiver i alt	4	29.372,3	29.488,1
Finansielle anlægsaktiver		0,0	0,0
Anlægsaktiver i alt		29.517,5	29.699,9
Omsætningsaktiver			
Varebeholdninger		12.709,6	12.265,7
Tilgodehavender		2.619,7	2.963,5
Værdipapirer		0,0	0,0
Likvide beholdninger		2.100,9	951,5
Omsætningsaktiver i alt		17.430,2	16.180,7
Aktiver i alt		46.947,7	45.880,6

Passiver (mio. kr.)	Note	Ultimo 2011	Ultimo 2010
Egenkapital i alt	5	42.007,1	41.596,5
Hensættelser	6	838,9	439,0
Langfristede gældsposter			
Prioritetsgæld		0,0	0,0
Anden langfristet gæld		0,0	0,0
Statsgæld		0,0	0,0
Donationer		13,1	0,0
Langfristet gæld i alt		13,1	0,0
Kortfristede gældsposter			
Leverandører af varer og tjenesteydelser		2.056,5	1.605,8
Anden kortfristet gæld		808,6	981,1
Skyldige feriepenge		1.203,9	1.232,2
Igangværende arbejder for fremmed regning		0,0	0,0
Periodeafgrænsnings-poster		19,6	26,0
Kortfristet gæld i alt		4.088,6	3.845,1
Gæld i alt		4.101,7	3.845,1
Passiver i alt		46.947,7	45.880,6

Balancen ultimo 2010 er tilrettet i overensstemmelse med den nye regnskabspraksis. Konsekvenserne heraf er beskrevet i afsnit 3.1.

Balancen pr. 31. december 2011 udviser en balancesum på 46,9 mia. kr. imod 45,9 mia. kr. i 2010.

Når der ses bort fra igangværende arbejde for egen regning har der i 2011 været en nedgang i værdien af anlægsaktiver, idet foretagne afskrivninger har været større end årets tilgange. Stigning i værdien af igangværende arbejder for egen regning, vedrører væsentligst opbygningen af nye fregatter.

Værdien af omsætningsaktiver er steget fra 16,2 mia. kr. til 17,4 mia. kr. væsentligst som følge af en stigning i likvide beholdninger, idet årets likviditetsanvendelse har været mindre end årets tildelte likviditet.

Egenkapitalen er i 2011 opgjort til 42,0 mia. kr. mod 41,6 mia. kr. i 2010. Stigningen i egenkapitalen skyldes, at den tildelte likviditet har oversteget det omkostningsbaserede regnskabsmæssige resultat. Der henvises til note 5.

Hensættelser er steget som følge af yderligere hensættelser til uddannelsesforpligtelser til medarbejdere samt miljøforpligtelser.

Eventualforpligtelser er opgjort i note 7.

3.4 Omregningstabel

Omregningstabellen viser omregning af årets resultat fra omkostningsbaserede principper til udgiftsbaserede principper (årets nettoudgifter). Det fremgår af tabellen, at det omkostningsbaserede resultat for 2011 udgør 20,8 mia. kr. og at det udgiftsbaserede resultat udgør 20,4 mia. kr. Årets bevillinger indgår ikke i årets resultat efter omkostningsprincippet, eller i årets nettoudgifter.

Nedenstående omregningstabel omfatter alle delregnskabsnumre (hovedkonti) for Forsvarskommandoens virksomhed.

tabel 3.4.1 Omregningstabel

(mio. kr.)	2011
Årets resultat efter omkostningsprincippet	20.813,4
Afskrivninger	-2.002,7
Nedskrivning	0,0
Ændring i hensættelser	-398,1
Anskaffelser	0,0
Lagerregulering	1.144,1
Igangværende arbejder/udviklingsprojekter under opførelse	977,5
Regulering af personaleomkostninger (skyldige feriepenge og skyldigt overarbejde)	38,4
Periodiseringer	0,0
Tab på debitorer	-1,7
Korrektion af forskellen mellem salgspris og tab/gevinst ved salg af aktiver	-145,8
Årets nettoudgifter	20.425,1

Afskrivninger og nedskrivninger på i alt 2,0 mia. kr. indgår alene i det omkostningsbaserede regnskab.

Lagerregulering på 1,1 mia. kr. er udtryk for, at det udgiftsbaserede indkøb til lagervarer på 3,1 mia. kr. overstiger det omkostningsbaserede forbrug af lagervarer på 2,0 mia. kr. I indkøb til lagervarer indgår indkøb, der efterfølgende er anvendt til igangværende arbejder.

Indkøb til igangværende arbejder for egen regning og udviklingsprojekter under opførelse udgør 1,0 mia. kr. og indgår alene i det udgiftsbaserede resultat.

Korrektion af forskellen mellem salgspris og tab/gevinst ved salg af aktiver indgår i det omkostningsbaserede regnskab. I det udgiftsbaserede regnskab indgår alene salgspris ved salg af anlæg.

3.5 Pengestrømsopgørelse

Pengestrømsopgørelsen er opstillet efter den indirekte metode med udgangspunkt i bevillingen og det omkostningsbaserede resultat. Pengestrømsopgørelsen viser pengestrømme for året fordelt på drifts-, investerings- og finansieringsaktivitet, samt hvorledes disse pengestrømme har påvirket årets likvide midler.

tabel 3.5.1 Pengestrømsopgørelse

	2011	2010
Bevilling	21.672,9	21.449,5
Omkostningsbaseret resultat	-20.813,4	-21.152,4
Tilbageførte afskrivninger	2.002,7	3.331,9
Ændringen i hensættelser	399,8	9,5
Forskydning varebeholdninger	-443,9	-114,6
Forskydning omsætningsaktiver	343,8	-306,6
Forskydning kortfristet gæld i øvrigt	256,6	333,0
Driftens likviditetsvirkning	3.418,5	3.550,3
Likviditetsvirkning fra anlægsaktivitet	-1.820,2	-2.636,6
Salg af ejendomme	60,6	51,8
Pengestrømme af investeringsaktivitet	-1.759,6	-2.584,8
Årsafregning til Moderniseringsstyrelsen for tidligere år	-509,5	-721,6
Pengestrømme fra finansieringsaktivitet	-509,5	-721,6
Årets likviditetsforskydning	1.149,4	243,9
Likvid beholdning ved årets begyndelse	951,5	707,6
Likvid beholdning ved årets udgang	2.100,9	951,5

Pengestrøm fra driftsaktivitet

Pengestrømme fra driftsaktivitet opgøres som bevillingen fratrukket det omkostningsbaserede resultat og reguleret for ikke likvide driftsposter samt ændringer i driftskapitalen.

Forsvaret har i 2011 haft en stor positiv likviditetsforskydning som følge af, at det omkostningsbaserede resultat er noget under bevillingen samt positivt forskydning i hensættelser, omsætningsaktiver og kortfristet gæld. Driftens likviditetsvirkning kommer dog hovedsageligt fra årets afskrivninger på anlægsaktiviteter.

Pengestrøm fra investeringsaktivitet

Pengestrømme til investeringsaktivitet omfatter køb og salg af anlægsaktiver.

Likviditetsvirkningen fra anlægsaktiviteter har i 2011 været lidt mindre end afskrivningerne og stammer hovedsageligt fra køb af fregatter. Forsvaret har endvidere i 2011, solgt bygninger for 60,6 mio. kr.

Pengestrøm fra finansieringsaktivitet

Pengestrømme fra finansieringsaktivitet omfatter årsafregning til Moderniseringsstyrelsen. Forsvaret blev ultimo august reguleret med 509,5 mio. kr. som konsekvens af et mindre forbrug i forhold til bevillingen for året 2010.

3.6 Bevillingsregnskab

Som det fremgår af bevillingsregnskabet nedenfor, var årets overskud på konto 12.21.01 på finansloven på 1.243,1 mio. kr. Kontoen udgør Forsvarskommandoens driftsbevilling. Til sammenligning var der på samme konto et overskud på 373,1 mio. kr. i 2010.

tabel 3.6.1 Bevillingsregnskab for finanslovskonto § 12.21.01

Driftsbevilling (mio. kr.)	Regnskab 2010	Budget 2011	Regnskab 2011	Afvigelse	Budget 2012
Udgifter	19.091,7	20.765,2	19.478,2	1.287,0	21.480,1
Indtægter	-695,2	-730,6	-686,7	-43,9	-712,9
Resultat, brutto	18.396,5	20.034,6	18.791,5	1.243,1	20.767,2
Bevilling, netto	18.769,6	20.034,6	20.034,6	0,0	20.767,2
Resultat, netto	373,1	0,0	1.243,1	-1.243,1	0,0

Årets overskud er resultatet af stram økonomistyring i forbindelse med implementeringen af forsvarsforlig 2010-2014. Resultatet er påvirket af, at forsvaret i 2011 har kunnet udmønte indtægter fra salg af ejendomme i indeværende forlig på 60 mio. kr. samt 10,0 mio. kr. fra sikkerhedspuljen på Finanslovens § 35.

Center for Koldkrigsforskning

Ved aktstykke nr. 103 af 4. maj 2006 (Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling) blev der afsat 3,4 mio. kr. pr. år i perioden 2006-2008. Af forslag til tillægsbevillingslov for 2008 fremgik det, at uforbrugte bevillinger videreføres til de følgende år, indtil den samlede bevilling på 10 mio. kr. er afholdt. Centret forventedes nedlagt med udgangen af 2010. Centret blev imidlertid videreført i 2011 på en mindre restbevilling samt en ekstrabevilling på 0,5 mio. kr. til færdiggørelse af arbejdet, herunder trykning af centrets publikation. Ved udgangen af 2011 er der en restbevilling på knap 0,4 mio. kr., der vil blive videreført til 2012.

Center for Islamisme og Radikalisering

På Finanslov 2007 fremgår det, at "der afsættes en pulje på i alt 10,0 mio. kr. med henblik på at fremme målrettet terrorforskning. I årene 2007-2009 afsættes henholdsvis 2,0 mio. kr., 4,0 mio. kr. og 4,0 mio. kr." Henset til at centret først blev oprettet i 2008 samt forbrugsudviklingen i øvrigt, så er restbevillingen videreført til de følgende år. Den resterende bevilling er i 2011 overført til Århus Universitet, hvorunder centret hører. Bevillingen er ikke opbrugt i 2011 og videreføres derfor til 2012 til brug for allerede igangsatte projekter, som forventes afsluttet i 2012. En eventuel restbevilling ved centrets nedlæggelse forudsættes tilbageført til forsvaret.

Dansk Institut for Militære Studier

Som en del af forlignsimpliciteringen 2010-2014 er Dansk Institut for Militære Studier (DIMS) pr. 1. april 2010 overdraget til Københavns Universitet under navnet Center for Militære Studier (CMS). Til driften afsættes ca. 9,0 mio. kr. pr. år i 2010-niveau, reguleret med de generelle pris- og lønreguleringer.

3.7 Bevillingsafregning

Indtægter på kontiene 12.21.13 og 12.21.14 er ikke medregnet i summeringen af bevilling, regnskab og årets overskud, idet forskelle i bevilligede og realiserede indtægter på disse konti ikke påvirker bevillingsafregningen. Indtægterne indgår følgelig heller ikke i det akkumulerede overskud til videreførelse.

For driftsbevillingen gør det sig gældende, at det akkumulerede overskud ultimo 2010 udgjorde 203,5 mio. kr. Årets overskud for 2011 på 1.243,1 mio. kr. samt en regulering på 0,2 mio. kr. i forbindelse med Militærnægteradministrationens nedlæggelse har forøget det akkumulerede overskud til videreførelse til 1.446,8 mio. kr. ved udgangen af 2011.

Bevillingsafregningen for anlægsbevillingerne viser et underskud på 47,9 mio. kr. Det akkumulerede overskud på 130,3 mio. kr., der blev videreført fra 2010, er hermed blevet reduceret til et akkumuleret overskud på 82,5 mio. kr. ved udgangen af 2011. I beregningen heraf indgår som ovenfor nævnt ikke salgsindtægterne på kontiene 12.21.13 og 12.21.14.

tabel 3.7.1 Bevillingsafregning

Hovedkonti (mio. kr.)	Bevilling	Regnskab	Årets overskud	Disponibelt overskud der bortfalder	Akkumuleret overskud til videreførelse
Anlæg § 12.21.02:					
Udgifter	660,3	723,0	-62,7	0,0	2,7
Indtægter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Anlæg § 12.21.13 ¹⁵:					
Udgifter	211,7	224,4	-12,7	0,0	47,3
Indtægter	(8,3)	(21,5)	(-13,2)	0,0	0,0
Anlæg § 12.21.14:					
Udgifter					
Indtægter	(60,0)	(60,6)	(-0,6)	0,0	0,0
Anlæg § 12.22.13:					
Udgifter	130,6	31,5	99,1	0,0	0,0
Indtægter	130,6	31,5	99,1	0,0	0,0
Anlæg § 12.22.15:					
Udgifter	35,9	8,4	27,5	0,0	32,5
Indtægter					
Anlægsbevilling i alt	907,9	955,8	-47,9	0,0	82,5
Driftsbevilling § 12.21.01:					
Lønsum	10.491,0	9.873,2	617,8	0,0	617,8
Øvrig drift	9.543,6	8.918,3	625,3	0,0	829,0
Driftsbevilling i alt ¹⁶	20.034,6	18.791,5	1.243,1	0,0	1.446,8
Drifts- og anlægsbevilling i alt	20.942,5	19.747,3	1.195,2	0,0	1.529,3

¹⁵ Regnskabstallene indeholder en merindtægt på 13,2 mio. kr. vedrørende en donation til renovering af Batteri Sixtus. Merindtægten bortfalder i 2011, men optages i stedet som en merbevilling på Forslag til Finanslov for 2013. Indtægter i parentes indgår ikke i sammentællingen.

¹⁶ Akkumuleret overskud til videreførelse er tillagt 0,2 mio. kr. vedr. regulering i f. m. Militærnægteradministrationens nedlæggelse.

3.8 Akkumuleret resultat 2011

Årets samlede akkumulerede resultat for 2011 er opgjort til 1.529,3 mio. kr. Det akkumulerede resultat videreføres til 2012.

tabel 3.8.1 Akkumuleret resultat

Hovedkonti ¹⁷	Ultimo 2008	Ultimo 2009	Ultimo 2010	Resultat 2011	Ultimo 2011
Forsvarskommandoen, driftsbevilling, § 12.21.01	-1.016,5	-169,6	203,7	1.243,1	1.446,8
Materielanskaffelser, anlægsbevilling, § 12.21.02	48,2	65,7	65,4	-62,7	2,7
Nationalt finansierede bygge- og anlægsarbejder, anlægsbevilling, § 12.21.13	119,4	7,6	60,0	-12,7	47,3
Provenu ved afhændelse af ejendomme i henhold til forsvarsforlig 2010-2014, § 12.21.14	-	-	0,0	0,0	0,0
Internationalt finansieret NATO-investeringsprogram, anlægsbevilling, § 12.22.13	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nationalt finansieret NATO-investeringsprogram, anlægsbevilling, § 12.22.15	5,2	0,1	5,0	27,5	32,5
Samlet resultat	-843,7	-96,2	334,1	1.195,2	1.529,3

Sårede libyere til behandling i Danmark.

Et C-130 Hercules transportfly hentede på to flyvninger i december 32 sårede fra konflikten i Libyen og fløj dem til behandling i Danmark. Flyvningerne var sidste del af evakueringen af sårede fra Libyen. Evakueringen begyndte med en flyvning i midten af november, da den danske regering, efter anmodning fra det Libyske overgangsråd, havde besluttet at modtage imod op mod 50 sårede fra kamphandlingerne i Libyen. Libyerne blev i Danmark til de var færdigbehandlet kirurgisk eller medicinsk. Efterfølgende genoptræning foregår hjemme i Libyen.

¹⁷ Opgørelsen er ekskl. indtægterne på anlægskontiene 12.21.13 og 12.21.14, idet forskelle i bevilligede og realiserede indtægter på disse hovedkonti ikke påvirker bevillingsafregningen.

3.9 Administrerede udgifter og indtægter.

Forsvarskommandoen administrerer forsvarets bidrag til NATO's militære driftsbudget og NATO's investeringsprogram. Tabel 3.9.1 "Virksomhedens administrerede udgifter og indtægter" viser forsvarets bidrag samt de realiserede udgifter og årets resultat.

Det fremgår af tabellen, at der i 2011 var et underskud på 0,6 mio. kr. på § 12.22.01 bidrag til NATO's militære driftsbudget.

Der var på § 12.22.11 bidrag til NATO's investeringsprogram et mindreforbrug på 59,8 mio. kr. Mindreforbruget skal ses i sammenhæng med, at udgiftsniveauet i de enkelte år påvirkes af NATO-landenes anmeldelser af refusionsberettigede udgifter og medlemslandenes udgiftsfordelingsnøgler.

tabel 3.9.1 Virksomhedens administrerede udgifter og indtægter

Art	Bevillingstyper	Hovedkonti		Bevilling	Regnskab	Resultat
Administrative tilskud og lovbundne ordninger	Anden bevilling, lovbunden bevilling, reservationsbevilling	§ 12.22.01	Udgifter	203,5	204,1	-0,6
			Indtægter	0,0	0,0	0,0
Øvrige administrative udgifter og indtægter	Anden bevilling, anlægsbevilling (ekskl. anlægsbevilling til virksomhedens drift)	§ 12.22.11	Udgifter	132,6	72,8	59,8
			Indtægter	0,0	0,0	0,0

LEDELSESPÅTEGNING

Årsrapporten omfatter de hovedkonti på finansloven, som Forsvarskommandoen under CVR nr. 16287180 er ansvarlig for, herunder de regnskabsmæssige forklaringer, som skal tilgå Rigsrevisionen i forbindelse med bevillingskontrollen for 2011:

§ 12.21.01*	Forsvarskommandoen
§ 12.21.02*	Materielinvesteringer
§ 12.21.09	Isafgifter fra skibe og havne
§ 12.21.10	Administrative bøder
§ 12.21.13*	Nationalt finansierede bygge- og anlægsarbejder
§ 12.21.14	Provenu ved afhændelse af ejendomme i henhold til forsvarsforlig 2010-2014
§ 12.22.01	Bidrag til NATOs militære driftsbudgetter m.v.
§ 12.22.11	Bidrag til internationalt finansieret NATO-investerings program
§ 12.22.13*	Internationalt finansieret NATO-investeringsbevilling
§ 12.22.15*	Nationalt finansieret NATO-investerings program (de *-markerede konti indgår i opgørelsen af forswarets mer- eller mindreforbrug)
§ 12.21.03	Hjemmeværnet. Hovedkontoen indgår i Forsvarskommandoens CVR nr.
16287180.	Hjemmeværnet udarbejder selv bidrag til bevillingslove mm., herunder årsrapport.

Påtegning

Det tilkendegives hermed:

- at årsrapporten er rigtig, dvs. at årsrapporten ikke indeholder væsentlige fejlinformationer eller udeladelser, herunder at målostillingen og målrapporteringen er fyldestgørende
- at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter, samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis, og
- at der er etableret forretningsgange, der sikrer en økonomisk hensigtsmæssig forvaltning af de midler og ved driften af de institutioner, der er omfattet af årsrapporten

København, den 11. april 2012

Peter Bartram
general
forsvarschef

København, den 13. april 2012

Lars Findsen
departementschef

NOTER TIL RESULTATOPGØRELSEN

Note 1

Personaleomkostninger, antal årsværk					
	2008	2009	2010	2011	Budget 2012
Officerer	3.491	3.474	3.603	3.820	3.814
Stampersonel	12.060	12.862	12.467	11.702	12.480
Værnepligtige	2.493	2.510	2.240	2.021	2.029
Civile	6.080	6.227	5.933	5.808	5.909
Kontraktansatte	832	924	1.330	1.158	1.280
I alt	24.956	25.997	25.573	24.509	25.512

Reduktionen fra 2010 til 2011 blandt stampersonel skyldes et mindre aktivitetsniveau i internationale operationer hos Hærens Operative Kommando samt i mindre grad, at studerende på officersskolerne nu økonomisk er placeret hos officererne gennem en større del af uddannelsesforløbet. Dette er ligeledes årsagen til stigningen i officersgruppen.

Forsvaret skal i henhold til forsvarsforliget 2010-2014 gennemføre en effektivisering i personaleforbruget – og dermed årsværksforbruget – på 1 pct. i 2010 stigende til 5 pct. i 2014. Effektiviseringen skal ske i forhold til det planlægningsgrundlag, der lå til grund for forsvarsforliget 2004-2009. Dette planlægningsgrundlag var kendetegnet ved en stigende profil for forsvarets personelkapacitet.

Note 1, fortsat

Tilgang og afgang af personer ¹⁸					
	2008	2009	2010	2011	2012
Tilgang af medarbejdere, opgjort i antal personer	1.394	2.713	1.552	1.746	
Afgang af medarbejdere, opgjort i antal personer	3.534	2.068	2.415	2.298	

Afgangen af medarbejdere i 2011 har været på nogenlunde samme niveau som de to foregående år. Forsvarskommandoen har i 2011 haft en større afgang af personel end tilgang, hvilket først og fremmest skal ses i lyset af forsvarets økonomiske situation og en deraf mere tilbageholdende ansættelsespolitik. For 2012 forventes igen en mindre tilgang af medarbejdere end afgang, da besparelseskrauet til forsvaret har medført et midlertidigt ansættelsesstop inden for visse personelgrupper, hvorfor naturlig afgang ikke i samme omfang konsekvent erstattes af nye medarbejdere.

Forsvarskommandoen forventer at afgang i 2012 bliver i samme størrelsesorden som 2011, da forudset afgang (f.eks. pensioneringer og kontraktudløb) er forholdsvist konstant, samt da uforudset afgang (f.eks. opsigelser) forventes at blive på samme niveau som i 2011, da der på kort sigt ikke forventes en ændring af situationen på arbejdsmarkedet grundet lavkonjunktoren.

¹⁸ Tilgang og afgang er opgjort i personer, øvrige angivelser er i antal årsværk.

Note 2

Af- og nedskrivninger

(mio. kr.)	2011	2010
Årets af- og nedskrivninger	1.933,5	2.972,6
Regulering af tidligere års afskrivninger af reklassificerede anlæg	69,2	359,3
Af- og nedskrivninger i alt	2.002,7	3.331,9

Sidste års af- og nedskrivninger er påvirket af afskrivninger af udfasede anlæg vedrørende bl.a. skibe og F-16 fly.

Frivillige værnepligtige

2.116 unge mennesker mødte 1. august 2011 op på landets kaserner. Langt størstedelen – 95,8 procent – kommer frivilligt.

I 2011 var der for første gang siden 2000 kommet værnepligtige til Bornholm. Frivillighedsprocent blandt dem var på 100 procent, hvilket er helt usædvanligt. Samtidigt var andelen af kvindelige værnepligtige i august på 11,7 procent – fordelt med 11,6 på Hæren og 13,4 på Flyvevåbnet.

NOTER TIL BALANCEN

Note 3

Immaterielle anlægsaktiver			
(mio. kr.)	Færdiggjorte udviklingsprojekter	Erhvervede koncessioner, patenter, licenser m.v.	I alt
Kostpris	846,2	177,4	1.023,6
Primo korrektioner og flytning ml. bogføringskredse	0,0	0,0	0,0
Tilgang	5,0	6,9	11,9
Afgang	0,0	0,0	0,0
Kostpris pr. 31.12.2011	851,2	184,3	1.035,5
Akkumulerede afskrivninger	-726,9	-172,3	-899,2
Akkumulerede nedskrivninger	0,0	0,0	0,0
Akkumulerede af- og nedskrivninger pr. 31.12.2011	-726,9	-172,3	-899,2
Regnskabsmæssig værdi pr. 31.12.2011	124,3	12,0	136,3
Årets afskrivninger	-69,2	-14,7	-83,9
Årets nedskrivninger	0,0	0,0	0,0
Årets af- og nedskrivninger	-69,2	-14,7	-83,9
Afskrivningsperiode/år	5 til 8 år	3 år eller rettighedens levetid	

Note 3, fortsat

Udviklingsprojekter under udførelse	
(mio. kr.)	
Primo saldo pr. 1. januar 2011	3,5
Tilgang	19,3
Nedskrivninger	0,0
Overført til færdiggjorte udviklingsprojekter	-13,9
Kostpris pr. 31.12.2011	8,9

Note 4

Materielle anlægsaktiver

(mio. kr.)	Grunde arealer og bygninger	Infra- struktur	Produk- tions- anlæg og maskiner	Transport- materiel	Inventar og it- udstyr	I alt
Kostpris	8.564,8	0,0	8.698,6	27.664,6	887,7	45.815,7
Primo korrektioner	0,0	0,0	-43,0	-114,1	0,0	-157,1
Tilgang	140,8	0,0	909,8	246,5	26,7	1.323,8
Afgang	-76,1	0,0	-121,9	-346,2	-128,8	-673,0
Kostpris pr. 31. 12. 2011	8.629,5	0,0	9.443,5	27.450,8	785,6	46.309,4
Akkumulerede afskrivninger	-1.017,6	0,0	-5.195,9	-14.945,3	-730,5	-21.889,3
Akkumulerede nedskrivninger	0,0	0,0	-305,6	-123,2	0,0	-428,8
Akkumulerede af- og nedskrivninger pr. 31. 12. 2011	-1.017,6	0,0	-5.501,5	-15.068,5	-730,5	-22.318,1
Regnskabsmæssig værdi pr. 31. 12. 2011	7.611,9	0,0	3.942,0	12.382,3	55,1	23.991,3
Årets afskrivninger	-162,2	0,0	-1.143,2	-542,7	-49,0	-1.897,1
Årets nedskriv- ninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets af- og nedskrivninger	-162,2	0,0	-1.143,2	-542,7	-49,0	-1.897,1
Afskrivnings- periode/år	0 år til 50 år	10 år	10 år til 20 år	10 år til 30 år	3 år	

Til- og afgang, akkumulerede af- og nedskrivninger og årets af- og nedskrivninger på produktionsanlæg og maskiner, transportmateriel og inventar og it-udstyr er påvirket af reklassifikationer af aktiver.

De akkumulerede afskrivninger er påvirket med 169,8 mio.kr og 841,1 mio. kr. på henholdsvis produktionsanlæg og maskiner og transportmateriel som følge af ændret regnskabspraksis. De samlede primoreguleringer udgør således 1.168 mio. kr.

Note 4, fortsat

Igangværende arbejder for egen regning

(mio. kr.)	Igangværende arbejder for egen regning
Primo saldo pr. 1. januar 2011	4.680,3
Tilgang	1.456,8
Nedskrivninger	0,0
Overført til færdiggjorte materielle anlægsaktiver	-756,1
Kostpris pr. 31.12.2011	5.381,0

Forudbetalinger vedrørende igangværende arbejder indgår i regnskabsposten.

Note 5

Egenkapitalforklaring	
(mio. kr.)	
Primo saldo pr. 1. januar 2011:	
Startkapital	43.879,6
Primoregulering og/eller flytning mellem bogføringskredse	-2.283,1
Bevægelser i årets løb:	
Likviditetstildeling	21.733,5
Regulering af tildelt likviditet i 2010 – sidste års likvide mindreforbrug	-509,5
Overført resultat:	
Årets resultat efter omkostningsprincippet	-20.813,4
Egenkapital pr. 31. 12. 2011	42.007,1

Note 6

Hensættelser i balancen	
(mio. kr.)	
Primo saldo pr. 1. januar 2011	439,0
Tilgang	577,2
Afgang	-177,3
Hensatte forpligtelser pr. 31. 12. 2011	838,9
Specifikation af de samlede hensættelser:	
Pensionsforpligtelse	21,0
Forpligtelser til fratrådte medarbejdere	32,6
Kursus- og lønudgifter vedrørende civile uddannelser	325,0
Engangsvederlag	86,1
Afviklings- og miljøforpligtelser	209,2
Forpligtelse til destruktion af ammunition mv.	162,5
Hensat til tab på debitorer	2,5
Hensatte forpligtelser i alt	838,9
Forpligtelserne forventes afviklet således:	
Inden for 1 år	299,2
Udover 1 år	539,7
Hensatte forpligtelser i alt	838,9

Note 7

Eventualforpligtelser

(mio. kr.)	
Forpligtelser vedrørende igangværende lejemål	210,2
Reetableringsudgifter ved fraflytning af områder mv.	150,1
Forpligtelser vedrørende destruktion af ammunition m.v.	440,0
Kursus- og lønudgifter vedrørende civile uddannelser	436,1
Vedligeholdelsesmæssigt efterslæb på bygninger	525,0
Øvrige forpligtelser, erstatninger og retssager	13,5
Eventualforpligtelser pr. 31.12.2011	1.774,9

Ud over ovenstående forventer Forsvarskommandoen yderligere eventualforpligtelser vedrørende oprydning og reetablering af forswarets anlæg som følge af stigende miljøkrav. Eventualforpligtelserne er steget fra 1 mia. kr. i 2010 til 1,8 mia. kr. i 2011. Stigningen i eventualforpligtelserne skyldes medregning af vedligeholdelseefterslæbet på bygninger og forpligtelsen vedrørende bortskaffelse af ammunition.

Endvidere forventer Forsvarskommandoen yderligere omkostninger til bortskaffelse ammunition og udfaset materiel, ud over de beløb, der allerede er anført under hensættelser og eventualforpligtelser.

I det ovenfor nævnte beløb på 525 mio. kr. vedr. vedligeholdelsesmæssigt efterslæb indgår et potentielt beløb til renovering af forswarets bygninger i Nyboder på 285 mio. kr.

4 BILAG TIL REGNSKAB OG BEVILLING

4.1 Leverede interne ydelser til hjemmeværnet

Hjemmeværnet har egen hovedkonto på finansloven samt selvstændig ledelse. Imidlertid er hjemmeværnets støttevirksomhed overdraget til Forsvarskommandoen. Støttevirksomhed til hjemmeværnet omfatter bl.a. ansøgningsvirksomhed vedrørende frivillige soldater, uddannelse og forvaltning af ansat personel, materielanskaffelse og materieldrift, drift af etableringer og arealer, samt it-drift og udvikling.

Som følge af overdragelsen er aktivmassen til understøttelse af hjemmeværnet en del af Forsvarskommandoens balance.

Af tekniske årsager er samtlige af hjemmeværnets aktiver og passiver indeholdt i Forsvarskommandoens balance. Hjemmeværnet indgår i Forsvarskommandoens bogføringskreds. Hjemmeværnets omkostningsbaserede regnskab er indeholdt i Forsvarskommandoens årsrapport. Hjemmeværnet aflægger selvstændig bevillingsafregning og årsrapport, hvori det udgiftsbaserede regnskab indgår.

Forsvarskommandoen har i 2011 anvendt en tilpasset afregningsmodel for de interne ydelser. Således afregnes kun interne ydelser fra Forsvarets Materieltjeneste, Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste, og Forsvarets Koncernfælles Informatiktjeneste direkte til hjemmeværnet. Betaling for ydelser fra øvrige myndigheder under Forsvarskommandoen afregnes centralt og den omkostningsmæssige andel til bl.a. hjemmeværnet beregnes via fordelingsnøgler. Årets omkostningsforbrug kan aflæses i tabel 4.1.1 herunder.

tabel 4.1.1 Forsvarets leverede ydelser til hjemmeværnet

(mio. kr.)	2008	2009	2010	2011
Forsvarets Materieltjeneste	202,1	185,6	162,2	164,9
Forsvarets Bygnings- og Etablissemmentstjeneste	43,8	120,5	127,4	120,2
Forsvarets Koncernfælles Informatiktjeneste	27,3	34,0	46,1	40,6
Forsvarsakademiet	1,2	1,4	1,7	2,0
Forsvarets Personeltjeneste	33,2	39,5	23,6	24,6
Forsvarets Regnskabstjeneste	5,4	4,8	5,3	5,0
Øvrige beregnede ydelser og træk ¹⁹	12,7	13,8	48,1	77,5
Hjemmeværnets samlede omkostningstræk	325,7	399,6	414,4	434,8

Leveringerne fra Forsvarets Materieltjeneste vedrører træk på lager for 20 mio. kr., hvoraf der er anvendt 12 mio. kr. på ammunition. Der er anvendt 72 mio. kr. til drift og vedligeholdelse af materiel samt 73 mio. kr. som afgift til drift af hovedlageret.

Af de leverede ydelser fra Forsvarets Bygnings- og Etablissemmentstjeneste udgør de faste afregninger 86 mio. kr., heraf udgør leje af kontorfaciliteter 52 mio. kr., leje af depotfaciliteter 29 mio. kr. og øvrige omkostninger udgør 5 mio. kr. Der er anvendt 13 mio. kr. på undervisningsfaciliteter og 5 mio. kr. på kvarterer.

Der pågår en løbende dialog mellem Hjemmeværnskommandoen, Forsvarskommandoen og Forsvarskommandoens underlagte myndigheder omkring leveringen af ydelser til hjemmeværnet.

¹⁹ Fra 2010 er beregningen og træk af øvrige ydelser til hjemmeværnet ændret. Udgiften vedrører for størstedelens vedkommende deltagelse i undervisning og/eller kursusudgifter. Ved indsættelse af yderligere informationer i tabellen, er der foretaget enkelte rettelser i årene 2008-2010.

4.2 Opgørelse af skibe over 24 meter

Der har været et underskud på 62,7 mio. kr. vedrørende skibe over 24 meter i 2011. Det videreførte akkumulerede overskud udgør herefter 2,7 mio. kr.

tabel 4.2.1 Anlægsregnskab for § 12.21.02 Materielinvesteringer, skibe over 24 meter

(mio. kr.)	2010	2011		2012	
	Regnskab	Budget	Regnskab	Budget -regnskab	Budget
Indtægter					
Nettotal (tilskud)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Udgifter					
Anlægsudgifter	1.751,3	660,3	723,0	-62,7	211,5
Resultat, netto	1.751,3	660,3	723,0	-62,7	211,5

tabel 4.2.2 Bevillingsafregning for § 12.21.02 Materielinvesteringer, skibe over 24 meter

(mio. kr.)	2011
Bevilling og tillægsbevilling	660,3
Regnskab	723,0
Afvigelse mellem bevilling og regnskab	-62,7
Årets overskud	-62,7
Opgørelse af akkumuleret resultat:	
Akkumuleret resultat ultimo 2010	65,4
Akkumuleret resultat primo 2011	65,4
Årets overskud (jf. resultatopgørelsen)	-62,7
Akkumuleret overskud ultimo 2011	2,7
Akkumuleret overskud til videreførelse ultimo 2011	2,7

tabel 4.2.3 Akkumuleret resultat for § 12.21.02 Materielinvesteringer, skibe over 24 meter

(mio. kr.)	2008	2009	2010	2011
Primo saldo	-120,3	48,2	65,7	65,4
Årets resultat	168,5	17,5	-0,3	-62,7
Ultimo saldo	48,2	65,7	65,4	2,7

4.3 Indtægtsdækket virksomhed

Den indtægtsdækkede virksomhed indgår i konto 12.21.01 Forsvarskommandoen (driftsbewillingen) og fremgår særskilt af underkonto 90, indtægtsdækket virksomhed.

tabel 4.3.1 Resultatopgørelsen over Indtægtsdækket virksomhed

(mio. kr.)	2008	2009	2010	2011	Akkumuleret resultat
Køreteknisk Anlæg Nordjylland	1,9	0,2	0,1	0,0	2,2
Laboratoriearbejder ved Forsvarets Materieltjeneste	0,5		0,5		
Nothern European Pipeline System	1,7		1,7		
Facility Management, Forsvarets Koncernfælles Informatiktjeneste	0,2	0,5	0,8	-1,0	0,5
Facility Management, Søværnets Operative Kommando	1,0	0,3	-0,1	1,8	3,0
Årets resultat	5,3	1,0	0,8	0,8	7,9
Overført resultat	7,5	0,9	0,8	0,8	10,0

I 2011 havde forsvaret tre ordninger inden for underkonto 90. Disse omfatter Køreteknisk Anlæg Nordjylland, facility management ved Søværnets Operative Kommandos domicil i Brabrand, Århus og Forsvarets Koncernfælles Informatiktjenestes domicil på Avedøre Holme i Hvidovre.

De tre ordninger af indtægtsdækket virksomhed inden for forsvaret opfylder kravet om, hver for sig at være indtægtsgivende, set over en periode på fire år jf. ovenstående tabel.

Indeholdt i årets resultat er en korrektion mellem facility management ved Forsvarets Koncernfælles Informatiktjeneste og facility management ved Søværnets Operative Kommando. Korrektionen omfatter en rettelse af en fejlkontering på 0,9 mio. kr. fra 2010.

Med virkning fra 1. januar 2009 nedlagdes Forskningsbaseret Rådgivning, Laboratoriearbejder og civil anvendelse af Northern European Pipeline System som indtægtsdækkede virksomheder og overgik til at være en del af den almindelige driftsvirksomhed. Som konsekvens heraf sker salg til eksterne kunder efter reglerne for ekstern handel.

Fra 1. januar 2012 overgår den indtægtsdækkede virksomhed vedrørende facility management ved Søværnets Operative Kommando og Forsvarets Koncernfælles Informatiktjeneste til almindelig drift, da kontrakten på disse udløb i 2011. Den indtægtsdækkede virksomhed blev udført på baggrund af vundet udbud. Der bliver ikke gennemført nyt udbud for disse særskilt, da de er en del af de samlede udbud af facility management i Øst- og Vestdanmark.

Overskuddet på Forsvarskommandoens indtægtsdækkede virksomhed blev i 2011 på 0,8 mio. kr. ud af en samlet omsætning på 10,8 mio. kr. Overskuddet er i 2011 overført til almindelig virksomhed.

4.4 Øvrige aktiviteter

Forsvarskommandoen har ingen gebyrfinansieret virksomhed, tilskudsfinansierede aktiviteter, administrative tilskudsordninger og lovbundne ordninger. Der er således ikke udarbejdet tabel for disse aktiviteter.

4.5 Bygge- og anlægsregnskab

Der er udvalgt to bygge- og anlægsprojekter til særlig rapportering for de aktiviteter, der i 2011 er gennemført ved Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste. De udvalgte projekter er:

- Sikring og istandsættelse af Batteri Sixtus
- Hvorup Kaserne. Sanering og separering af afløbssystem

Projekt sikring og istandsættelse af Batteri Sixtus

Batteriet Sixtus blev oprindeligt anlagt på Nyholm i 1736-44 under Kong Christian 6. Forinden var der allerede i 1686 opbygget en bastion på stedet som blev benævnt Neptunus. Siden d. 15. august 1788 har der været flaget med Dannebrog fra Batteriet Sixtus.

Batteriet Sixtus er fredet som fortidsminde og forsvaret har som sådan en forpligtigelse til en løbende vedligeholdelse heraf. Gennem den løbende vedligeholdelse blev der konstateret behov for en nyrenovering af batteriet.

I perioden 2009 til 2011 blev der således gennemført et bygge- og anlægsprojekt, der havde til formål, at tilsikre- og renovere det fredede fortidsminde.

tabel 4.5.1 Projektet sikring og istandsættelse af Batteri Sixtus

Hjemmel	Aktstykke nr. 74 af 15. januar 2009
Byggestart	Januar 2009
Forventet afslutningstidspunkt ved byggestart	2011
Faktisk afslutningstidspunkt	Juli 2011 – afslutningsskrivelse er under udarbejdelse
Tildelt budgettramme	20,7 mio. kr., heraf 13,2 mio. kr. i Fondsbidrag
Totaludgift	17,9 mio. kr.

Projektet blev gennemført med følgende indhold:

- Sikring af anlæggets undervandsfundament.
- Istandsættelse og omfugning af granitmuren mod vandet.
- Opretning og ombygning af voldene i retning af oprindeligt udseende.
- Tætning af diverse bygninger og fugtsikring mod jord.
- Etablering af handicaplifte samt stier, værn og bænke.
- Tætning af beskyttelsesrummenes konstruktioner og renovering af installationer.
- Nedtagning af eksisterende anløbsbro i Kasernehavnen og nyanlægning af anløbsbroer mod Krudtløbet og ved anløbsbroen Elefanten.
- Fældning af træer og nybeplantning.

På baggrund af den løbende vedligeholdelse blev der konstateret sætninger i volden, hvorfor der blev udarbejdet en tilstandsvurdering og efterfølgende skitsering til udbedring. Udover en undersøgelse af voldens overflader, skråninger og fuger samt synlige

sætningsskader omfattede undersøgelsen tillige dykkerundersøgelse af undervandskonstruktionen og prøvegravninger under Salutbatteriet og ved Krudtløbet. Undersøgelserne sandsynliggjorde, at Salutbatteriets synlige sætninger er forårsaget af etableringen af beskyttelsesrummene.

I november 2007 gav A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal tilsagn om at støtte projektet med 13,2 mio. kr. På denne baggrund godkendte Finansudvalget byggeriet med en samlet udgift på 20,7 mio. kr. Projekteringen var i EU udbud (inkl. fondsbidrag) i 2009 og totalrådgiverkontrakten med Arkitektfirmaet C. F. Møller blev underskrevet i november 2009. Bygge- og anlægsarbejderne blev udbudt i indbudt licitation i hovedentreprise medio 2010 og C.G. Jensen A/S afgav det økonomisk mest fordelagtige tilbud. Kontrakten blev underskrevet i oktober 2010.

Myndighedsbehandlingen blev foretaget af Kulturarvstyrelsen, Kystdirektoratet, Københavns Museum, Farvandsvæsenet, Københavns Energi, samt flere centre i Københavns Kommunes Teknik- og Miljøforvaltning. Projektet blev gennemført fra oktober 2010 og afsluttet i juli 2011, således at det nyrenoverede anlæg stod klar til officiel indvielse med deltagelse af Kongehuset den 19. september 2011. Til trods for, at der i projektet var mange involverede instanser, blev projektet overdraget i henhold til den oprindelige tidsplan. Alle arbejder er udført i en god kvalitet, og inden for den afsatte bevillingsramme. Forsvaret har grundet ændrede konjunkturer i bygge- og anlægsbranchen i årene 2009-2011 opnået en besparelse på 2,8 mio. kr. i forhold til det oprindelige projekt.

Batteriet Sixtus blev med projektet sikret i mange år fremover og blev i forbindelse med projektet desuden omdannet til et rekreativt område. Et bygningsanlæg på denne udsatte beliggenhed i havneløbet kræver en løbende vedligeholdelse og beskyttelse imod naturens påvirkninger samt løbende vedligeholdelse som følge af det øgede antal besøgende.

Projekt Hvorup Kaserne, Sanering og separering af afløbssystem

Aalborg Kommune vedtog i 2004 en revideret spildevandsplan, som indebar, at det eksisterende fælles afløbssystem på Hvorup og Nr. Uttrup Kaserne skulle separatkloakeres; et spildevandssystem og et regnvandssystem. Separeringen havde bl.a. til formål at reducere den årlige udledning af spildevand til Limfjorden.

tabel 4.5.2 Hvorup Kaserne. Sanering og separering af afløbssystem

Hjemmel	Finansloven 2008, anlægsskema
Byggestart	Januar 2010 ²⁰
Forventet afslutningstidspunkt ved byggestart	Maj 2011
Faktisk afslutningstidspunkt	Oktober 2011 ²¹
Tildelt budgetramme	74,3 mio. kr.
Totaludgift	49,3 mio. kr.

Øvrige installationer, herunder varmforsyningsanlæg, elforsyningsledninger, vandledninger samt faste belægnings, blev i forbindelse med en tidligere udarbejdet helhedsplan for garnisonen beskrevet som dårligt isolerede, overbelastede, utætte, nedslidte og vurderet til at skulle udskiftes inden for en 10 – 15 års periode. Af rationelle og økonomiske årsager blev det planlagt at gennemføre disse renoveringer i det omfang, hvor der var sammenfald i ledningstraceen (samme udgravninger), samtidig med opfyldelsen af miljøpåbuddet vedrørende kloak og spildevandssystemet.

²⁰ Udgifter til projektering afholdt 2008-2009.

²¹ Endelig rapportering, herunder opgørelse af det finansielle mindreforbrug, er under udarbejdelse.

Projektet blev gennemført med følgende indhold:

- Omfattede udskiftning af ca. 10 km kloakledning (fælles) til dobbeltledninger (regn og spildevand).
- Etablering af forsinkelsesbassiner.
- Udskiftning eller nedlæggelse af et stort antal fedt- og olieudskillere.
- Udskiftning og omlagt vandledninger, fjernvarmeledninger og el- og telekabler, samt etableret nye belægninger, hvor der havde været gravet.

Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste igangsatte projektet på baggrund af en tidligere udarbejdet helhedsplan for Hvorup Kaserne. Forundersøgelser og programoplæg blev afsluttet med et endeligt byggeprogram dateret 19. januar 2007.

- Projektering blev i 2007 udbudt i begrænset licitation med prækvalifikation.
- Projektering blev gennemført i perioden januar 2008 – december 2008.
- Anlægsarbejderne blev i 2009 udbudt i offentlig EU licitation.
- Anlægsarbejderne blev udført i perioden januar 2010 – oktober 2011.

Gennemførelsen af projektet samt den løbende kontrol af anlægsarbejderne er sket i samarbejde med brugerne, således at generne ved opgravningsarbejderne er minimeret for de daglige brugere.

Arbejdet er gennemført inden for den afsatte bevillingsramme, idet et væsentligt mindreforbrug kunne opnås som følge af væsentligt billigere tilbud efter udbudsrunder. Arbejdet blev gennemført efter planen og i en meget tilfredsstillende kvalitet. Forsvaret har grundet ændrede konjunkturer i bygge- og anlægsbranchen i årene 2009-2011 opnået en besparelse i forhold til det oprindelige projekt.

Dyr og planter har i 2011 fået bedre leveforhold i vandhuller på forsvarrets områder.

I 2010 investerede Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjenestes maskinstation i gravemaskinen, der i de kommende år skal gøre vandhullerne på mange af forsvarrets områder over hele landet mere dyre- og plantevenlige. I 2011 blev 43 vandhuller rensat.

4.6 Nationalt finansierede bygge- og anlægsarbejder

Der rapporteres for den samlede bevilling af konto 12.21.13 og 12.21.14 inklusiv ordinært finansierede bygge- og anlægsarbejder, strukturtilpasninger 2005-2009, anlægssalg og afsluttede anlægsarbejder.

Der er registeret en samlet udgift på underkonto 12.21.13.10 Nationalt finansierede bygge- og anlægsarbejder på 136,1 mio. kr. hvoraf 13,2 mio. kr. vedr. fondsbidrag fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal. Opmærksomheden skal henledes på, at årets udgifter skal findes i såvel tabel 4.6.1 som i 4.6.3, hvor disse er en del af de samlede udgifter til projektet.

For underkonto 12.21.13.14 Strukturtilpasninger 2005-2009 er registeret en samlet udgift på 66,7 mio. kr. heri indgår indtægter for salg af Ammunitionsarsenalet som er bevillingsoverført til 12.21.01. Opmærksomheden skal henledes på, at årets udgifter skal findes i såvel tabel 4.6.2 som i 4.6.4, hvor disse er en del af de samlede udgifter til projektet.

For konto 12.21.14.10 Salg af ejendomme 2010-2014 blev der registeret indtægter for i alt 60,6 mio. kr. inkl. ekspropriationsindtægter.

tabel 4.6.1 Igangværende projekter § 12.21.13.10, nationalt finansierede bygge- og anlægsarbejder

Totaludgift er tilbagediskonteret til bevillingsåret (mio. kr.)	Bygge-start	Forventet afslutning	Årets udgift	Forventet totaludgift
1. og 5. års eftersyn			1,9	
Forsøg 2011 intelligente bygningsinstallationer	2011	2012	0,2	0,6
Tilbygninger, Karup	2011	2012	0,1	0,8
Etablering af isoleret skiveværksted, Jægerspris	2011	2012	0,1	1,3
Genopførelse af Feldhalle, Depot Klosterhede	2011	2012	1,0	1,3
Military Working Dogs, Karup	2011	2012	0,1	1,6
Nedlæggelse af luftmeldeposter	2010	2012	0,4	2,3
Hjemmeværnets uddannelsescenter Nordjylland	2011	2012	0,2	2,3
Etablering af endeblænder, Hyby Fælled	2011	2012	2,7	2,8
Miljøplads, Borrislejren	2011	2013	0,2	3,2
Afhændelse af Melbylejren	2011	2012	2,7	4,0
Modernisering af skydebane, Antvorskov	2011	2012	5,8	6,1
Modernisering af målområder, Stibjerg	2013	2013	0,1	6,2
Spildevandstilslutning til Varde Kommune	2010	2012	1,4	6,3
Modernisering af målområder, Sjælsø	2013	2013	0,1	7,0
Modernisering af målområder, Nr. Uttrup	2013	2013	0,1	7,0
Miljøplads, flådestation Korsør	2011	2012	0,2	7,1
Modernisering af målområde, Jægerspris	2013	2013	0,0	7,6
Modernisering af målområder, Varde	2013	2013	0,0	8,0
Modernisering af skydebaner, Sønderborg	2013	2013	0,1	8,1
F-16 M5 træneropdatering, Skrydstrup	2010	2012	0,4	8,1
Modernisering af målområder, Skrydstrup	2014	2014	0,2	8,2

tabel 4.6.1 Igangværende projekter § 12.21.13.10, nationalt finansierede bygge- og anlægsarbejder

Nedlæggelse af ammunitionsdepoter, Rold	2011	2012	1,6	9,2
Kystsikring, Sjællands Odde	2011	2012	0,3	9,3
Modernisering af målområder, Skive	2012	2013	0,0	9,3
Miljøplads, Oksbøllejren	2011	2013	0,3	9,8
Modernisering af målområder, Vrøgum	2013	2013	0,1	11,2
Miljøplads, flådestationen Frederikshavn	2011	2013	0,0	12,2
Konvertering af varmesystem, Våbenskolen Sj. Odde	2011	2012	0,1	12,8
Etablering af nationalt monument, Kastelet	2011	2012	13,3	13,7
Modernisering af skydebane, Raghammer	2013	2013	0,1	14,4
Støjdæmpning af skydebane, Seden	2012	2013	0,0	14,7
Sikkerhedsmæssig modernisering af skydebaner	2011	2012	9,5	19,2
Renovering, flådestation Korsør	2011	2012	31,1	41,6
Renovering af De Gule Stokke, Nyboder ²²	2010	2013	19,3	76,4
I alt			93,6	353,7

tabel 4.6.2 Igangværende anlægsprojekter § 12.21.13.14, strukturtilpasninger 2005-2009

Totaludgift er tilbagediskonteret til bevillingsåret (mio. kr.)	Byggestart	Forventet afslutning	Årets udgift	Forventet totaludgift
1. og 5. årseftersyn			0,3	
Kunstnerisk udsmykning, Hjørring Kaserne	2010	2013	0,3	1,0
Etablering af svejseværksted, Oksbøllejren	2011	2013	0,2	5,7
Faciliteter til Logistik Center Grønland, Flyvestation Aalborg	2011	2012	0,2	5,7
Faciliteter til haverikursus i Hvims	2010	2012	23,1	28,9
F16 Flyvedligeholdelsesfaciliteter, Skrydstrup	2010	2012	41,9	64,3
I alt			65,6	105,6

²² Af den forventede totaludgift på 'Renovering af De Gule Stokke' er 50 mio. kr. fondsfinansieret.

tabel 4.6.3 Afsluttede anlægsprojekter § 12.21.13.10, nationalt finansierede bygge- og anlægsarbejder

Totaludgift er tilbagediskonteret til bevillingsåret (mio. kr.)	Byggestart	Forventet afslutning v. byggestart	Faktisk afslutnings-tids-punkt	Oprindeligt budget-teret total-udgift	Total-udgift	Bevil-ling modta-get	Hjemmel
Havreballe Skov, etablering af handi-capfaciliteter	2011	2011	2011	0,5	0,3	2011	Rådigheds-pulje
Depot Klosterhede, decentrale varmebrønde	2011	2011	2011	0,5	0,5	2011	Udvikl. & forsøg
SAR Roskilde - nød-generator m.m.	2010	2010	2011	0,7	0,5	2010	Rådigheds-pulje
Flytning af radiosite Lundbakke	2011	2011	2011	0,7	0,7	2011	Rådigheds-pulje
Haderslev Vesterskov Skydebane og Depot	2011	2011	2011	1,1	1,1	2011	Rådigheds-pulje
Thisted, støjdæmpning og modernisering	2011	2011	2011	1,2	1,2	2010	Rådigheds-pulje
Forbedringer af bygning 304, Karup	2011	2011	2011	1,6	1,6	2011	Rådigheds-pulje
Funktionsændring og lovliggørelse af værksted, Garderkasernen	2011	2011	2011	1,7	1,7	2011	Rådigheds-pulje
Lovliggørelse af værkstedsforhold, Garderkasernen	2011	2011	2011	1,8	1,7	2011	Rådigheds-pulje
Efterslæb vedr. sikring, Skive Kaserne	2010	2011	2011	2,5	2,2	2010	Rådigheds-pulje
Etablering af helikopter landingsplads, fase 1 og 2	2010	2011	2011	3,1	2,3	2010	Rådigheds-pulje
Opførelse af erstatningsbyggeri, Svane-møllens Kaserne	2011	2011	2011	11,5	11,2	2011	Rådigheds-pulje
Sikring og istandsættelse af Batteriet Sixtus ²³	2010	2011	2011	20,7	17,9	2009	Aktstykke nr. 74 2009
Sanering og separering af afløbssystem	2010	2011	2011	74,3	49,3	2008	Finansloven 2008
I alt				121,9	92,2		

²³ På projekt 'Sikring og istandsættelse af batteriet Sixtus' er 13,2 mio. kr. fondsfinansieret

tabel 4.6.4 Afsluttede anlægsprojekter § 12.21.13.14, strukturtilpasninger 2005-2009

Totaludgift er tilbagediskonteret til bevillingensåret (mio. kr.)	Byggestart	Forventet afslutning v. byggestart	Faktisk afslutnings-tids-punkt	Oprindeligt budgetteret totaludgift	Totaludgift	Bevilling modtaget	Hjemmel
Havekunst ved Skrydstrup, bassin/vandspejl	2010	2010	2011	0,8	0,5	2008	Kunstnerisk udsmykning
Uddannelsesfacilitet, Varde	2008	2009	2011	5,5	4,8	2007	Rådigheds-pulje
Uddannelsesfacilitet, Aalborg	2008	2009	2011	4,5	4,9	2007	Rådigheds-pulje
Faciliteter til Det Danske Internationale Logistikcenter	2008	2009	2011	99,2	68,7	2006	Finanslov 2006
I alt				110,0	78,9		

tabel 4.6.5 Ejendomsafhændelser (enkelte boliger i alt) ²⁴

	Start år for salg	Salgs år	Årets indtægt
Park Allé 131, 2605 Brøndby	2011	2011	-1,66
Korsdalsvej 80-84, 2610 Rødovre	2011	2011	-5,61
Advedøre Tværvej 60 - 66, 2650 Hvidovre	2011	2011	-3,75
Frederikssundsvej 358, 2700 Brønshøj	2011	2011	-2,13
Kalvebodvej 215, 2791 Dragør	2011	2011	-0,49
Kalvebodvej 217, 2791 Dragør	2011	2011	-0,61
Kalvebodvej 251, 2791 Dragør	2011	2011	-0,92
Kalvebodvej 219, 2791 Dragør	2011	2011	-1,01
Kalvebodvej 221, 2791 Dragør	2011	2011	-1,08
Kalvebodvej 213, 2791 Dragør	2011	2011	-1,38
Mørkelmosevej 2, 2980 Kokkedal	2011	2011	-1,68
Mørkelmosevej 10, 2980 Kokkedal	2011	2011	-1,98
Gurrevej 439, 3490 Kvistgård	2011	2011	-1,06
Gurrevej 435, 3490 Kvistgård	2011	2011	-1,76
Vængetvej 25, 3630 Jægerspris	2011	2011	-2,24
Segenvej 33-35, 3700 Rønne	2011	2011	-0,27
Nordskovvej 14, 3700 Rønne	2011	2011	-0,41
Nordskovvej 18, 3700 Rønne	2011	2011	-0,65
Nordskovvej 16, 3700 Rønne	2011	2011	-0,73
Vestergade 21, 4030 Tune	2011	2011	-0,86
Vestergade 27, 4030 Tune	2011	2011	-1,26

²⁴ Afhændelser er relateret til Finanslovens konto 12.21.14.10, salg af ejendomme 2010-2014.

tabel 4.6.5 Ejendomsafhændelser (enkelte boliger i alt) ²⁴

Vestergade 25, 4030 Tune	2011	2011	-1,26
Skovåsen 55, 4220 Korsør	2011	2011	-0,61
Kjærsvvej 11-25, 4220 Korsør	2011	2011	-5,45
Eksproprationserstatning 4700 Næstved	2011	2011	-0,39
Søgård Hovvej 3, 6200 Aabenraa	2011	2011	-0,88
Jomfrusti 21-25, 6400 Sønderborg	2011	2011	-2,3
Vagtbygningen Lilholtvej 2 6500 Vojens ²⁵	2011	2011	0,13
Naffet 10, 6500 Vojens	2011	2011	-0,35
Ribevej 34, 6500 Vojens	2011	2011	-0,5
Niels Juhlers Toft 5, 6500 Vojens	2011	2011	-0,55
Røddingvej 5,6580 Vamdrup	2011	2011	-0,96
Vesterhavsvej 304, 6830 Nørre Nebel	2011	2011	-0,26
Vesterhavsvej 300, 6830 Nørre Nebel	2011	2011	-0,36
Ryesvang, Ndr Kobbelvej 61, 7000 Fredericia	2011	2011	-1,2
Treldevej 128, 7000 Fredericia	2011	2011	-1,43
Stambækvej 1B, 8400 Ebeltoft	2011	2011	-1,1
Arsenalvej 41, 9800 Hjørring	2011	2011	-0,99
Skovalen 29, 9900 Frederikshavn	2011	2011	-1,51
Skovbrynet 3-5, 9900 Frederikshavn	2011	2011	-2,79
Niels Hjørnesvej 13-27, 9900 Frederikshavn	2011	2011	-6,32
I alt			-60,62

²⁵ Salgsfremmende udgifter på Lilholtvej 2 er større end indtægten, hvorfor afhændelsen resulterer i en nettoudgift.

Forsvaret afhænder nedlagte lejeboliger

I forsvarsforliget 2010 – 2014 blev det besluttet, at forsvaret skal afvikle alle lejeboliger undtagen De Gule Stokke i Nyboder.

Kronprinsesse Mary navngav forsvarets tredje fregat
 Skibet blev navngivet 7. november ved en ceremoni på Lindøværftet, hvor Hendes Kongelige Højhed Kronprinsesse Mary var æresgæsten. Forsvarets tredje fregat fik navnet NIELS JUEL. Fregatten blev det sidste skib af forsvarets fartøjer, der blev leveret fra Lindøværftet, der lukkede i 2011.

4.7 Materielanskaffelser

Anvendelsen af bevillingen er baseret på tidligere forsvarsforlig samt godkendte aktstykker for hver enkelt materielanskaffelse. Investeringerne omfatter anskaffelse af skibe på over 24 meter. Den samlede anlægsbevilling var i henhold til Finansloven og Tillægsbevillingsloven på 660,3 mio. kr. Der er ingen afsluttede skibsanskaffelser i 2011. Øvrige materielanskaffelser er gennemført under Forsvarskommandoens driftsbevilling, 12.21.01.

tabel 4.7.1 Oversigt over igangværende Materielinvesteringer, skibe over 24 meter § 12.21.02

(mio. kr.)	Anskaffelsesstart	Forventet afslutning	Årets udgift	Forventet totaludgift ²⁶
Fregatprogrammet/Patroljeskibe i alt ²⁷	2004	2013	696,3	²⁸ 5.337,4
Fleksible støtteskibe	2002	2012	0,4	2.178,5
Standardfartøjer MK I og MK II	2002	2012	21,1	556,5
Inspektionsfartøjer	2003	2012	5,3	549,6

²⁶ Totaludgifterne er som sidste år nu opgivet i løbende priser i henhold til vejledningen

²⁷ Anskaffelsesstart for det produktionsforberedende aktstykke vedrørende fregatter/patroljeskibe

²⁸ Udgiften indeholder som sidste år også det produktionsforberedende aktstykke vedrørende fregatter/patroljeskibe

4.8 Omkostningsbaseret resultat fordelt pr. hovedformål

Registreringen af omkostninger, der indgår i forsvarets hovedkonti, er intensiveret gennem de seneste år, således kan der nu henføres 72,0 % af omkostningerne til egentlige hovedformål. Dette er et fald fra 75,7 % i 2010.

tabel 4.8.1 Omkostningsbaseret resultat fordelt på hovedformål

Hovedformål (mio. kr.)	2008	2009	2010	2011
Konfliktforebyggelse, krisestyring og kollektivt forsvar	499,0	776,5	578,2	691,7
Overvågning og håndhævelse af suverænitæt	1.365,0	869,2	913,2	833,5
Tillidsskabende og stabilitetsfremmende opgaver	81,0	108,6	76,2	53,3
Internationale operationer	2.424,0	2.864,1	3.255,4	3.347,3
Andre opgaver	1.088,0	906,8	1.681,3	663,0
Oprettelse af indsættelsesevne	7.596,0	9.808,7	9.151,6	9.056,6
<i>Egentlige hovedformål</i>	<i>13.053,0</i>	<i>15.333,9</i>	<i>15.655,9</i>	<i>14.645,4</i>
<i>Opgjort i pct. af det samlede resultat (fratrukket hjemmeværnets forbrug)</i>	<i>60,7 %</i>	<i>70,0 %</i>	<i>75,7 %</i>	<i>72,0 %</i>
Støttevirksomhed	2.816,1	3.738,5	4.164,8	4.381,8
Generel ledelse og administration	2.161,0	1.489,9	806,2	868,3
Lagerforskydninger ²⁹	2.573,0	489,2	6,8	0,0
Ikke fordelte omkostninger	565,0	465,2	-359,4	0,0
Hjemmeværnets træk af ydelser fra Forsvarskommandoen ³⁰	325,7	399,6	414,4	434,8
Hjemmeværnets forbrug i forsvarets omkostningsregnskab	457,2	461,4	463,7	483,1
Hovedformål i alt	21.951,0	22.377,7	21.152,4	20.813,4

Udviklingen i omkostningsfordeling i 2011 sammenlignet med 2010, hvor især forsvarets omkostninger til internationale operationer stiger og omkostninger til opretholdelse af indsættelsesevne falder, skyldes primært forsvarets deltagelse i Operation Unified Protector i Libyen, samtidig med at forsvaret har reduceret bidraget i Kosovo samt at de danske styrker har haft en lavere kampintensitet i Afghanistan i 2011.

²⁹ Inkl. hensættelser til udfasning af materiel

³⁰ En oversigt over hjemmeværnets træk findes i tabel 4.1.1. Ved indsættelse af yderligere informationer i tabellen, er der foretaget enkelte rettelser i årene 2008-2010.

5 BILAG TIL MÅLRAPPORTERING

5.1 Internationale operationer

5.1.1 Strategisk effekt ved indsats i de internationale operationer

Indsættelse af forsvarets kapaciteter er et væsentligt aspekt af dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik, som skaber strategisk effekt ved FN, NATO og strategiske samarbejdspartnere (Frankrig, Storbritannien og USA).

Strategisk effekt af anvendelse af forsvaret som udenrigs- og sikkerhedspolitisk værktøj
Strategisk effekt af indsættelse af danske kapaciteter.

- Danske militære kapaciteter er eftertragtede ved relevante FN institutioner
- Danske militære kapaciteter er eftertragtede ved relevante NATO institutioner
- Danske militære kapaciteter er eftertragtede ved relevante amerikanske myndigheder
- Danske militære kapaciteter er eftertragtede ved relevante britiske myndigheder
- Danske militære kapaciteter er eftertragtede ved relevante franske myndigheder

Alle 5 mål er opfyldt

Effektkrav:

Strategisk effekt af anvendelse af forsvaret som udenrigs- og sikkerhedspolitisk værktøj ved af indsættelse af danske kapaciteter.

Opfyldelseskrav:

Danske militære kapaciteter er eftertragtede ved relevante FN institutioner.

FN's løbende henvendelser til Danmark vedr. støtte og egentlige styrkebidrag til FN's fredsbevarende aktiviteter, herunder de specifikke forespørgsler i 2011 på et dansk bataljonsbidrag, et felthospital og et ingeniørbidrag til FN's nye fredsbevarende mission i Sydsudan (UNMISS) er udtryk for, at Danmark opfattes som en leveringsdygtig partner, der kan bidrage med kvalitative militære kapaciteter under et normsættende værdigrundlag, som afgørende kan styrke missionernes operative effektivitet og ydeevne til fremme af opfyldelsen af Sikkerhedsrådets mandater.

Vurderingen at effektkravet er opfyldt, understøttes af FN's villighed til at bryde med sædvanen om "at tropper på jorden afføder stillinger i staben" i forbindelse med den danske regerings tilbud om at stille op til 15 stabsofficerer til rådighed for UNMISS stab og forbindelsesorganisation frem for egentlige styrkebidrag. FN har således imødekommet det danske tilbud herunder med en sektionschefstilling.

Også FN formelle og uformelle henvendelser underbygger vurderingen af Danmark som en potentiel betydende partner. Der har været konkrete henvendelser om at tilvejebringe en politikommissær til UNMISS, kandidater til sekunderede stillinger såvel ved FN hoved-

kvarter i New York som til positioner rundt om i verden. Derudover har der været henvendelser om helikopterbidrag fra Danmark og sponsorrater og bidrag til enkeltprojekter herunder projekter, der har kongruens med dansk værdi- og normsæt.

Løbende direkte anmodninger fra NATO's styrkegenereringsautoritet eller operative hovedkvarterer om konkrete danske militære kapaciteter til NATO's operationer, herunder forlængelse af indsatte bidrag vidner om danske kapaciteters anvendelighed.

Valget af en dansk formand for NATO's Militærkomité kan blandt andet ses som direkte effekt af indsatte danske militære kapaciteter.

Det giver sig også positivt udtryk i forsvarschefens muligheder for direkte bilateral adgang til sine toneangivende kolleger og NATO's strategiske kommandochefer.

Hertil kommer jævnlige invitationer til møder i snæver kreds om vigtige emner i det daglige arbejde i NATO's hovedkvarter. Endelig høstes effekten af indsatsen via informationer, der tilflyder i fortrolighed, og som Danmark ellers ikke ville få.

Dansk formand for NATO's militærkomité
General Knud Bartels
fratrådte med udgangen af året som forsvarschef for at tiltræde stillingen som formand for NATO's militærkomité 1. januar 2012.

Amerikanerne sætter stor pris på indsættelsen af de danske militære kapaciteter i internationale operationer, specielt i Afghanistan, Libyen og i antipirateri operationer. Dette er kommet til udtryk på adskillige møder mellem amerikanske partnere og danskere, herunder den danske udenrigsminister, den danske forsvarsminister, forsvarschefen, besøgende danske generaler, ambassadøren og forsvarsafdelingen. På disse møder opleves meget rosende omtale af den danske indsats. Det er

ligeledes kommet til udtryk gennem præsident Obamas tale i FN's generalforsamling den 20. september 2011, hvor Danmark, sammen med få andre lande, blev rost for indsatsen i Libyen. Ved afskedstalen for den tidligere ansvarshavende for Afghanistan, general Mullen, blev den danske forsvarschef nævnt ved navn, som en af de rigtig gode partnere. Tidligere forsvarsminister Robert Gates tale til NATO ministermødet den 10. juni 2011 er endnu et eksempel på, at Danmark fremhæves som eksempel, at små lande godt kan "punch above their weight" – i dette tilfælde i relation til operationerne i Libyen.

Amerikanernes anerkendelse af Danmarks indsats kommer også til udtryk på andre måder. Den danske forsvarsminister blev som den anden forsvarsminister fra et NATO-land inviteret til at mødes med USA's forsvarsminister Panetta i august, lidt mere end en måned efter forsvarsminister Panettas tiltræden. Det amerikanske Missile Defense Agency placerede deres årlige konference i Danmark, hvilket også vurderes at hænge sammen med en anerkendelse af den danske indsats.

Der er et tæt dansk-britisk forhold og en stor tillid til dansk professionalisme, som er baseret på et årelangt operationelt og øvelsesmæssigt partnerskab og samarbejde ikke mindst i forbindelse med Irak og Afghanistan samt Afrikas Horn og nu senest Libyen. I britisk optik rangerer Danmark som en af de tætteste internationale partnere – og omtales ofte som et "førstevalg" i enhver (fremtidig) operation, fordi Storbritannien og Danmark netop har en umiddelbar forståelse af hinandens operationelle tilgang og tillige den samme forståelse af problematikker og nødvendige løsninger. Danmark roses ofte for professionalisme, som ovenfor nævnt, den umiddelbare forståelse af relevante indsatsområder,

timingene i indsatserne samt ikke mindst for en stor politisk og militær styrke i situationer, hvor andre lande ville give op eller trække sig ud. Det tætte samarbejde udmøntes også i et konstant og stort antal personer på forskellige operationelle kurser i Storbritannien, hvilket til stadighed og fremadrettet sikrer den tætte forståelse, og tætte kommunikation på alle niveauer. Materielmæssigt har Danmark et godt samarbejde med Storbritannien, primært hvor de operationelle behov i Afghanistan er sammenfaldende.

Det mangeårige danske samarbejde med Frankrig i Kosovo; den vedholdende danske indsats i Afghanistans Helmandprovins; den danske tilgang til pirateribekæmpelse ud for Afrikas Horn og, ikke mindst, det resolute og yderst effektive danske F-16 bidrag over Libyen har aftunget stor fransk respekt for Danmark og dansk forsvar. Danmark opfattes i den forbindelse som en troværdig samarbejdspartner, som man derfor generelt gerne støtter og arbejder sammen med.

Den samlede vurdering for mål 5.1.1 "Strategisk effekt ved indsats i de internationale operationer", der overføres til målrapporteringen i tabel 2.1.1.

Opfyldt

5.1.2 Afghanistan

Styrkebidragenes opgave er, i rammen af International Security Assistance Force (ISAF) og Task Force Helmand (TFH) at medvirke til den samlede opgaveløsning i Helmand provinsen.

Den overordnede ønskede effekt af den danske sikkerhedsindsats i Helmand er at bidrage til at sætte den afghanske regering i stand til selv at håndhæve sin autoritet samt at opretholde sikkerheden i Helmand provinsen.

Danmark vil bidrage til at støtte den afghanske regering med beskyttelse af den afghanske befolkning og på den måde konsolidere sikkerheden i nuværende befolkningstætte områder samt gradvist begynde at overdrage sikkerhedsansvaret for befolkningscentrene til afghanske sikkerhedsstyrker, så ISAF styrker bliver mindre synlige.

Det danske bidrag i Chaghcharan ophørte

Midt i november blev de sidste fire danske soldater ved Provincial Reconstruction Team (PRT) i Chaghcharan taget hjem. Det skete som led i den planlagte reduktion af styrken i Afghanistan. Danske soldater har siden 2005 støttet det litauiske ledede PRT i Chaghcharan, som ligger i den afghanske Ghor provins cirka 300 kilometer nord for Helmand. Danske og litauiske soldater vil fortsat arbejde sammen i Afghanistan, da der også i 2012 forventes at indgå litauiske soldater i Den Danske Kampgruppe i Helmand.

Det danske styrkebidrags opgave og organisation ses justeret i takt med øget kapacitetsopbygning af de afghanske sikkerhedsstyrker.

Resultatkrav

Forventning til resultatkrav	Enheder	Resultatkrav	Resultat	Opfyldelseskrav	Opfyldelsesgrad
Udsendte antal soldater (Afghanistan)	Soldater	750/720	100 %	Opfyldt N ≥ 95 % Delvist opfyldt 90 % < N < 95 % Ikke opfyldt N < 90 %	Opfyldt. Bidraget blev pr. 1. december 2011 reduceret til 720 normer.
Danish Battle Group - DABG (opgjort over 365 dage)	Bataljon	1	1	Opfyldt N ≥ 95 % Delvist opfyldt 90 % < N < 95 % Ikke opfyldt N < 90 %	Opfyldt
National Support Element / ISAF (opgjort over 365 dage)	Deling	1	1	Opfyldt N ≥ 95 % Delvist opfyldt 90 % < N < 95 % Ikke opfyldt N < 90 %	Opfyldt
ISAF Garrison Headquarters Operational mentoring and Liason Team GHQ OMLT (opgjort over 365 dage)	Deling (delvis)	1	1	Opfyldt N ≥ 95 % Delvist opfyldt 90 % < N < 95 % Ikke opfyldt N < 90 %	Opfyldt
C 130J ISAF rotationer (opgjort for 24 uger pr. år)	Fly	4 bidrag af 6 uger	100 %	Opfyldt N ≥ 95 % Delvist opfyldt 90 % < N < 95 % Ikke opfyldt N < 90 %	Opfyldt

Effektmåling

Dansk støtte til opbygning af afghanske sikkerhedsstyrker tager udgangspunkt i Helmand-planen 2011-2012 og gennemføres blandt andet ved partnerskab med de afghanske sikkerhedsstyrker, der på sigt forventes at skulle overtage sikkerhedsansvaret i det danske operationsområde i Gereshk.

Forsvarets Sundhedstjeneste sendte kirurger til Camp Bastion

For første gang havde Forsvarets Sundhedstjeneste ansvaret for de udsendte kirurger, der fra midten af oktober 2011 behandlede sårede danske soldater såvel som civile og resten af koalitionsens soldater i Helmand-provinsen. Danske kirurger, anæstesilæger og sygeplejersker var udsendt i seks måneder i Camp Bastion i Afghanistans Helmand-provins. Her indgik de fra oktober 2011 til marts 2012 i det britisk ledede felthospital.

Effektmålingen for 2011 vedrører opbygningen af den primære afghanske partnerenhed (3. afghanske Kandak). Partnerenheden skulle ved udgangen af 2011 kunne planlægge og gennemføre større selvstændige operationer i Gereshk-området.

3. Kandak har i løbet af året haft en positiv udvikling og Hærens Operative Kommando vurderer, at de faktorer der indgår i bedømmelsen er

dækkende for vurderingen. Målingen vurderes opfyldt i 2011 og 3. Kandak kan gennemføre normalt forekommende operationer med enheder af delingsstørrelse:

Den samlede vurdering er at målet er opfyldt, baseret på vurderinger om faktorer som bemanning, holdning og moral, kvalitet af førerpersonel, enkeltmands- og funktionsudrust-

ning, gennemføre patrulje og operationer i partnerskab med ISAF, gennemføre patrulje og operationer med advisors støtte alene, gennemføre patrulje og operationer selvstændigt og enkeltmand tilstrækkeligt uddannet er gennemført tilfredsstillende

Overordnet kan 3. Kandak gennemføre normalt forekommende operationer med enheder af delingsstørrelse, men kan endnu ikke på kandak-niveau planlægge og gennemføre operationer.

3. Kandak mangler befalingsmænd. Logistik er den største enkeltudfordring, da f.eks. reservedele til køretøjer og lignende ikke kan fremskaffes.

Den samlede vurdering for mål 5.1.2 "Afghanistan", der overføres til målrapporteringen i tabel 2.1.1.	Opfyldt
---	---------

5.1.3 Maritime internationale operationer ved Afrikas Horn

Det overordnede formål med søværnets deltagelse i internationale maritime operationer er at bidrage til fred og stabilitet i verden. Søværnet blev indledningsvis planlagt indsat i NATO operation Ocean Shield i rammen af Task Force 508 i januar og februar samt i november og december. Styrkebidraget i første halvår blev ved politisk beslutning forlænget frem til 30. juni. Søværnets enheder er i perioder tilknyttet Operation Active endeavour i forbindelse med transit til og fra operationsområdet. Søværnet har i første halvår ikke deltaget i Operation Active Endeavour. Derudover bidrager søværnet med et mindre personelbidrag til Combined Maritime Forces koalitions hovedkvarter i Bahrain.

Resultatkrav

Forventning til resultatkrav	Resultat-				
	Enheder	krav	Resultat	Opfyldelseskrav	Opfyldelsesgrad
Esbern Snare (Absalon-klassen) første halvår 2011 (Task Force 508, Operation Ocean Shield)	Dage	59	³¹ 168	Opfyldt N ≥ 54 Ikke opfyldt N < 54	Opfyldt
Absalon (Absalon-klassen) 2 måneder i 2. halvår 2011	Dage	61	³² 84	Opfyldt N ≥ 54 Ikke opfyldt N < 54	Opfyldt
Combined Maritime Forces (CMF), Bahrain, hele året	Persone	2	2	Opfyldt N ≥ 1 Ikke opfyldt N < 1	Opfyldt

Den samlede vurdering for mål 5.1.3 "Maritime internationale operationer ved Afrikas Horn", der overføres til målrapporteringen i tabel 2.1.1.	Opfyldt
--	---------

³¹ Resultatet af de mere præsterede antal dage er som følge af politisk beslutning om forlængelse af skibsbidraget til Operation Ocean Shield.

³² Resultatet af de mere præsterede antal dage er som følge af politisk beslutning om forlængelse af skibsbidraget til Operation Ocean Shield.

5.1.4 Libanon

Det overordnede formål for den danske indsats i Libanon er at støtte FN bestræbelser på at opnå en sikker og fredelig udvikling i området, samt at sætte Libanons regering i stand til selvstændigt at håndhæve sin autoritet og opretholde et sikkert samfund.

Forsvaret, støttet af personel fra Beredskabsstyrelsen, bidrog med et logistikkompani på 147 personer, heraf 6 stabsofficerer, i rammen af UN Interim Forces in Libanon (UNIFIL). Indsatsen ophørte ved udgangen af november 2011.

Resultatkrav

Forventning til resultatkrav	Enheder	Resultatkrav	Resultat	Opfyldelseskrav	Opfyldelsesgrad
Udsendt antal soldater	Soldater	147	100 %	Opfyldt N ≥ 95 % Delvist opfyldt 90 % < N < 95 % Ikke opfyldt N < 90 %	Opfyldt
Delmål					
Logistic Company (LOGCOY)	Logistikkompani	1	100 %	Opfyldt N ≥ 95 % Delvist opfyldt 90 % < N < 95 % Ikke opfyldt N < 90 %	Opfyldt
Stabsofficerer	Enkeltmand	6	100 %	Opfyldt N ≥ 95 % Delvist opfyldt 90 % < N < 95 % Ikke opfyldt N < 90 %	Opfyldt

Det danske bidrag til FN's mission i Libanon ophørte i november 2011

Den daværende regering besluttede ikke at forlænge det danske bidrag til UNIFIL i Libanon med udgangen af november 2011. Der har siden december 2009 været udsendt danskere i DANCON UNIFIL i det sydlige Libanon. Flyvevåbnet opstillede de første to hold, men fra august 2010 havde Hæren ansvaret for det danske bidrag til missionen. Det danske bidrag løste logistiske opgaver for hele UNIFIL styrken.

Effektmål

Forventning til effektkrav	Effektkrav	Resultat	Opfyldelseskrav	Opfyldelsesgrad
Transportdelingen ved LOGCOY	Løsning af transportopgaver ved UNIFIL	<p>Målopfyldelse Brand og Redningsberedskabet:</p> <p>Forudsætning 1: Brand og Beredningsberedskabet skal ved alarmering til akutte assistancer vedrørende brand og redning afgå senest 5 minutter efter alarmens modtagelse i mindst 98 % af tilfældene. Målopfyldelse 100 %, målet er opfyldt</p> <p>Forudsætning 2: Brand og Beredningsberedskabet skal ved alarmering til Heliport afgå senest 15 minutter efter alarmens modtagelse i mindst 98 % af tilfældene. Målopfyldelse 100 %, målet er opfyldt</p> <p>Forudsætning 3: Brand og Beredningsberedskabet skal ved alarmering til assistancer i Naqoura HQ ankomme til indsatsstedet senest 10 minutter efter alarmeringen i 95 % af tilfældene. Målopfyldelse 100 %, målet er opfyldt</p> <p>Forudsætning 4: Brand og Beredningsberedskabet skal sammen med Force Fire Marshall være repræsenteret ved inspektioner i operationsområderne i 95 % af tilfældene. Målopfyldelse 100 %, målet er opfyldt</p>	Transportdelingen løser de af LOGCOY stillede transportopgaver inden for de anviste rammer	Opfyldt
Brand- og redningssektion	Løsning af brandberedskabs- og redningsopgaver ved HQ UNIFIL samt nærområdet	<p>Målopfyldelse transportdeling. Transportdelingen har løst alle tildelte opgaver inden for de givne rammer. Målopfyldelsen er opfyldt</p>	Sektionen løser de af UNIFIL stillede brand- og redningsopgaver inden for de anviste rammer	Opfyldt

Den samlede vurdering for mål 5.1.4 "Libanon", der overføres til målrapporteringen i tabel 2.1.1.

Opfyldt

5.1.5 Kosovo

Det overordnede formål med den danske indsats i Kosovo er at støtte NATO bestræbelser på at opnå en sikker og fredelig udvikling i området.

Efter overgangen til fasen Gate 2 (februar 2011) overgår styrkebidraget fra en enhed af kompagnistørrelse (ca. 150 mand) til en bevogtningsdeling til lejren i Novo Selo samt stabsofficerer ved Kosovo Force hovedkvarteret.

Resultatkrav indtil Gate 2 (til og med februar 2011)

Forventning til resultatkrav	Enheder	Resultatkrav	Resultat	Opfyldelseskrav	Opfyldelsesgrad
Udsendt antal soldater	Soldater	151	96 %	Opfyldt N ≥ 95 % Delvist opfyldt 90 % <N < 95 % Ikke opfyldt N < 90 %	Opfyldt
Infanterikom-pagni	Kom-pagni	1	100 %	Opfyldt N ≥ 95 % Delvist opfyldt 90 % <N < 95 % Ikke opfyldt N < 90 %	Opfyldt

Resultatkrav under Gate 2 (fra februar 2011)

Forventning til resultatkrav	Enheder	Resultatkrav	Resultat	Opfyldelseskrav	Opfyldelsesgrad
Udsendt antal soldater	Soldater	Ca. 35	³³ 100 %	Opfyldt N ≥ 95 % Delvist opfyldt 90 % <N < 95 % Ikke opfyldt N < 90 %	Opfyldt
Bevogtningsdeling af ca. 30 mands størrelse	Deling	1	³⁴ 100 %	Opfyldt N ≥ 95 % Delvist opfyldt 90 % <N < 95 % Ikke opfyldt N < 90 %	Opfyldt
Enkeltmandsudsendelser	Stabsofficerer	5	100 %	Opfyldt N ≥ 95 % Delvist opfyldt 90 % <N < 95 % Ikke opfyldt N < 90 %	Opfyldt

Den samlede vurdering for mål 5.1.5 "Kosovo", der overføres til målrapporteringen i tabel 2.1.1.	Opfyldt
--	---------

³³ Bidraget opstilles og uddannes af hjemmeværnet

³⁴ Bidraget opstilles og uddannes af hjemmeværnet

5.2 Nationale operationer

5.2.1 Suverænitethævdelse

Forsvaret skal kunne konstatere og afvise krænkelser af dansk suverænitet og varetage myndighedsopgaver. De operative kommandoer medvirker til sikring af landets fortsatte eksistens og integritet og udfører suverænitethævdelse, herunder overvågningen af farvandene og luftrummet omkring Danmark. Dette sker blandt andet gennem deltagelse i efterretningsmæssige aktiviteter, efterretningsindhentning samt deltagelse i løsningen af opgaver med relation til lufttrafikkontrol.

Opgaver i forbindelse med overvågning af søterritoriet og tilstødende farvande er pålagt Søværnets Operative Kommando, Grønlands Kommando eller Færøernes Kommando afhængig af geografisk område og skal udføres ved en koordineret indsats med tildelte operative kapaciteter, eventuelt andre militære myndigheder - såvel nationale som allierede - og relevante civile myndigheder.

Grønlands Kommando og Færøernes Kommando skal med tildelte ressourcer gennemføre overvågning af nordatlantisk sø- og luftterritorium og fiskerizone. Grønlands Kommando skal tillige i samarbejde med politiet gennemføre overvågning af dele af grønlandsk landterritorium.

Resultatkrav

Forventning til resultatkrav	Resultatkrav	Resultat	Opfyldelseskrav	Opfyldelsesgrad
Søværnet				
Antal MIE sejldøgn (Maritime Indsats Enheder)	1.095	98 %	Opfyldt N ≥ 95 % Delvist opfyldt 90 % < N < 95 % Ikke opfyldt N < 90 %	Opfyldt
RDN CCIS beredskabet. Søværnets Kontrol- og informationssystem (antal døgn)	365	100 %	Opfyldt N ≥ 99 % Delvist opfyldt 98 % < N < 99 % Ikke opfyldt N < 98 %	Opfyldt
Antal konstaterede krænkelser sammenholdt med antal påtalte eller faktiske afvisninger (antal tilfælde)	Anvendelse af beredskabet ift. opfyldelseskrav	100 %	Opfyldt N = 100 % Delvist opfyldt 95 % < N < 100 % Ikke opfyldt N < 95 %	Opfyldt
Flyvevåbnet				
To F-16 på afvisningsberedskab	365	100 %	Opfyldt N ≥ 99 % Delvist opfyldt 95 % < N < 99 % Ikke opfyldt N < 95 %	Opfyldt
Aktivering af afvisningsberedskabet	Aktiveringer inden for beredskabskravet	100 %	Opfyldt N ≥ 95 % Delvist opfyldt 90 % < N < 95 % Ikke opfyldt N < 90 %	Opfyldt
Antal konstaterede krænkelser sammenholdt med antal reaktioner på krænkelser af dansk luftrum (antal tilfælde)	Anvendelse af beredskabet ift. opfyldelseskrav	Ingen krænkelser	Opfyldt N = 100 % Ikke opfyldt N < 100 %	Opfyldt

Forventning til resultatkrav	Resultatkrav	Resultat	Opfyldelseskrav	Opfyldelsesgrad
Grønlands Kommando				
Antal tildelte inspektionsskibsdøgn	365	100 %	Opfyldt $N \geq 95$ % Delvist opfyldt $90 \% < N < 95$ % Ikke opfyldt $N < 90$ %	³⁵ Opfyldt
Antal tildelte Inspektionskutter/-inspektionsfartøjsdøgn	798	95 %	Opfyldt $N \geq 95$ % Delvist opfyldt $90 \% < N < 95$ % Ikke opfyldt $N < 90$ %	Opfyldt
Antal gennemførte flytimer til overvågning pr. år	380	89 %	Opfyldt $N \geq 90$ % Delvist opfyldt $85 \% < N < 90$ % Ikke opfyldt $N < 85$ %	³⁶ Delvist opfyldt
Færøernes Kommando				
Antal tildelte inspektionsskibsdøgn	365	92 %	Opfyldt $N \geq 98$ % Delvist opfyldt $95 \% < N < 98$ % Ikke opfyldt $N < 95$ %	³⁷ Ikke opfyldt
Antal tildelte helikopterdøgn	365	29 %	Opfyldt $N \geq 98$ % Delvist opfyldt $95 \% < N < 98$ % Ikke opfyldt $N < 95$ %	³⁸ Ikke opfyldt
Antal gennemførte flytimer til overvågning pr. år	104	81 %	Opfyldt $N \geq 90$ % Delvist opfyldt $85 \% < N < 90$ % Ikke opfyldt $N < 85$ %	³⁹ Ikke opfyldt
Den samlede vurdering for mål 5.2.1 "Suverænitetsbevarelse", der overføres til målrapporteringen i tabel 2.1.1.				Opfyldt

- ³⁵ Grundet teknisk havari på et inspektionsskib ved Færøerne blev et inspektionsfartøj under forlægning til Grønland omdisponeret til Færøerne som afløser i marts 2011 (28 dage). Herudover blev forlægningen af en inspektionskutter fra Danmark til Grønland udskudt 10 dage på grund af forsinket levering fra værft (planlagt eftersyn).
- ³⁶ De 380 flyvetimer til Grønlands Kommando afvikles jævnt fordelt i forbindelse med de ti årlige etableringer af Luftgruppe Vest (Challengerflyet deployeret til Kangerlussuaq). I maj 2011 blev en etablering af luftgruppen aflyst (flystellet blev prioriteret til VIP-flyvning), hvilket medførte ca. 10 % reduktion af målopfyldelsen.
- ³⁷ Grundet teknisk havari om bord på et inspektionsskib, blev det nødvendigt at trække enheden hjem for udbedring i marts måned. I samme periode blev inspektionsskibet afløst af et inspektionsfartøj, hvorved myndighedsopgaven blev løst tilfredsstillende.
- ³⁸ Styrkeproduktionen af LYNX flyvetimer har grundet en kombination af et totalhavari på en LYNX-helikopter, manglende reservedele og mangel på uddannet personel samt højere fejlfrekvens de seneste år ligget signifikant under det operative behov og ressourcetildeling. Derfor har det været nødvendigt at prioritere de operative opgaver, så forsvaret har kunnet sikre den højest mulige operative effekt samtidig med behørig hensyntagen til styrkeproduktionen. Ovenstående situation har resulteret i, at primært Færøernes Kommando periodevist har måttet afstå fra at have en LYNX-helikopter tildelt som en del af kommandoens kapacitetspakke. Disse perioder har i 2011 som hovedregel været sammenfaldende med de perioder, hvor en LYNX-helikopter har været indsat i antipirateroperationer ved Afrikas Horn, idet netop helikopterstyrkebidrag til Operation Ocean Shield har været prioriteret højere end tildeling af helikopter til Færøernes Kommando.
- ³⁹ Se tilsvarende bemærkning for Grønlands Kommando, idet flyvetimer for Færøernes Kommando afvikles som fiske-riinspektion m.m. når et Challengerfly er på vej til og fra opgaveløsning (Luftgruppe Vest) på Grønland.

5.2.2 Eftersøgnings- og redningstjeneste

Eftersøgnings- og redningstjenesten i Danmark gennemføres ved, at Søværnets Operative Kommando deltager, leder og koordinerer Joint Rescue Coordination Centre (JRCC), i løsningen af opgaver med relation til sø- og flyredningstjenesten i Danmark. Eftersøgnings- og redningstjeneste m.v. med redningshelikoptere gennemføres inden for den samlede årlige produktion af flyvetimer.

I Grønland forestår Grønlands Kommando sø- og redningstjenesten med Maritime Rescue Coordination Centre (MRCC), mens Statens Luftfartsvæsen forestår Air Rescue Coordination Centre (ARCC). Ved Færøerne assisterer Færøernes Kommando den færøske redningstjeneste, MRCC Torshavn, når enheder er forlagt til området.

Flyvertaktisk Kommando deltager i løsningen af opgaver med relation til sø- og flyredningstjenesten i Danmark, herunder også i farvandede omkring Grønland og Færøerne. Eftersøgnings- og redningstjenesten (SAR-beredskab) opretholdes med tre helikoptere på døgnberedskab. Oprettelse af SAR-beredskab på Bornholm er planlagt til ca. 30 dage pr. år og sker på baggrund af særlige vejrforhold.

Resultatkrav

Forventning til resultatkrav	Resultatkrav	Resultat	Opfyldelseskrav	Opfyldelsesgrad
Antal iværksatte aktioner inden for reaktionstiden i forhold til antal nødopkald til redningscentralen JRCC (antal tilfælde)	Reaktionstid \leq 6 min.	93 %	Opfyldt $N \geq 98$ % Delvist opfyldt 92 % $< N < 98$ % Ikke opfyldt $N < 92$ %	⁴⁰ Delvist opfyldt
Redningscentral Danmark JRCC gennemsnitlige reaktionstid ved nødopkald (opgjort i min.)	< 5 min.	3m35s	Opfyldt $N < 5$ min. Delvist opfyldt 5 min. $< N < 6$ min. Ikke opfyldt $N > 6$ min.	Opfyldt
Gennemsnitlig reaktionstid for enheder på beredskab (opgjort i min.)	< 45 min.	8m42s	Opfyldt $N < 45$ min Delvist opfyldt 45 min. $< N < 60$ min. Ikke opfyldt $N > 60$ min.	Opfyldt
Antal realiserede (beredskabs) SAR timer i forhold til antal planlagte (opgjort i timer)	3 helikoptere i 365 dage	99 %	Opfyldt $N \geq 98$ % Delvist opfyldt 96 % $< N < 98$ % Ikke opfyldt $N < 96$ %	Opfyldt
Gennemsnitlig reaktionstid for SAR indsættelse i perioden 0700-2200	Reaktionstid < 15 min.	100 %	Opfyldt $N \geq 98$ % Delvist opfyldt 92 % $< N < 98$ % Ikke opfyldt $N < 92$ %	Opfyldt
Gennemsnitlige reaktionstider for SAR indsættelse i perioden 2200-0700	Reaktionstid < 30 min.	100 %	Opfyldt $N \geq 98$ % Delvist opfyldt 92 % $< N < 98$ % Ikke opfyldt $N < 92$ %	Opfyldt

Forventning til resultatkrav	Resultatkrav	Resultat	Opfyldelseskrav	Opfyldelsesgrad
Grønlands Kommando: Antal imødekomne anmodninger inden for det givne beredskab i forhold til det samlede antal anmodninger	Reaktionstid: 1 time til ankers. 2 timer i grønlandsk havn. 6 timer i islandsk havn. 16 timer i udenlandsk havn	100 %	Opfyldt $N \geq 98$ % Delvist opfyldt $92 \% < N < 98$ % Ikke opfyldt $N < 92$ %	Opfyldt
Færøernes Kommando: Antal imødekomne anmodninger inden for det givne beredskab i forhold til det samlede antal anmodninger	Reaktionstid: 1 time til ankers. 2 timer i færøsk havn. 16 timer i udenlandsk havn	100 %	Opfyldt $N \geq 98$ % Delvist opfyldt $92 \% < N < 98$ % Ikke opfyldt $N < 92$ %	Opfyldt
Den samlede vurdering for mål 5.2.2 "Eftersøgnings- og redningstjeneste", der overføres til målrapporteringen i tabel 2.1.1.				Opfyldt

⁴⁰ Antal iværksatte aktioner inden for reaktionstiden i forhold til antal nødopkald til redningscentralen JRCC (antal tilfælde). I de tilfælde, hvor redningscentralen ikke har kunnet overholde sit varsel, skyldes det, at det har været nødvendigt at indhente flere oplysninger, inden en redningsaktion har kunnet aktiveres. Forsvarskommandoen vurderer dog, at det ikke haft betydning for løsningen af redningsopgaverne.

Livreddende helikoptere
Fredag 11. februar var redningshelikopterne for alvor en line til livet, hvor helikopterne deltog i redningsaktionen efter en tragisk ulykke i Præstø Fjord. Samarbejdet mellem læger fra Aalborg Sygehus og forsvarets SAR-helikoptere var en medvirkende årsag til at efterskoleeleverne kunne overleve.

5.3 Operativ kapacitet

5.3.1 Enheder til internationale organisationer til udsendelse i 2011

Forsvaret skal udsende de af Folketinget besluttede enheder og enkeltpersoner i internationale operationer og bidrage til løsning af konfliktforebyggende, fredsbevarende, fredsskabende, humanitære og andre lignende opgaver, herunder international katastrofehjælp i forskellige multilaterale sammenhænge som FN, OSCE og NATO.

Forsvaret udgør et væsentligt virkemiddel i en aktiv dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik med henblik på at fremme en fredelig udvikling i verden med demokrati, frihed og menneskerettigheder.

Forsvaret støtter private hjælpeorganisationer (NGO), primært i form af uddannelsesvirksomhed og konsulentbistand i Danmark, og kan yde støtte til Udenrigsministeriet i operationsområder som et led i samtækningsinitiativet.

Enheder tilmeldt internationale organisationer i 2011

Forventning til resultatkrav	Resultatkrav	Resultat	Opfyldelseskrav	Opfyldelsesgrad
Søværnet: Mindst 95 % af kapaciteten er til stede og uddannet				
ARK søtransportkapacitet Strategic Sealift: 1x2400 Lanemeter (RC-4) 1x2400 Lanemeter (RC-5)	2	2	Opfyldt N = 2 Ikke opfyldt N < 2	Opfyldt
Flyvevåbnet: Mindst 95 % af kapaciteten er til stede og uddannet				
4 stk. F-16 Fighter Bomber All Weather (RC-3)	Op til 132	100 %	Opfyldt N ≥ 95 % Ikke opfyldt N < 90 %	Opfyldt
LUFTARK: 2 stk. IL-76 transportfly (RC-5) 1 stk. MD-83 passagerfly (RC-5)	3	3	Opfyldt N = 3 Ikke opfyldt N < 3	Opfyldt
Den samlede vurdering for mål 5.3.1 "Enheder til internationale organisationer", der overføres til målrapporteringen i tabel 2.1.1.				Opfyldt

5.3.2 Enheder til internationale operationer til udsendelse i 2012

Forsvaret skal råde over styrker af hæren, søværnet og flyvevåbnet, hvis størrelse, kampkraft, udholdenhed, mobilitet og fleksibilitet gør det muligt at løse de overordnede opgaver 1 til 5.

Forsvarsforlig 2010-2014 medfører, at forsvaret skal styrkes på to centrale områder:

- Internationale deployerbare militære kapaciteter.
- Evnen til at imødegå terrorhandling og deres eftervirkninger.

Forsvaret skal opretholde indsættelsesevne ved enheder, således disse inden for det fastlagte beredskab kan indsættes i løsningen af de øvrige overordnede opgaver.

Opretholdelse af indsættelsesevne omfatter opstilling og opretholdelse af relevante operative enheder i overensstemmelse med de politisk fastsatte rammer, herunder indgår styrkeproduktion og uddannelses- og øvelsesvirksomhed.

Der måles på, om personel og materiel er til stede (kvantitet), samt status for uddannelsen af kapaciteten (kvalitet). Målopfyldelsen måles ved hjælp af FORSTRUK i DeMars.

Tabelopstillingen fokuserer på styrkeproduktionen af kapaciteter i 2011, som er planlagt udsendt til INTOPS i 2012.

Styrkeproduktion af enheder til INTOPS i 2012

Forventning til resultatkrav	Resultatkrav	Resultat	Opfyldelseskrav	Opfyldelsesgrad
Hæren				
Danish Battle group/ Danish Contingent ISAF hold 13, 1. halvår 2012	Mindst 90 % af kapaciteten er til stede og uddannet	99 %	Opfyldt $N \geq 90$ % Ikke opfyldt $N < 90$ %	Opfyldt.
National Support Element/Danish Contingent ISAF hold 13, 1. halvår 2012	Mindst 90 % af kapaciteten er til stede og uddannet	100 %	Opfyldt $N \geq 90$ % Ikke opfyldt $N < 90$ %	Opfyldt
Stab/Provincial Reconstruction Team/Chaghcharan hold 13, 1. halvår 2012	Mindst 90 % af kapaciteten er til stede og uddannet	Aflyst ⁴¹	Opfyldt $N \geq 90$ % Ikke opfyldt $N < 90$ %	n/a
Danish Battle group/ Danish Contingent ISAF hold 14, 2. halvår 2012	Mindst 90 % af kapaciteten er til stede og uddannet	99 %	Opfyldt $N \geq 90$ % Ikke opfyldt $N < 90$ %	Opfyldt
National Support Element/Danish Contingent ISAF hold 14, 2. halvår 2012	Mindst 90 % af kapaciteten er til stede og uddannet	100 %	Opfyldt $N \geq 90$ % Ikke opfyldt $N < 90$ %	Opfyldt
Stab/Provincial Reconstruction Team/Chaghcharan hold 14, 2. halvår 2012	Mindst 90 % af kapaciteten er til stede og uddanne	Aflyst	Opfyldt $N \geq 90$ % Ikke opfyldt $N < 90$ %	n/a
Afghanistan ISAF GHQ OMLT (Mentor- og forbindelses-enhed), hold 8, 2. halvår 2012	Mindst 90 % af kapaciteten er til stede og uddannet	100 %	Opfyldt $N \geq 90$ % Ikke opfyldt $N < 90$ %	Opfyldt
KFOR Bevogtningsdeling/Hjemmeværnet	Mindst 90 % af kapaciteten er til stede og uddannet	100 %	Opfyldt $N \geq 90$ % Ikke opfyldt $N < 90$ %	Opfyldt
DANCON/UNIFIL 6, 1. halvår 2012	Mindst 90 % af kapaciteten er til stede og uddannet	Aflyst	Opfyldt $N \geq 90$ % Ikke opfyldt $N < 90$ %	n/a
DANCON/UNIFIL 7, 2. halvår 2012	Mindst 90 % af kapaciteten er til stede og uddannet	Aflyst	Opfyldt $N \geq 90$ % Ikke opfyldt $N < 90$ %	n/a

Forventning til resultatkrav	Resultatkrav	Resultat	Opfyldelseskrav	Opfyldelsesgrad
Søværnet				
Ingen styrkeproduktion mhp. INTOPS, da søværnet ikke har godkendte planlagte INTOPS bidrag i 2012.	n/a	Aflyst	n/a	n/a
Flyvevåbnet				
Air Transport Wing: Afghanistan ISAF C-130J bidrag til støtte for rotationsflyvninger mv. for DABG/DANCON ISAF	Mindst 90 % af kapaciteten er til stede og uddannet	100 %	Opfyldt N \geq 90 % Ikke opfyldt N < 90 %	Opfyldt
Afghanistan ISAF GHQ OMLT (Mentor- og forbindelses-enhed), hold 7, 1. halvår 2012	Mindst 90 % af kapaciteten er til stede og uddannet	100 %	Opfyldt N \geq 90 % Ikke opfyldt N < 90 %	Opfyldt
Den samlede vurdering for mål 5.3.2 "Enheder til internationale operationer", der overføres til målrapporteringen i tabel 2.1.1.				Opfyldt

41

Jægerkorpset fyldte 50 år
Jægerkorpset fejrede 50 års fødselsdag med en offentlig træningsøvelse lørdag 5. november 2011.

41 Forsvarets bidrag til Provincial Reconstruction. Team Chaghcharan blev besluttet hjemtaget som følge af Forsvarsmi-
nisteriets direktiv for udvikling af den militære indsats i Afghanistan 2011-2012

5.4 Forsvarsforlig

5.4.1 Veteranpolitik

Veteranpolitikken blev offentliggjort oktober 2010. Målet med politikken er, at Danmarks veteraner anerkendes for deres indsats og støttes, når der er behov. Foruden en række politiske udmeldinger består politikken af 19 konkrete initiativer. Forsvaret blev givet ansvaret for at implementere de 16 af initiativerne inden udgangen af oktober 2011. Initiativerne i veteranpolitikken supplerer de mange tiltag, der også inden veteranpolitikens udarbejdelse var iværksat for at anerkende og støtte danske veteraner. Der var fastsat fem resultatkrav for 2011.

Resultatkrav

tabel 5.4.1.1 Veteranpolitik

Forventning til resultatkrav	Resultatkrav	Resultat	Opfyldelseskrav	Opfyldelsesgrad
Regeringen offentliggjorde i oktober 2010 sin veteranpolitik, der blandt andet indeholder nitten konkrete initiativer, som vil styrke anerkendelse og støtte til veteraner og deres pårørende. Der er udvalgt 5 af disse initiativer som resultatkrav i 2011	Der oprettes et veterancenter, der koordinerer indsatsen for veteraner og pårørende.	Veterancentret var etableret ved udgangen af september 2011 og åbnede officielt 3. oktober 2011. Veterancentret er placeret på Garnisonen 1 i Ringsted. Forsvarets psykologer, socialrådgivere, job- og uddannelsesrådgivere samt rehabiliteringsfaglige medarbejdere arbejder nu fra centret. Med Veterancentret er der etableret én indgang for henvendelser om veteraner og én indgang for veteraner og pårørende til forswarets støtteindsats.	Opfyldt, såfremt veterancenteret er oprettet ved udgangen af september 2011.	Opfyldt
	Der oprettes et veteransekretariat til støtte for de frivillige organisationer.	Veteransekretariatet blev oprettet pr. 2. maj 2011. Indledningsvist i rammen af Forsvarskommandoen. Ved oprettelsen af Veterancentret blev sekretariatet overført her til.	Opfyldt, såfremt der er oprettet et veteransekretariat inden udgangen af maj 2011. Dog først fuldt implementeret når veterancenteret er oprettet.	Opfyldt
	Der oprettes et videncenter.	Videncenteret blev oprettet pr. 1. april 2011. Indledningsvist i rammen af Forsvarets Sundhedstjeneste. Ved oprettelsen af Veterancentret blev videncenteret overført her til.	Opfyldt, såfremt der er oprettet et videncenter inden udgangen af maj 2011. Dog først fuldt implementeret når veterancenteret er oprettet.	Opfyldt

tabel 5.4.1.1 Veteranpolitik

<p>Regeringen offentliggjorde i oktober 2010 sin veteranpolitik, der blandt andet indeholder nitten konkrete initiativer, som vil styrke anerkendelse og støtte til veteraner og deres pårørende. Der er udvalgt 5 af disse initiativer som resultatkrav i 2011</p>	<p>Alle fysisk sårede veteraner med amputationer tilbydes sportsproteser.</p>	<p>Initiativet er implementeret pr. 1. maj 2011. Forsvarets Sundheds-tjeneste har udarbejdet forvaltningsgrundlag og procedurer, således at veteraner med amputationer eller øvrige berettigede kan søge om sportsproteser eller sportskørestole. Nyheden er lagt ud på veteranportalen med et link til bestemmelsen.</p>	<p>Opfyldt, såfremt alle fysisk sårede med amputationer er tilbudt sportsproteser inden udgangen af maj 2011.</p>	<p>Opfyldt</p>
	<p>At der etableres døgnåben adgang til telefonisk støtte og rådgivning.</p>	<p>Den 1. maj 2011 blev den døgnåbne telefonlinje oprettet i regi af Forsvarets Personeltjeneste. Ved oprettelsen af Veterancentret blev opgaven overført her til. Her betjenes den af Veterancentrets 'front desk' inden for centrets almindelige åbningstid. Uden for åbningstiden betjenes den af forsvarets socialrådgivere.</p>	<p>Opfyldt, såfremt der er oprettet en døgnåben telefonlinje til støtte og rådgivning inden udgangen af maj 2011.</p>	<p>Opfyldt</p>

Som det fremgår, er de fem opstillede resultatkrav opfyldt. Hertil kommer, at de øvrige af veteranpolitikkenes initiativer ligeledes er implementeret. Forsvaret har dermed fået en udvidet veteranindsats og en mere entydig indgang til den støtte, der tilbydes veteraner og pårørende. Samtidig er der med etableringen af Veterancentret, videntcentret og veteransekretariatet skabt grundlaget for til stadighed at kunne kvalificere indsatsen yderligere.

Monument indviet

I silende regnvejr blev 'Monument over Danmarks Internationale Indsats' indviet på flagdagen 5. september. Monumentet er et symbol på den indsats, danske mænd og kvinder har ydet i international tjeneste.

Unge vil gerne arbejde med IT i forsvaret.

En undersøgelse placerede i 2011 forsvaret på en 12. plads på listen over virksomheder, som unge gerne vil arbejde i. Google, Microsoft og IBM indtager de første tre pladser, mens forsvaret ligger over store virksomheder som f.eks. Danske Bank og Rambøll. Forsvaret var den eneste offentlige virksomhed på listen. Forsvarets placering på 12. pladsen er en fremgang på tre pladser i forhold til 2010.

Eftersom Veterancentret fortsat er en meget ny organisation, er der endnu ikke udviklet en specifik effektrapportering. Dette vil ske i løbet af 2012. Indtil da er fokus på følgende 'pejlemærker':

- Veterancentret bidrager med større koordinering og formidling af viden på veteranområdet, hvor effekten af Veterancentrets indsats vil blive målt gennem disse to funktioner.
- Veteransekretariatet skal facilitere og koordinere den tværorganisatoriske indsats for såvel veteraner inden for som uden for forsvaret, dvs. i samarbejde med private organisationer, fonde mv. Effekten her vil dermed være, at der inden udgangen af 2012 er oprettet et forum – Forsvarets Veteranforum – og der er planlagt en regelmæssig mødefrekvens med relevante aktører på veteranområdet.
- Videncentret skal være i stand til at konkretisere viden inden for veteranområdet og derved skabe merværdi for forsvaret og samfundet som helhed.

Den samlede vurdering for mål 5.4.1 "Veteranpolitik", der overføres til målrapporteringen i tabel 2.1.1 i årsrapporten.

Opfyldt

5.4.2 Uddannelsesmateriel

I forsvarsforliget for 2010-2014 fremgår følgende af forligsteksten: "Indkøb af nødvendigt og relevant uddannelsesmateriel, der bevirker, at der kan uddannes og trænes på materiel, der svarer til det, der anvendes i operationsområder, herunder af hensyn til soldaternes sikkerhed. Investeringen vil være på ca. 600 mio. kr. – svarende til en gennemsnitlig årlig investering på ca. 120. mio. kr."

I forbindelse med den efterfølgende prioritering af de 600 mio. kr. og en konkret ajourføring af behovet er nedennævnte behov for uddannelsesmateriel identificeret:

- Kommunikationsmateriel
- Nat observationsmateriel
- Taktisk lys – laser materiel
- C-IED materiel (materiel til imødegåelse af improviserede sprængladninger)

- Ingeniørmateriel
- Bjærgningsmateriel
- Maskingeværer
- Uddannelsesmateriel til elektronisk krigsførelse
- Diverse uddannelsesmateriel
- Ombygning af pansrede mandskabsvogne

Det skal bemærkes, at listen over materiellet ændres i takt med, at udvikling og behov for materiel til internationale operationer ændres. Dele af materiellet er påbegyndt anskaffet ultimo 2011.

I Forsvarskommissionens rapport af 2008 er uddannelsesmateriel defineret som det materiel, der svarer til materiellet i de relevante operationsområder og relevant simulationsudstyr, som kan gengive vilkårene på kamppladsen. Det omfatter materielgenstande, som køretøjer og personlig udrustning.

Resultatkrav

Forventning til resultatkrav	Resultatkrav	Opfyldelseskrav	Resultat
Forsvaret skal udarbejde en model i tabelform, der sikrer, at der kan følges op på anskaffelse af det nødvendige uddannelsesmateriel.	Der skal medio februar 2011 udarbejdes en tabel med relevante oplysninger om budgettering og anvendelse af de i forligsteksten nævnte 600 mio. kr.	Opfyldt, såfremt en plan og tabel er udarbejdet og godkendt af Forsvarskommandoen og Forsvarsministeriet inden udgangen af februar.	Opfyldt ⁴²

Hensigten er at sikre, at der indkøbes det nødvendige uddannelsesmateriel, og at de i forliget afsatte midler anvendes i overensstemmelse med intentionen. Målet er at udpege relevante materielgenstande til træning med fokus på registrering af budget og forbrug for at tilvejebringe relevant træningsmateriel.

Registreringsstrukturen er etableret medio 2011 og konsolideret ved udgangen af 2011 og vil anvendes fremadrettet.

Alle indkøb er blevet bogført jf. den nye struktur, eller omkonteret hertil, med anvendelse af de relevante kapitalmidler og vil derfor fremgå retvisende af årsrapporten for 2011. Samlet set forløber anskaffelserne af uddannelsesmateriel, jf. de seneste planer, som

Officersuddannelser kan nu bruges civilt.

Den 23. maj 2011 godkendte Akkrediteringsrådet forsvarrets grundofficersuddannelser, hvilket betyder, at fremtidige premierløjtnanter nu også bærer titlen professionsbachelor.

⁴² Målet er opfyldt ifølge de udarbejdede planer; men terminen for udarbejdelse af tabellerne er ikke overholdt. At kravet ikke er opfyldt, skønnes ikke at have opsættende virkning for den samlede opfyldelse af kravet.

også er afspejlede i årsprogram for 2012 og i planerne for 2013 og 2014. Med andre ord er nedenstående materieludgifter en delmængde af de samlede planlagte anskaffelser.

Oversigt

Emne	2010	2011	2012	2013	2014	I alt
Kommunikationsmateriel:						
Personal role radio inkl. audioløsning			22,0			22,0
Taktisk radio			46,0			46,0
Dataradioer			20,0	22,0	16,0	58,0
Sammenkobling af radiosystemer			13,5	13,5	13,0	40,0
Nat-observationsmateriel:						
Alle typer af mørkekampsmateriel			27,0	20,0	20,0	67,0
Taktisk lys - laser materiel:						
Laser materiel			15,0			15,0
Andre EOD (explosive ordnance disposal) anskaffelser:						
Robotter & kabelsøgere		17,0	4,0			21,0
Ingeniørmaskiner:						
Rendegravere					10,0	10,0
Bulldozere				8,0		8,0
Pansrede ingeniørkampvogne		4,0	41,0			45,0
Mineplove		9,0				9,0
Ingeniørmateriel:						
Mineruller			6,0			6,0
Infanterikampkøretøj						
Uddannelsesmateriel				20,0	20,0	40,0
Maskingeværer:						
Lette maskingeværer				50,0	50,0	100,0
Elektronisk krigsførelses uddannelsesmateriel						
Udstyr til elektronisk krigsførelse			20,0	20,0	26,0	66,0
Diverse uddannelsesmateriel:						
UAS (unmanned aerial system)			25,0			25,0
Squire radar (område overvågning)	12,0					12,0
GPS (global positioning system)			10,0			10,0
I alt (i 2010-priser)	12,0	30,0	249,5	153,5	155,0	600,0

Ovenstående anskaffelser af uddannelsesmateriel er indarbejdet i materielplanlægningen sammen med øvrigt materiel til forsvarrets operative kapaciteter

Tabellen er blevet justeret løbende i forhold til de ændringer som de indsatte enheder udsættes for, således at der ikke indkøbes materiel som der ikke er uddannelsesbehov for længere.

Dette illustreres af det forhold, at da den oprindelige liste over behov for uddannelsesmateriel blev udfærdiget, var det primært PIRANHA (PIR) III C, der var en mangelvare i hærens uddannelsessystem. Men efter at hæren har skiftet til at anvende de pansrede mandskabsvogn G3 og infanterikampkøretøjer, kombineret med beslutningen om ikke at opgradere PIR III C og genindsætte typen som hovedmaterielgenstand i infanteriet, så er behovet for PIR III C uddannelsespakker reduceret markant.

Der vil på samme måde kunne opstå ændringer i de planlagte anskaffelser af uddannelsesmateriel som følge af ændrede operative behov. Anskaffelser af uddannelsesmateriel er indarbejdet i materielplanlægningen sammen med øvrigt materiel til kapacitetsopbygning.

Tappekorset til Casper Westphalen Mathiesen fra ISAF hold 9
Casper Westphalen Mathiesen blev 18. november 2011 tildelt den nye hædersbevisning Tappekorset af Hendes Majestæt Dronningen. Han blev hædret, fordi han i en udsat position holdt fjenden stangen, så hans sårede kammerat kunne få hjælp.

Den samlede vurdering for mål 5.4.2 "Uddannelsesmateriel", der overføres til målrapporteringen i tabel 2.1.1

Opfyldt

5.4.3 Materielanskaffelser

Materielanskaffelsesplanen opstilles med udgangspunkt i forsvarets materielplanlægningsproces. Planen indeholder materielanskaffelser, der forventes knyttet til aktstykke og eller materielanskaffelser, der vurderes at have en særlig interesse henset til anskaffelsens karakter.

Resultatkrav

Forventning til resultatkrav	Resultatkrav	Opfyldelseskrav	Resultat
Materielplanen iværksættes som planlagt	Der skal udarbejdes indstilling vedrørende de planlagte materielanskaffelsesprojekter, jf. listen nedenfor	Opfyldt, såfremt der er udarbejdet indstilling vedrørende alle planlagte materielanskaffelsesprojekter i 2011, jf. listen nedenfor	Opfyldt
Der udvikles en opfølgingsmodel vedr. materielanskaffelserne, der tager højde for de forhold der i dag indgår i materielstatusrapporten	Udvikling af opfølgingsmodel til materielstatusrapporten, med henblik på indarbejdelse i Resultatkontrakt 2012	Opfyldt, såfremt der er udarbejdet en opfølgingsmodel der i dag indgår i materielstatusrapporten	Opfyldt

Ét projekt er gennemført ved aktstykkehjemmel (nr. 1), tre projekter er bemyndiget iværksat ved aktstykke (nr. 7, 10, 11), ét projekt er bemyndiget og iværksat efter orientering af forligskredsen (nr. 9), fire projekter er bemyndiget (nr. 12, 13, 15, 16), ét projekt er bemyndiget ved aktstykke men afventer afklaring af ændrede forudsætninger (nr. 5), ét projekt er bemyndiget, men afventer afklaring af industrisamarbejdsaftale (nr. 14), ét projekt er bemyndiget men udsat pga. aktivitet i Libyen (nr. 17), fem projekter afventer bevillingsmæssig hjemmel og er ikke iværksat (nr. 2, 3, 4, 6, 8).

Der rapporteres alene for de 17 materielanskaffelsesprojekter, der er forelagt forligskredsen ved indgangen til 2011.

tabel 5.4.3.1 Oversigt over materielanskaffelsesprojekter

Nr.	Betegnelse og bemærkninger	Henvisning til godkendelse	Status	Opfyldelse
1	Mine Resistant and Ambush Protected Vehicle overgået til drift	Aktstykke 1011-083 af 24. februar 2011, godkendt.	Gennemført	Opfyldt
2	Anskaffelse af Pansret Mandskabsvogn, PMV-E	Oprettelse af projektkontor er godkendt af Forsvarskommandoen. Markedsundersøgelse er gennemført. Tidspunktet for kontraktindgåelse er uafklaret, da tidspunktet for udsendelse i udbud ikke er endelig fastlagt. Tidsplanen er justeret.	Afventer	Ikke opfyldt
3	Ingeniørmaskiner	Projektet er opdelt i en række mindre og reducerede selvstændige projekter af hensyn til god økonomistyring, som hver i sær omfatter én type udstyr, hvorfor der ikke søges bevillingsmæssig hjemmel i aktstykke.	Afventer	Ikke opfyldt
4	Taktisk Radio Voice	Markedsundersøgelse er gennemført. Grundlag for bevillingsmæssig hjemmel er under udarbejdelse, herunder mulighed for multinationalitetssamarbejde.	Afventer	Ikke opfyldt
5	Ammunitionsindkøb (ESSM luftforsvarsmisiler)	Aktstykke 1011-041 9. december 2010. Kontrakt indgået 30. september 2011.	Bemyndiget	⁴⁴ Ikke opfyldt
6	Close In Weapon System (CEROS)	Markedsundersøgelse er gennemført. Indstillingsskrivelse med samlet aktstykke for CIWS og CEROS er fremsendt til Forsvarskommandoen. Projektet afventer bevillingsmæssig hjemmel.	Afventer	Ikke opfyldt
7	THETIS-klassen, kapacitetsvidereførelse	Aktstykke 1011-M af 1. juni 2011.	Bemyndiget	Opfyldt
8	EK Systemopgave (elektronisk krigsførelse)	Projektet er opdelt i en række mindre og reducerede selvstændige projekter af hensyn til god økonomistyring og risikohåndtering, som hver i sær omfatter én type udstyr, hvorfor der ikke søges bevillingsmæssig hjemmel i aktstykke.	Afventer	Ikke opfyldt
9	Sensorer til hæren (UAS)	Forligskredsen er orienteret om projektet, som nu gennemføres med forventet levering der afsluttes i 2013. Projektorganisation etableret og markedsundersøgelse gennemført. Forsvarskommandoen har bemyndiget anskaffelsen.	Bemyndiget	Opfyldt
10	Opgradering af M 113 G3 beskyttelse (Bundbeskyttelse)	Aktstykke 1011-094 af 31. marts 2011. Materielanskaffelse og montering påbegyndt i 2011 og fortsætter frem til sommeren 2012. Relation til nr. 16	Bemyndiget	Opfyldt
11	EH-101 Taktisk Troppe Transport kapacitetsopbygning	Aktstykke tiltrådt 8. december 2011. Markedsundersøgelse gennemført. Forsvarskommandoens bemyndigelse til udbud foreligger.	Bemyndiget	Opfyldt

tabel 5.4.3.1 Oversigt over materielanskaffelsesprojekter

Nr.	Betegnelse og bemærkninger	Henvisning til godkendelse	Status	Opfyldelse
12	MK 56 Containeropgradering	Kontrakt indgået 1. april 2011.	Bemyndiget	Opfyldt
13	Modulær MCM Kapacitet	Projektet er iværksat	Bemyndiget	Opfyldt
14	IFF Mode 5 opdatering – F-16	Projektet er iværksat. Afventer afklaring af modkøbsaftale medproducenten.	Bemyndiget, men afventer	Ikke opfyldt
15	M6-5 software (OFP) til F-16	Projektet er iværksat. US foreign military sales kontrakt underskrevet 9. maj 2011.	Bemyndiget	Opfyldt
16	Beskyttelse af Pansret Mandskabsvogn M113 G3 (Gitterbeskyttelse m.m.)	Projektet er iværksat. Relation til nr. 10.	Bemyndiget	Opfyldt
17	F-16 vingeprogram	Iværksat. Udbud planlægges gennemført i 2012.	Bemyndiget	⁴³ Ikke opfyldt

Den samlede vurdering for mål 5.4.3 "Materielanskaffelser", der overføres til målrapporteringen i tabel 2.1.1.

Opfyldt

5.4.4 Lagerbeholdning

Forsvarets seneste års forbrug af lagerbeholdninger som følge af specielt internationale operationer har betydet, at der i forligsarbejdet 2008/09 blev identificeret et ekstraordinært behov for at bringe beholdningerne op på et niveau, der sikrer, at igangværende og kommende operationer kan understøttes tilfredsstillende.

Det kan være vanskeligt inden for de enkelte områder at identificere og pege på, i hvor høj grad, der reelt er tale om en lageropbygning. En lang række faktorer påvirker dette. Med udgangspunkt i et normalforbrug, vil en forøgelse af indkøbsmængden alt andet lige opbygge lagret. Omvendt vil en forøgelse af aktiviteter nedbringe lagret.

Ammunition og reservedele udgør de primære områder for opfyldning af lagre. Lange leveringstider og efterfølgende lang transporttid samt svingende forbrug understreger behovet for opbygning af beredskabslagre på disse områder.

⁴³ Afventer afklaring vedr. ændring i den bevillingsmæssige hjemmel.

Resultatkrav

Forventning til resultatkrav	Resultatkrav	Opfyldelseskrav	Resultat
Forsvaret skal udarbejde en model i tabelform, der sikrer, at der kan følges op på anskaffelse af de nødvendige lagervarer, der vil indgå i beholdningen til støtte for de indsatte operationer og soldaternes sikkerhed.	Der skal inden medio februar 2011 udarbejdes en tabel med relevante oplysninger om budgettering og anvendelse af de i forligsteksten nævnte 900 mio. kr.	Opfyldt, såfremt en plan eller tabel er udarbejdet og godkendt af Forsvarskommandoen og Forsvarsministeriet inden udgangen af februar 2011.	⁴⁴ Opfyldt

Der er i forsvarsforliget afsat 900 mio. kr. over hele perioden til ekstraordinær opfyldning af lagre, hvilke efter den seneste vurdering forventes at blive fordelt på nedennævnte områder:

- Ammunition.
- Reservedele til kampvogn LEOPARD 2
- Håndvåben
- Reservedele til infanterikampkøretøj

Som følge af ændringer i indsættelsen af de danske bidrag er de afsatte 900 mio. kr. i planlægningsøjemed fordelt jævnt over årene, idet de faktuelle anskaffelser vil ske inden for de områder, hvor lageropfyldningen viser sig mest kritisk. Ved udgangen af 2011 er der gennemført lageranskaffelse af materiel for godt 86 mio. kr. Ammunitionsforbruget ved operationerne i Libyen har dog givet anledning til justeringer.

tabel 5.4.4.1 Oversigt over forventede opfyldninger

Emne	2011	2012	2013	2014	I alt
Ammunition	41	138	100	271	550
Kampvogn LEOPARD2 reservedele.	0	30	30	30	90
Håndvåben og reservedele hertil	0	40	40	0	80
Reservedele til infanterikampkøretøjer	45	45	45	45	180
I alt (i 2010-priser)	86	253	215	346	900

Ammunition

De udarbejdede budgetter for perioden 2011-2014 afspejler i stort omfang den ønskede lageropbygning. Den erfaring, som er opnået på forbrug og behov siden maj 2009 er indarbejdet, idet der i periodiseringen er taget hensyn til den samlede økonomiske ramme. Ibrugtagningen af 120 mm tung morter, som kan anvende eksisterende lagre af granater, reducerer behovet for lageropbygning for 60 mm morter. Til gengæld har det vist sig, at det bliver nødvendigt at øge lageropbygning af 35 mm ammunition til infanterikampkøretøj. Forbruget af ammunition i perioden 2007-2009 er steget med 33 %. Hærens Operative Kommando er opmærksom på den udfordring dette giver og har iværksat en række tiltag for at begrænse forbruget. Der er en risiko for, at værdien af lagret ikke vil stige svarende til investeringen. Dels da forbruget kan vise sig at blive højere end forventet, dels kan udgifter til bortskaffelse af gammel ammunition påvirke regnskabet.

⁴⁴ Målet er opfyldt ifølge de udarbejdede planer; men terminen for udarbejdelse af tabellerne er ikke overholdt, ligesom der ikke er indhentet godkendelse af tabeludformning i Forsvarsministeriet. At de sidste krav ikke er opfyldt, skønnes ikke at have opsættende virkning for den samlede opfyldelse af kravet.

Reserve dele til kampvogn LEOPARD 2

Kampvognsområdet er under konsolidering og kapaciteten opretholdes indsat i ISAF. Der er derfor behov for, at der bliver anskaffet en sikkerhedsbeholdning af reservedele. Hidtil har reservedelsproblemer været løst ved at anvende reservedele fra den organisatoriske kampvognflåde, hvilket ikke længere er muligt.

Nedslidning af håndvåben

Der er allerede truffet beslutning om at anskaffe et antal geværer til erstatning af M/95 og K/96. Jf. opgørelser fra maj 2009, var der anført behov for en engangsanskaffelse, samt et årligt behov for reservedele hertil. Disse aktiviteter skal sikre en mere robust lagerbeholdning af såvel hele våben som reservedele hertil. Inkluderet i begrebet reservedele for håndvåben området er også optiske sigter samt øvrigt våbentilbehør.

Infanterikampkøretøj (IKK) af typen CV9035

Der er nu årligt indlagt supplerende drift af CV9035 i budgetterne, samt supplerende anskaffelser. Omfanget af lageropbygning ved udløbet af forligsperioden afhænger af den kommende udvikling i brugen af infanterikampkøretøjer og hvad det vil koste at holde dem kørende i resten af perioden. Forsvarets Materieltjeneste hensigt er at øge beholdningen af lagre af reservedele mv. så kapaciteten opnår en mere tilfredsstillende robusthed.

Den samlede vurdering for mål 5.4.4 "Lagerbeholdning", der overføres til målrapporteringen i tabel 2.1.1.

Opfyldt

5.4.5 Rationaliseringer

Effektivisering af personelforbruget (årsværksforbruget)

Forsvaret skal i henhold til forliget 2010-2014 gennemføre en effektivisering i personaleforbruget – og dermed årsværksforbruget – på 1 pct. i 2010 stigende til 5 pct. i 2014. Effektiviseringen skal ske i forhold til det planlægningsgrundlag, der indgik i forligshandlingsprocessen. I forhold til planlægningsgrundlaget betyder det, at forsvaret skal reducere antallet af årsværk i 2011 med 537 årsværk fra 23.374 til 22.837. Effektiviseringen er udmøntet til forsvarets niveau II myndigheder i Forsvarskommandoens årsprogram for 2011. Forsvaret har i 2011 haft et årsværksforbrug på 21.990, ekskl. personer på udeløn vedr. INTOPS og værnepligtige. Dette svarer til en reduktion på 1.384 årsværk i forhold til planlægningsgrundlaget.

Målet er opfyldt.

Konkurrenceudsættelse af etablissemmentsdrift

Forsvaret skal udsende udbudsmateriale for fase 1 af projektet (Sjælland og Bornholm) ikke senere end april 2011. Kravet er opfyldt, såfremt materialet udsendes i april uden væsentlige mangler.

Forsvarskommandoen udsendte 17. april 2011 planmæssigt udbudsmateriale for konkurrenceudsættelsen af dele af etablissemmentsdriften i Østdanmark (primært Sjælland og Bornholm).

Målet er opfyldt.

Forsvaret skal endvidere indgå kontrakter for fase 1 (Sjælland og Bornholm). Resultatkravet til kontraktindgåelse er opfyldt, når forsvaret indgår kontrakt(er) for fase 1 af projektet (Sjælland og Bornholm) senest medio november og at overdragelse til de(n) vindende byder(e) kan finde sted senest med udgangen af 1. kvartal 2012.

Forsvarskommandoen indgik 13. januar 2012 kontrakt med vinderen af udbuddet, Forenede Service A/S. Kontraktindgåelse blev forsinket, fordi det viste sig nødvendigt at overgå til en anden udbudsform og på grund af indgivet klage over Forsvarskommandoens udbud til Klagenævn for Udbud. Klager bad nævnet om at tillægge sagen opsættende virkning, hvorfor Forsvarskommandoen ikke før 3. januar 2012 kunne fortsætte drøftelserne med vinderen af udbuddet. Det er aftalt med Forenede Service A/S, at denne overtager opgaverne forskudt i perioden 1. februar til 1. april 2012. Målet anses for opfyldt, selv om indgåelse af kontrakten blev forsinket, idet driften som planlagt overdrages i 1. kvartal 2012.

Målet er opfyldt

Effektivisering af udgifter til øvrig drift

Forsvaret skal i henhold til forsvarsforlig 2010-2014 effektivisere udgifter til øvrig drift med 10 pct. i 2010 stigende til 18 pct. i 2014 i forhold til regnskab 2008. Samlet set må udgifter til øvrig drift højst udgøre 1.831 mio. kr. (2011-prisniveau) i 2011, hvilket svarer til en reduktion af forbrug på øvrig drift med 250 mio. kr. i forhold til 2008. Opgørelser for 2011 viser et forbrug på øvrig drift på 1.441 mio. kr., og målet er dermed opfyldt.

Forsvaret søger at effektivisere udgifter til øvrig drift inden for udvalgte styrbare udgiftsområder. De udvalgte styrbare udgiftsområder omfatter konsulentbistand, it-konsulentbistand, rejser og hotel (ekskl. værnepligtige), eksterne kurser, telekommunikation og køb af energi. Det korrigerede forbrug på de styrbare udgiftsområder var i 2008 1.567 mio. kr. (2011-prisniveau) og udgør i 2011 1.008 mio. kr., hvilket svarer til en reduktion på 559 mio. kr.

Målet er opfyldt.

Rationalisering af arbejdsbestemte ydelser

Forsvaret skal som del af forsvarsforlig 2010-2014 rationalisere udbetaling af arbejdstidsbestemte ydelser med 80 mio. kr. (2011-prisniveau) i forhold til regnskab 2008. Samlet set må udgifter til arbejdstidsbestemte ydelser højst udgøre 724 mio. kr. (2011-prisniveau) i 2011. Årsregnskab 2011 fremviser et forbrug på arbejdstidsbestemte ydelser på 590 mio. kr., og målet er dermed opfyldt.

Forsvaret søger at effektivisere udgifter til arbejdstidsbestemte ydelser inden for udvalgte styrbare udgiftsområder. De udvalgte styrbare udgiftsområder omfatter over- og merarbejde, undervisnings- og censorbetaling samt andre arbejdstidsbestemte ydelser. Forbruget på de styrbare udgiftsområder var i 2008 413 mio. kr. (2011-prisniveau) og udgør i 2011 273 mio. kr., hvilket svarer til en reduktion på 139 mio. kr.

Målet er opfyldt.

Den samlede vurdering for mål 5.4.5 "Rationaliseringer", der overføres til målrapporteringen i tabel 2.1.1.

Opfyldt

5.4.6 Økonomistyring

Produktionsmål for niveau II myndigheder

Forsvaret skal senest i løbet af 2011 udarbejde 2-3 produktionsmål for alle relevante niveau II myndigheder.

Arbejdet med udarbejdelsen af produktionsmål er igangsat i 2011, således er der udarbejdet produktionsmål for 5 niveau II myndigheder (Forsvarets Koncernfælles Informatiktjeneste, Forsvarets Personeltjeneste, Forsvarets Sundhedstjeneste, Forsvarsakademiet og Forsvarets Regnskabstjeneste)

I 2012 vil der yderligere blive opstillet produktionsmål for de øvrige funktionelle tjenester, herunder Forsvarets Materieltjeneste og Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste.

Udarbejdelsen af produktionsmål for de operative kommandoer afventer resultaterne af "Udvalget af analyser af forsvaret 2010-2011", herunder analysen "Styrket sammenhæng mellem opgaver, aktiviteter og økonomi". Det er således forventningen at der først kan opstilles produktionsmål for de operative kommandoer i 2013.

Målet er ikke opfyldt.

Sammenhæng mellem finanslov og årsprogram

Forsvaret skulle i 2011 udarbejde en plan for, hvorledes der kunne sikres en større overensstemmelse mellem finanslovsbevillingen og Forsvarskommandoens årsprogram⁴⁵. Planen skulle indeholde en nedbrydning af forsvarets finanslovsbevilling. Resultatkravet ville være opfyldt, såfremt der ultimo marts 2011 forelå en plan for arbejdet, der var godkendt af Forsvarskommandoen og Forsvarsministeriet og fremsendt til Finansministeriet.

Forsvarskommandoen har i rammen af "Udvalget for analyser af forsvaret 2010-2011" udarbejdet en kortlægningsanalyse der bl.a. konkluderer, at der er baggrund for at foretage ændringer af forsvarets bevillingsstruktur. Analysen peger på en model, der opdeler Forsvarskommandoens bevilling på en række nye hovedkonti.

Det vurderes, at den nye bevillingsstruktur vil kunne implementeres i forslag til Finanslov for 2014.

Målet er opfyldt.

Årsrapport 2010

Forsvaret skal aflægge en korrekt årsrapport for 2010 med henblik på den revisionsmæssige behandling og bedømmelse. Resultatkravet er, at regnskabet er rigtigt, dvs. uden væsentlige fejl og mangler, og at Rigsrevisionen godkender regnskabet uden forbehold.

I beretning til Statsrevisorerne om forsvarets økonomistyring anfører Rigsrevisionen, at forsvaret generelt har haft en korrekt og sikker bevillingsstyring, og Rigsrevisionen kunne konstatere, at Forsvarskommandoens regnskab for 2010 samlet set var rigtigt.

Målet er opfyldt

Den samlede vurdering for mål 5.4.6 "Økonomistyring", der overføres til målrapporteringen i tabel 2.1.1.

Opfyldt

⁴⁵ Forsvarskommandoens årsprogram indeholder forsvarets kapacitetsopbygning for det kommende år og indeholder også forsvarets budget.

5.5 Personalepolitiske kvalitetsmål, korttidssygefravær

Forsvaret iværksatte i sommeren 2010 en indsats til opfølgningen af sygefravær som led i en generel styrket indsats på området med det formål at nedbringe det samlede sygefravær med 25 % i løbet af en treårs periode og 10 % i løbet af det første år.

tabel 5.1.1 Korttidssygefravær opgjort som gennemsnitligt antal dage pr. medarbejder

Korttidssygefravær	2009	2010	2011	Mål for 2011	Opfyldelsesgrad	Mål for 2012
Forsvaret, samlet for alle grupper	6,8	6,9	6,2	6,1	Ikke opfyldt	5,8
Civile assistenter (C100)	10,5	10,1	9,2	8,6	Ikke opfyldt	8,0
Civile mellemledere (C200)	9,2	8,6	8,0	7,4	Ikke opfyldt	7,0
Civile ledere (C300)	5,9	6,1	5,4			5,4
Militære på manuelt niveau (M111, 112, 113), for 2011 dog kun M112	7,3	7,3	7,1	6,6	Ikke opfyldt	6,0
Militære mellemledere (M212, 221, 222, 231 og 232)	4,6	4,8	4,7			4,6
Militære ledere (M311, 312, 321, 322, 331 og 332)	3,3	3,0	3,4			3,3
Staten, samlet	5,8	5,5	5,2			

Der er opnået forbedringer inden for samtlige medarbejdergrupper, der blev opstillet mål for i 2011, men alligevel er forsvarrets ambitiøse mål ikke blevet opfyldt. Vurderingen er dog, at de iværksatte tiltag i forhold til konkret håndtering af sygefravær (fraværssamtaler mv.) har haft en effekt på det gennemsnitlige korttidssygefravær. Arbejdet fortsætter dog i forsvaret for at fastholde den positive effekt, og vil blive suppleret med udvikling af forsvarrets politik om sygefravær og trivsel. Dette sker med henblik på at styrke den forebyggende indsats på området. Den styrkede proces indebærer dels involvering af alle underliggende myndigheder i form af en møderække og dels løbende drøftelse/orientering i regi af Forsvarskommandoens Hovedsamarbejdsudvalg samt i Forsvarets Koordinerende Arbejdsmiljøudvalg.

Forsvaret modtog årets MIAPRIS

Forsvaret fik onsdag den 6. april overrakt MIAPRIS'en for forsvarrets indsats for mangfoldighed og ligebehandling i forsvarrets personalepolitik. Prisen bliver hvert år uddelt af Institut for Menneskerettigheder.

I forbindelse med udviklingen af ny politik om sygefravær og trivsel bliver der arbejdet på en fælles forståelse af centrale begreber med henblik på en yderligere harmonisering inden for forebyggelse af fravær i forsvaret. Indsatsen vil blive evalueret i forbindelse med udarbejdelse af arbejdsmiljøregnskabet, hvori de underliggende myndigheder blandt andet skal beskrive forebyggende indsats i relation til sygefravær og trivsel.

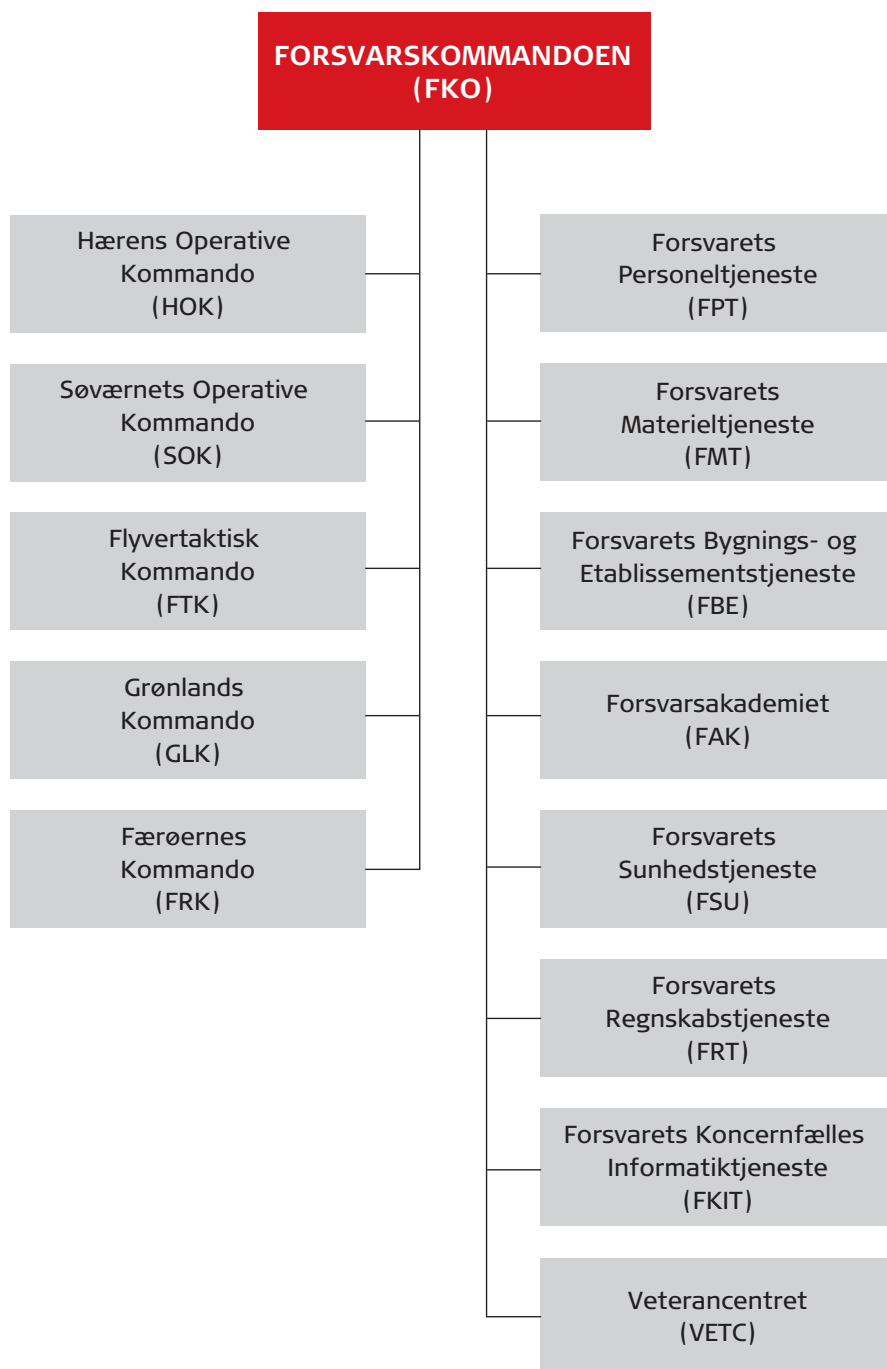
I arbejdet med udviklingen af den nye politik inddrages myndighederne i drøftelse af hvilke spørgsmål i arbejdsklimamålinger, der vil give et meningsfuldt billede af indsatsen. Fra 2012 bliver der iværksat et arbejde med forbedring og øget brugervenlighed af nøgletal inden for sygefravær. Her forventer Forsvarskommandoen, at der kan genereres rapporter med en højere detaljeringsgrad end hidtil, som giver et mere nuanceret billede af udviklingstendenserne under den enkelte myndighed.

Ligeledes er det en udfordring, at der ikke er overensstemmelse mellem sygefraværsoplysningerne fra henholdsvis statens sygefraværssystem ISOLA og forsvarets interne registrering af sygefraværet. For 2011 er sygefraværsoplysningerne for ISOLA således 6,8 dage for forsvaret i alt og for den interne registrering 6,2 dage for forsvaret i alt. I ovenstående oversigt benyttes tal fra forsvarets interne registrering, da forsvarets mål for sygefraværet i 2011 dels er estimeret ud fra disse, samtidig med at de giver et mere detaljeret billede af sygefraværet i de enkelte personalegrupper, som ikke er mulige at generere via ISOLA. ISOLA oplysningerne for sygefraværet er generelt højere end forsvarets egne registreringer, men den positive udvikling i sygefraværet er dog sammenfaldende i de to registreringssystemer, hvilket understøtter konklusionen om at sygefraværsindsatsen i forsvaret har haft en positiv effekt.

Den samlede vurdering for mål 5.5 "Sygefravær", der overføres til målrapporteringen i tabel 2.1.1

Ikke opfyldt

FORSVARETS ORGANISATION

VIRKSOMHEDSOPLYSNINGER

Virksomheden	Forsvarskommandoen Danneskiold-Samsøes Allé 1 1434 København K CVR nr.: 16 28 71 80
Forsvarschef	Peter Bartram
Chef for Forsvarsstaben	Bjørn Bisserup
Departementschef i Forsvarsministeriet	Lars Findsen
Revision	Rigsrevisionen Landgreven 4 1022 København K
Intern revision	Forsvarsministeriets Interne Revision Artilleristok Kastellet 14 B 2100 København Ø
Advokat	Kammeradvokaten Vester Farimagsgade 23 1606 København V
Banker	Danske Bank Holmens Kanal 2-12 1090 København K Statens Koncern Betalinger Girostrøget 1 0800 Høje Taastrup
Hjemmeside	forsvaret.dk
Redaktion	Forsvarskommandoens Økonomistab
Layout	Qvist & Co
Tryk	Forsvarets Trykkeri

Forsvarskommandoen

Danneskiold-Samsøes Allé 1
1434 København K

www.forsvaret.dk